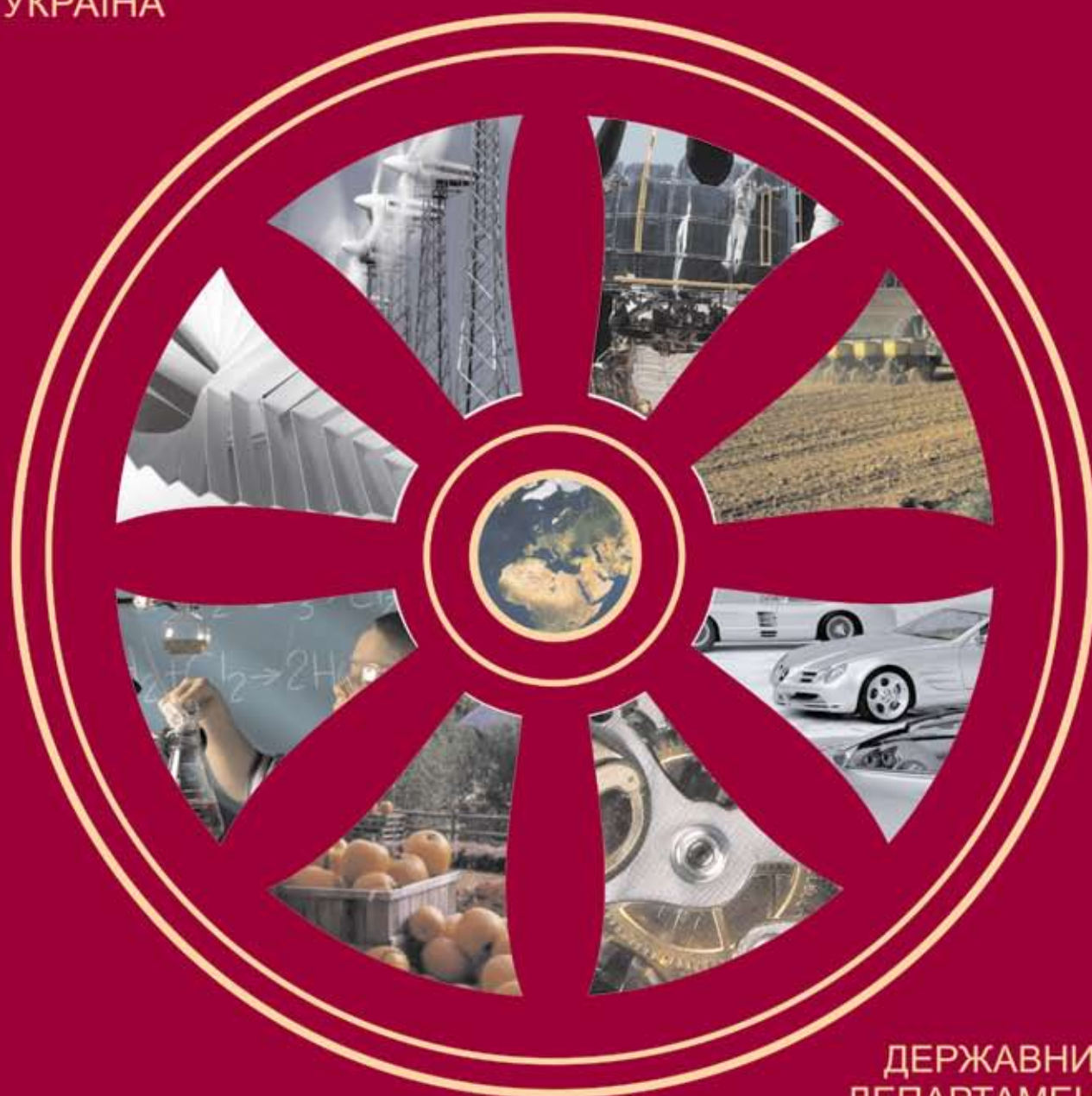

УКРАЇНА

ДЕРЖАВНИЙ
ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ

Р І Ч Н И Й З В І Т

2

0

0

9

З М І С Т

Вступне слово	3
1 Удосконалення законодавства у сфері інтелектуальної власності.....	5
1.1. Удосконалення законодавства у сфері промислової власності.....	5
1.2. Удосконалення законодавства у сфері авторського права	7
2 Реєстрація прав на об'єкти інтелектуальної власності	9
2.1. Експертиза та реєстрація об'єктів промислової власності.....	9
2.2. Внесення до державних реєстрів відомостей щодо розпорядження майновими правами на ОПВ	20
2.3. Державна реєстрація авторського права	22
3 Захист прав у сфері інтелектуальної власності.....	24
3.1. Захист прав на об'єкти промислової власності в адміністративному порядку.....	24
3.2. Захист прав на об'єкти промислової власності в судовому порядку	24
3.3. Захист авторського права і суміжних прав.....	25
3.4. Діяльність організацій колективного управління.....	25
3.5. Контроль за дотриманням законодавства у сфері інтелектуальної власності	28
4 Інформаційне забезпечення діяльності у сфері інтелектуальної власності	31
4.1. Інформаційне забезпечення процесу експертизи заявок на об'єкти промислової власності. Комплектування фондів патентної документації	31
4.2. Міжнародні класифікації об'єктів промислової власності	34
4.3. Офіційні та інформаційні видання	35
4.4. Автоматизація діловодства за заявками на ОПВ. Впровадження інформаційних технологій	38
4.5. Інтернет-ресурси державної системи правової охорони інтелектуальної власності.....	41
5 Міжнародне співробітництво	43
5.1. Співробітництво із Всесвітньою організацією інтелектуальної власності	43
5.2. Співробітництво з Європейським патентним відомством	44
5.3. Участь України у Світовій організації торгівлі (СОТ).....	45
5.4. Здійснення заходів, спрямованих на інтеграцію до Європейського Союзу	46
5.5. Створення зони вільної торгівлі між Україною та Європейською асоціацією вільної торгівлі	47
5.6. Двостороннє співробітництво.....	47
5.7. Співробітництво з країнами СНД	49
6 Підготовка та підвищення кваліфікації фахівців у сфері інтелектуальної власності. Стимулювання творчої активності	50
6.1. Підготовка та підвищення кваліфікації фахівців	50
6.2. Науково-практичні конференції та семінари	53
6.3. Стимулювання творчої активності.....	55
Додатки	59

Офіційне видання Державного департаменту інтелектуальної власності

Адреса: вул. Урицького, 45, м. Київ, МПС, 03680, Україна
тел.: (+38044) 494-06-06,
факс: (+38044) 494-06-56
www.sdip.gov.ua

© Державний департамент інтелектуальної власності, 2010

Вельмишановні колеги!

Людський інтелект і творча праця завжди були запорукою прогресу на шляху інноваційного розвитку світової спільноти. Радикальні структурні зрушення в економіці, прискорений розвиток конкурентоспроможних, високотехнологічних галузей в усьому світі орієнтуються на максимальне використання об'єктів права інтелектуальної власності. Наша країна не може стояти осторонь цього процесу. Саме права інтелектуальної власності поступово, але впевнено стають одним з найбільш вартісних елементів суспільного продукту, а відтак потребують дедалі досконалішого законодавчого захисту і постійної підтримки з боку держави. Останніми роками винахідницька активність вітчизняних вчених, новаторів, авторів, творців має стійку тенденцію до зростання.

Україна впевнено здобуває авторитет держави з високим інтелектуальним потенціалом та сучасною державною системою правової охорони інтелектуальної власності. Ми постійно піклуємося про належний рівень правової охорони інтелектуальної власності, вдосконалюємо свою роботу заради однієї мети: творча спільнота в Україні має бути впевненою, що рівень розвитку нашої держави в інтелектуальній сфері відповідає європейському.

Для підтримки цього напрямку своєї діяльності Держдепартамент у 2009 році забезпечив супровід розробленого за пропозиціями Європейської Бізнес Асоціації законопроекту про внесення змін до Закону України «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних», відповідно до якого суб'єкти авторського права і суміжних прав залучатимуться до процесу видачі контрольних марок на згадані примірники. Такі нововведення будуть додатковим механізмом боротьби з піратством.

У звітному році тривала робота, пов'язана з приєднанням України до міжнародних договорів у сфері інтелектуальної власності. 18 лютого 2009 року

Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про приєднання України до Віденської угоди про заснування Міжнародної класифікації зображувальних елементів знаків», а 15 квітня цього ж року – Закон України «Про ратифікацію Сінгапурського договору про право товарних знаків».

Одним з важливих напрямів діяльності Держдепартаменту є забезпечення комплексу робіт, пов'язаних з інтеграцією України в Європейський Союз.

У 2009 році ми якнайпродуктивніше співпрацювали з міжнародними організаціями, зокрема Всесвітньою організацією інтелектуальної власності, Світовою організацією торгівлі, а також Європейським Союзом. Активізувалося співробітництво з регіональними міжнародними організаціями з питань інтелектуальної власності – Європейським патентним відомством та Європейською асоціацією вільної торгівлі.

Співробітники Держдепартаменту брали участь у засіданнях Ради ТРІПС. Вони на фаховому рівні представляли Україну, доповіли про стан імплементації законодавства у сфері інтелектуальної власності та отримали схвальні відгуки держав-членів Світової організації торгівлі, зокрема Європейського Союзу, Швейцарії та Канади.

Протягом 2009 року продовжувалася співпраця Держдепартаменту з Посольством США в Україні. Спільними зусиллями проведено низку засідань Українсько-американської групи співпраці з питань забезпечення виконання законодавства у сфері інтелектуальної власності та переговори, спрямовані на розв'язання проблем, пов'язаних з виведенням України зі «Списку 301».

У межах заходів, присвячених підготовці до проведення фінальної частини Чемпіонату Європи 2012 року з футболу, за участю фахівців державної системи правової охорони інтелектуальної власності в приймаючих містах – Києві, Львові, Донецьку та Харкові проведено кілька науково-практичних семінарів щодо набуття і захисту прав інтелектуальної власності Об'єднання європейських футбольних асоціацій та його комерційних партнерів.

У 2010 році особливу увагу Держдепартамент зосереджуватиме на виконанні законодавчих змін у сфері правової охорони об'єктів інтелектуальної власності.

Детальнішу інформацію з будь-яких напрямів діяльності державної системи правової охорони інтелектуальної власності ви отримаєте на сторінках Звіту.

Сподіваюся, кожний розділяє мою впевненість у тому, що Україна має бути високорозвиненою державою з високою духовністю та гідним її талановитого народу рівнем життя. І ми з усією відповідальністю працюватимемо для творчих людей та заради них!

З повагою, голова
Державного департаменту
інтелектуальної власності

Микола Паладій

1 Удосконалення законодавства у сфері інтелектуальної власності

1.1. Удосконалення законодавства у сфері промислової власності

Удосконалення чинного законодавства у сфері інтелектуальної власності завжди було і залишається важливим напрямком діяльності Державного департаменту інтелектуальної власності (Держдепартаменту).

Одним із завдань, поставлених перед Держдепартаментом у сфері законотворчої діяльності у 2009 р., було супроводження у Кабінеті Міністрів України та Верховній Раді України проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України з питань інтелектуальної власності», розробленого Держдепартаментом у 2008 р. Проект був схвалений Урядом, переданий до Верховної Ради України і 18 листопада 2009 р. схвалений Комітетом ВРУ з питань європейської інтеграції.

Мета проекту – приведення законодавства України у відповідність до вимог законодавства ЄС, врахування в законодавстві з питань інтелектуальної власності змін, що останнім часом відбулися в міжнародному праві, приведення спеціальних законів у цій сфері в більшу відповідність до міжнародних договорів, учасницею яких є Україна, та реалізація пропозицій інвесторів і учасників Форуму «Влада і бізнес-партнери» щодо поліпшення інвестиційного клімату в Україні.

Проект, крім деяких нових правових норм, що відповідають нормам законодавства ЄС, містить багато інших цікавих новацій, спрямованих на забезпечення сприятливих умов для набуття та правомірного використання об'єктів інтелектуальної власності. Такими новаціями є: можливість подання заявок як на паперовому носії, так і в електронній формі;

Володимир Дмитришин, заступник голови Державного департаменту інтелектуальної власності

можливість подовження строку дії патенту на промисловий зразок до 25 років; можливість подавати множинну заявку, тобто таку, яка може включати до 100 промислових зразків; публікація відомостей про заявку на знак для товарів і послуг та заявку на промисловий зразок після завершення формальної експертизи на офіційному сайті Держдепартаменту та надання можливості зацікавленим особам протягом 3 місяців від дати опублікування таких заявок подавати мотивоване заперечення проти реєстрації цих об'єктів. Крім того, проект передбачає надання можливості оскаржувати в Апеляційній палаті рішення за заявкою на знак для товарів і послуг та промисловий зразок не тільки заявнику, а й особі, яка подавала заперечення проти цієї заявки. Важливо також, що у проекті уточнюється, яке позначення вважається таким, що супере-

Семінар в Укрпатенті з питань УЄФА

чить публічному порядку і принципам моралі, передбачається можливість реєстрації знака за згодою власника іншого раніше набутого права, вносяться положення щодо умов співіснування зареєстрованого і незареєстрованого географічних зазначень. Проект Закону передбачає доступ до рішень Апеляційної палати, які набули законної сили.

Крім того, у 2009 р. Верховна Рада України ухвалила два закони України про приєднання до міжнародних угод, проекти яких були розроблені Держдепартаментом: 18 лютого – «Про приєднання України до Віденської угоди про заснування Міжнародної класифікації зображувальних елементів знаків», 15 квітня – «Про ратифікацію Сінгапурського договору про право товарних знаків».

Міжнародна класифікація зображувальних елементів знаків є уніфікованим засобом класифікації документів на міжнародному рівні та ефективним інструментом для здійснення пошуку на тотожність і схожість знаків. Приєднання України до Віденської угоди забезпечило функціонування державної системи охорони інтелектуальної власності на рівні розвинутих країн та оптимізувало процес експертизи заявок на знаки для товарів і послуг.

Положення Сінгапурського договору поширюються на всі види знаків, включаючи географічні, позиційні, рухомі, і передбачають спрощення формальностей у процедурі набуття прав, розширюють види засобів передання інформації, зокрема електронними засобами зв'язку, встановлюють вимоги стосовно реєстрації ліцензій на використання знаків, зміни та анулювання реєстрації ліцензій, визначають наслідки недотримання вимог щодо використання знака за ліцензією тощо.

Впровадження в Україні положень цього договору дасть можливість прискорити і спростити процедуру набуття і підтримання прав на знаки, сприятиме скороченню витрат на цю процедуру та забезпечить додаткові переваги для заявників та володільців знаків.

З метою врегулювання питань щодо забезпечення захисту прав інтелектуальної власності УЄФА та на виконання Плану першочергових заходів з реалізації у 2009 р. Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу розроблено та 16 грудня 2009 р. подано до Кабінету Міністрів України проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо організації та проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в Україні».

Проект Закону забезпечує запобігання та припинення порушень прав інтелектуальної власності УЄФА і його комерційних партнерів, паразитичного маркетингу, а також вжиття інших заходів задля реалізації гарантій, наданих УЄФА, та належного проведення чемпіонату.

У проекті Закону, зокрема, визначено об'єкти прав УЄФА, встановлено порядок набуття УЄФА прав інтелектуальної власності в Україні, суб'єкти права інтелектуальної власності УЄФА, порядок використання об'єктів права інтелектуальної власності в інформаційних цілях, способи використання репутації УЄФА та чемпіонату в комерційних цілях, порядок обігу квитків на заходи чемпіонату, повноваження органів влади щодо забезпечення захисту прав УЄФА, забезпечення безпеки в офіційних місцях та охорони громадського порядку.

Проект Закону також передбачає, що центральний орган виконавчої влади з питань правової охорони інтелектуальної власності в інтересах держави подає до суду позови щодо захисту прав інтелектуальної власності УЄФА та припинення паразитичного маркетингу, а також вчиняє дії щодо захисту зазначених прав, передбачені іншими законами.

За попереднім висновком УЄФА розроблений проект Закону відповідає вимогам в частині захисту прав інтелектуальної власності УЄФА та її комерційних партнерів.

Ще одним завданням Держдепартаменту у сфері нормотворчої діяльності було приведення підзаконних актів у більш повну відповід-

ність до чинного законодавства України. З цією метою у 2009 р. розпочато розробку нової редакції правил складання, подання та експертизи заявок на об'єкти промислової власності.

Протягом звітного року відчувалися результати зміни правового регулювання відносин щодо сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності, що відбулися внаслідок вступу України до СОТ та набуття чинності постановою Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2007 р. № 1148 «Про внесення змін до Порядку сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності».

Ці зміни передбачають визначення розмірів зборів для платників з різних держав незалежно від валового національного доходу на душу населення, що забезпечує виконання вимог статті 4 Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності щодо режиму найбільшого сприяння, який не допускає дискримінаційної системи сплати зборів. У зв'язку з цим у 2009 р. вивчалася практика застосування зазначеної постанови.

У травні 2010 р. спливає дворічний період дії Постанови. Відстеження ефективності Постанови за цей час дасть можливість вжити заходів щодо удосконалення її положень з метою задоволення потреб заявників, створення сприятливих умов для набуття прав інтелектуальної власності та забезпечення функціонування державної системи правової охорони інтелектуальної власності.

1.2. Удосконалення законодавства у сфері авторського права

У 2009 р. Держдепартаментом проведена значна робота, спрямована на вдосконалення законодавства у сфері авторського права і суміжних прав.

На виконання доручення Кабінету Міністрів України щодо пропозицій Європейської Бізнес Асоціації Держдепартамент здійснював супроводження у Верховній Раді України проекту Закону України «Про доповнення статті 5 Закону України „Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних”», відповідно до якого суб'єкти авторського права і суміжних прав залучаються до процесу видачі контрольних марок. Це буде додатковим механізмом боротьби з піратством.

Суттєво удосконалена нормативно-правова база, яка регулює механізми збору винагороди за комерційне використання суміжних прав у публічній сфері, питання створення та діяльності організацій колективного управління.

У квітні 2009 р. прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 02.04.2009 р. № 450 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 18.01.2003 р. № 71», відповідно до якої вдосконалюється процедура виплати винагороди суб'єктами господарювання за використання фонограм, відеограм, опублікованих з комерційною метою, та зафіксованих у них виконань.

Згідно із внесеними змінами:

- визначено повний перелік суб'єктів комерційного використання, які мають виплачувати винагороду за публічне використання фонограм, відеограм, опублікованих з комерційною метою, та зафіксованих у них виконань;
- уточнено питання щодо обов'язковості укладення договору про виплату винагороди між уповноваженими організаціями колективного управління та зазначеними суб'єктами;
- встановлено істотні умови цього договору, які визначаються його сторонами, – передбачено положення, що стосуються здійснення контролю уповноваженими організаціями колективного управління за правомірністю використання суб'єктами господарювання фонограм, відеограм, опублікованих з комерційною метою, та зафіксованих у них виконань.

Крім того, в січні звітного року в Міністерстві юстиції України зареєстровано наказ Міністерства освіти і науки України від 22.12.2008 р. № 1175 «Про затвердження Порядку визначення уповноважених організацій колективного управління, які здійснюватимуть збирання і розподіл винагороди (роялті)

Голова Держдепартаменту Микола Паладій з народною співачкою України Русланою та засновником і генеральним директором музичного холдингу «Lavina» Едуардом Клімом

за використання опублікованих з комерційною метою фонограм і відеограм, і змін до Порядку обліку організацій колективного управління та здійснення нагляду за їх діяльністю».

Цей наказ передбачає удосконалення чинної системи колективного управління, а саме встановлює чіткий та прозорий механізм:

- постановки на облік організацій колективного управління;

- визначення уповноважених організацій колективного управління на підставі відповідних критеріїв;

- державного нагляду за їх діяльністю на підставі звітної інформації, яка надається організаціями;

- виключення уповноважених організацій з реєстру, зняття з обліку організацій колективного управління (анулювання свідоцтва) в разі порушення організаціями законодавства у сфері авторського права і суміжних прав;

- виплати зібраної винагороди суб'єктам авторського права і суміжних прав, що залишилась на рахунках організації на дату прийняття рішення про виключення з реєстру уповноважених організацій або зняття з обліку

- організації колективного управління (анулювання свідоцтва);

- повернення державному органу оригіналу свідоцтва в разі його анулювання.

Зважаючи на особливий статус уповноважених організацій, який дає їм право збирати і розподіляти зібрану винагороду виконавцям, виробникам фонограм, відеограм, положення зазначеного наказу значно посилюють вимоги до організацій колективного управління, які претендують стати такими уповноваженими організаціями, а також суттєво удосконалюють норми стосовно відповідальності вже визначених уповноважених організацій.

Прийняття у 2009 р. змін до розглянутих нормативно-правових актів дозволило значно удосконалити законодавство у сфері колективного управління майновими правами суб'єктів авторського права і суміжних прав та запровадити чіткий та прозорий механізм визначення уповноважених організацій колективного управління, постановки їх на облік, зняття з обліку тощо.

Крім цього, вжито заходи щодо внесення до законодавства положень стосовно відповідальності за здійснення камкордингу в кінотеатрах України, зокрема, до Кабінету Міністрів України і Верховної Ради України направлено обґрунтування важливості та обов'язковості введення вказаної норми у законодавчі положення.

Питанням авторського права і суміжних прав, у тому числі колективного управління, приділялася особлива увага на державному рівні. Вони були предметом обговорення на слуханнях у Комітеті Верховної Ради України з питань науки і освіти «Ефективність застосування законодавства у сфері авторського права і суміжних прав», що відбулися в червні 2009 р. Рекомендації до цих слухань за дорученням Кабінету Міністрів України розглянуті та використовуються в роботі.

2 Реєстрація прав на об'єкти інтелектуальної власності

2.1. Експертиза та реєстрація об'єктів промислової власності

Світова економічна криза, яка негативно вплинула на показники економічного розвитку України, суттєво позначилася і на стані діяльності у сфері охорони промислової власності. У 2009 р. до Держдепартаменту надійшло понад 42 тис. заявок на об'єкти промислової власності (табл. 2.1), з них більше 14 тис. – на винаходи і корисні моделі, понад 1,6 тис. – на промислові зразки і майже 26,5 тис. – на знаки для товарів і послуг (у т.ч. 17,9 тис. заявок – за національною процедурою).

Алла Жарінова, директор ДП «Український інститут промислової власності»

Таблиця 2.1. Надходження заявок на об'єкти промислової власності

Об'єкт промислової власності	Кількість поданих заявок				
	2005	2006	2007	2008	2009
Винаходи	5592	5930	6163	5697	4815
Корисні моделі	7286	8171	8870	9600	9203
Промислові зразки	2010	2236	2147	2285	1669
Знаки для товарів і послуг	24399	29996	33266	33081	26479
за національною процедурою	16366	20813	23746	22371	17866
за Мадридською угодою	8033	9183	9520	10710	8613
Топографії ІМС	2	–	9	–	–
Кваліфіковані зазначення походження товарів	2	2	6	2	7

Винаходи

У 2009 р. до Держдепартаменту надійшло 4815 заявок на винаходи (табл.2.2, рис.2.1).

Активність національних заявників у звітному році зменшилася на 13% порівняно з попереднім, активність іноземних заявників у поданні заявок на винаходи за процедурою РСТ – на 16%. Частка заявок від іноземних заявників у звітному році становила 49% від загальної їх кількості (проти 51% у 2008 р.). У 2009 р. до Держдепартаменту як відомства–одержувача надійшло 72 заявки від національних заявників для патентування

винаходів за процедурою РСТ в іноземних державах.

Найактивнішими серед іноземних заявників були заявники зі США (647 заявок), Німеччини (417), Швейцарії (211), Франції (158), Російської Федерації (99), Японії (93 заявки), Сполученого Королівства (81 заявка), Швеції (74 заявки), Бельгії (72), Нідерландів (60 заявок) та Італії (56 заявок) (додатки, 1).

Розподіл заявок на винаходи, що надійшли від іноземних заявників за процедурою РСТ, за країнами походження наведено на рис.2.2.

Пріоритети розподілу заявок на винаходи за класами МПК наведено у табл. 2.3.

Таблиця 2.2. Надходження заявок та видача патентів на винаходи

Показник	2005	2006	2007	2008	2009
Надійшло заявок:	5592	5930	6163	5697	4815
За національною процедурою	3842	3788	3766	3149	2681
від національних заявників	3535	3472	3440	2823	2436
від іноземних заявників	307	316	326	326	245
За процедурою РСТ	1750	2142	2397	2548	2134
в т.ч. від національних заявників	3	2	–	2	–
Видано патентів на винаходи:	3433	3698	4058	3832	4002
на ім'я національних заявників	2171	2495	2618	2399	2395
на ім'я іноземних заявників	1262	1203	1440	1433	1607
декларційних патентів на винаходи	286	7	2	–	–

Рис. 2.1. Динаміка надходження і розгляду заявок та видачі патентів на винаходи

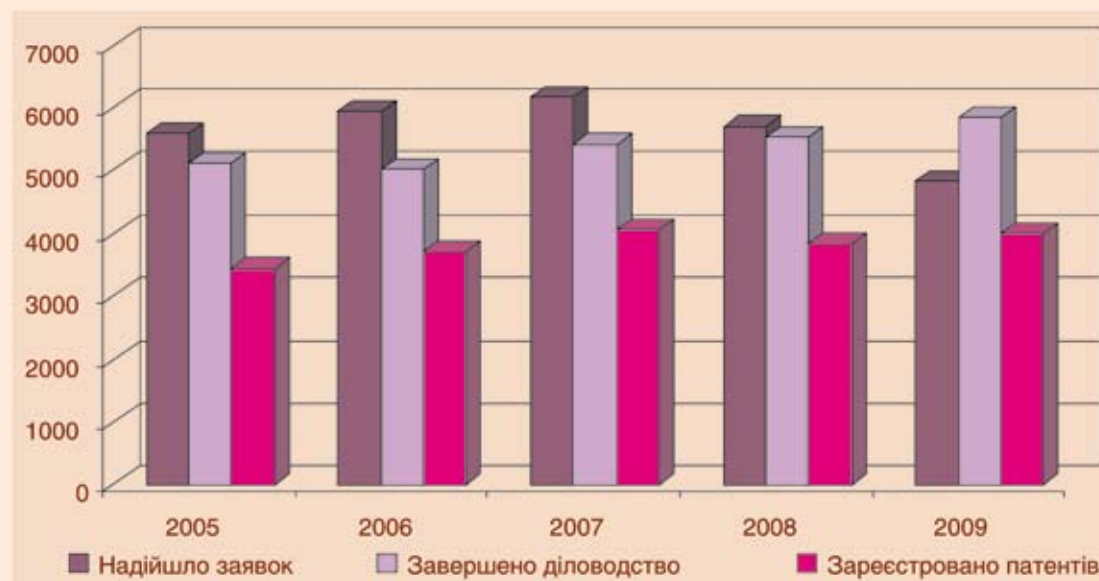
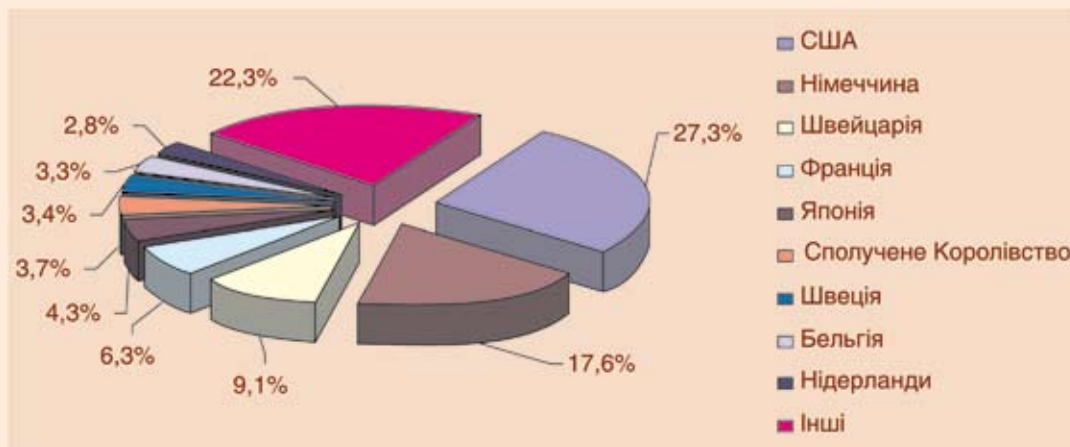

Рис. 2.2. Розподіл заявок, поданих за процедурою РСТ, за країнами походження

Таблиця 2.3. Пріоритети розподілу заявок на винаходи за класами МПК

Клас МПК	Назва класу	Кількість заявок	Національні заявники	Іноземні заявники
C07	Органічна хімія	580 (12%)	35 (1,4%)	545 (22,9%)
A61	Медицина або ветеринарія; гігієна	566 (11,8%)	196 (8%)	370 (15,6%)
A01	Сільське господарство; лісництво, тваринництво; мисливство; відловлювання тварин; рибництво	270 (5,6%)	103 (4,2%)	167 (7%)
G01	Вимірювання; випробування	186 (3,9%)	166 (6,8%)	20 (0,8%)
H04	Техніка електричного зв'язку	144 (3%)	10 (0,4%)	134 (5,6%)
C12	Біохімія; пиво; алкогольні напої; вино...	97 (2%)	35 (1,4%)	62 (2,6%)
A23	Їжа або харчові продукти; їх оброблення, не охоплене іншими класами	96 (2%)	40 (1,6%)	56 (2,4%)
B01	Фізичні чи хімічні процеси або устаткування взагалі	94 (2%)	44 (1,8%)	50 (2,1%)
C01	Неорганічна хімія	91 (1,9%)	66 (2,7%)	25 (1,1%)
H01	Основні електричні елементи	91 (1,9%)	68 (2,8%)	23 (1%)
E21	Буріння ґрунту та гірських порід; гірничая справа	78 (1,6%)	67 (2,7%)	11 (0,5%)
B65	Транспортування; пакування; зберігання; оброблення тонких або ниткоподібних матеріалів	77 (1,6%)	17 (0,7%)	60 (2,5%)
E04	Наземне будівництво	76 (1,6%)	38 (1,6%)	38 (1,6)
F16	Вузли та деталі машин	67 (1,4%)	37 (1,5%)	30 (1,3%)

У 2009 р. прийнято 4221 рішення за заявками на винаходи, в тому числі 4171 – про видачу патентів на винаходи і 50 – про відмову у видачі патентів. Загалом завершено діловод-

ство за 5836 заявками на винаходи (рис. 2.1). У звітному році видано 4002 патенти на винаходи, з них на ім'я іноземних заявників – 1607 патентів (табл. 2.2, рис. 2.1).

Найбільше патентів видано на ім'я заявників зі США – 357 (22,2%), Німеччини – 347 (21,6%), Франції – 122 (7,6%), Швейцарії – 105 (6,5%), Російської Федерації – 72 (4,5%), Бельгії – 65 (4,0%) та Швеції – 50 (3,1%).

Пріоритети розподілу патентів на винаходи за класами МПК наведено у табл. 2.4.

Станом на 1 січня 2010 р. до Державного реєстру внесено 94020 патентів на винаходи, з них є чинними 24651 патент (табл. 2.5).

Таблиця 2.4. Пріоритети розподілу патентів на винаходи за класами МПК

Клас МПК	Назва класу	Кількість патентів	На ім'я національних заявників	На ім'я іноземних заявників
A01	Сільське господарство; лісництво, тваринництво; мисливство; відловлювання тварин; рибництво	214 (5,3%)	104 (4,3%)	110 (6,8%)
A23	Їжа або харчові продукти; їх оброблення, не охоплене іншими класами	75 (1,9%)	41 (1,7%)	34 (2,1%)
A61	Медицина або ветеринарія; гігієна	487 (12,2%)	190 (7,9%)	297 (18,5%)
B01	Фізичні чи хімічні процеси або устаткування взагалі	94 (2,3%)	67 (2,8%)	27 (1,7%)
B21	Механічне оброблення металів без істотного зняття матеріалу; пробивання отворів	76 (1,8%)	38 (1,6%)	38 (2,4%)
B65	Транспортування; пакування; зберігання; оброблення тонких або ниткоподібних матеріалів	82 (2%)	33 (1,4%)	49 (3%)
C07	Органічна хімія	364 (9,1%)	67 (2,8%)	297 (18,5%)
C21	Металургія заліза	66 (1,6%)	51 (2,1%)	15 (1%)
E21	Буріння ґрунту та гірських порід; гірнична справа	94 (2,3%)	88 (3,7%)	6 (0,4%)
F16	Вузли та деталі машин	69 (1,7%)	54 (2,3%)	15 (1%)
G01	Вимірювання; випробування	282 (7%)	250 (10,4%)	32 (2%)
H01	Основні електричні елементи	122 (3%)	103 (4,3%)	19 (1,2%)
H02	Генерування, перетворювання або розподілення електричної енергії	71 (1,8%)	63 (2,6%)	8 (0,5%)
H04	Техніка електричного зв'язку	101 (2,5%)	13 (0,5%)	88 (5,5%)

Таблиця 2.5. Кількість чинних патентів на винаходи

Кількість патентів, чинних станом на 01.01.2009 р. в т.ч. деклараційних	26929 3776
Видано патентів на винаходи у 2009 р.	4002
Кількість патентів, що втратили чинність у 2009 р. в т.ч. деклараційних	6280 3776
Кількість патентів, чинних станом на 01.01.2010 р.	24651

Корисні моделі

У 2009 р. кількість заявок на корисні моделі зменшилася на 4%. Надійшло 9203 заявки, з них 9065 (98,5%) – від національних заявників (табл. 2.6, рис. 2.3).

Лідером серед іноземних країн–заявників залишається Російська Федерація, частка заявок якої становить понад 53%. Розподіл заявок на корисні моделі від іноземних заявників наведено на рис. 2.4.

Таблиця 2.6. Надходження заявок та видача патентів на корисні моделі

Показник	2005	2006	2007	2008	2009
Надійшло заявок:	7286	8171	8870	9600	9203
від національних заявників	7156	8027	8745	9450	9065
від іноземних заявників	130	144	125	150	129
Видано патентів:	7467	8268	9215	9282	8391
на ім'я національних заявників	7341	8127	9094	9139	8270
на ім'я іноземних заявників	126	141	121	143	121

Рис. 2.3. Динаміка надходження і розгляду заявок та видачі патентів на корисні моделі

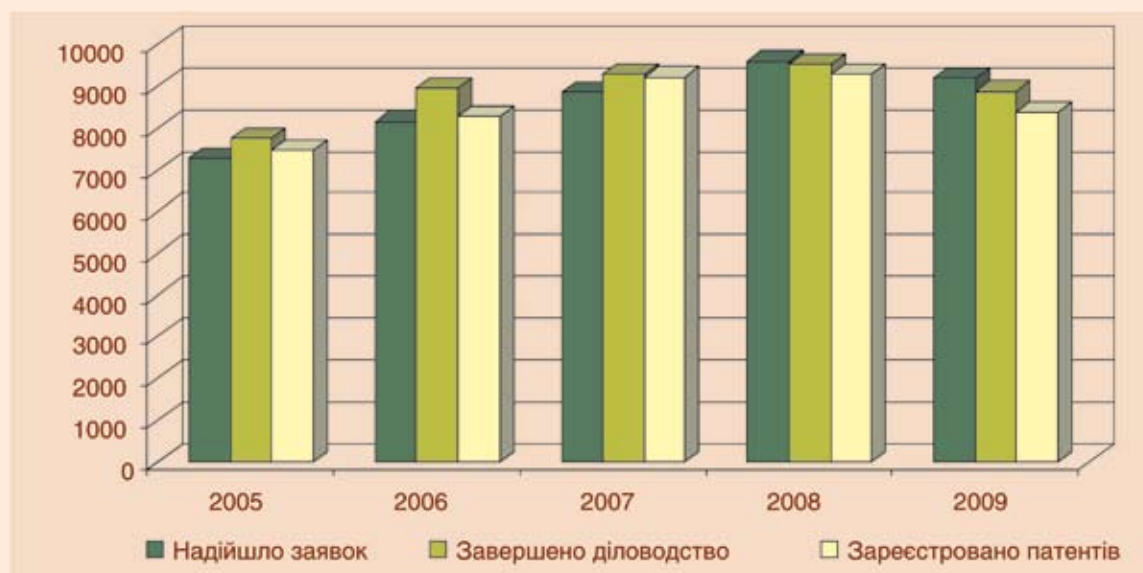
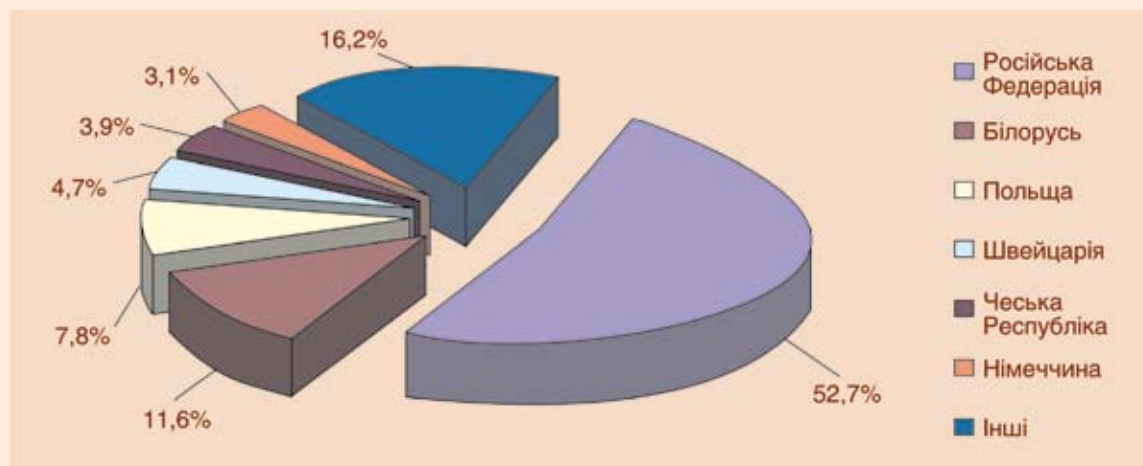

Рис. 2.4. Розподіл заявок на корисні моделі від іноземних заявників за країнами походження

Найбільше заявок на корисні моделі надійшло за класами А61 (Медицина або ветеринарія; гігієна) – 1735, з них 461 заявка належить до підкласу А61К (Препарати для медичних, стоматологічних та гігієнічних цілей), G01 (Вимірювання; випробовування) – 735, A01 (Сільське господарство; лісівництво; тваринництво...) – 599, A23 (Їжа або харчові продукти, їх обробляння...) – 306, E21 (Буріння ґрунту та гірських порід) – 198, F16 (Вузли та деталі машин...) – 185, B01 (Фізичні чи хімічні процеси або устаткування взагалі) – 153.

У 2009 р. прийнято 8572 рішення за заявками на корисні моделі, в тому числі 8548 рішень

про видачу патентів і 24 – про відмову в їх видачі, а загалом діловодство завершене за 8876 заявками на корисні моделі (рис. 2.3).

У звітному році видано 8391 патент на корисні моделі, з них 8270 – на ім'я національних заявників. На ім'я іноземних заявників видано 121 патент, в тому числі 54 – на ім'я заявників з Російської Федерації, по 10 – з Кіпру та Польщі, по 5 – з Німеччини та США, 4 – з Чеської Республіки, 3 – з Індії, що загалом становить 72,0%.

Станом на 1 січня 2010 р. до Державного реєстру внесено 46713 патентів на корисні моделі, з них є чинними 33575 патенти (табл. 2.7).

Таблиця 2.7. Кількість чинних патентів на корисні моделі

Кількість патентів, чинних станом на 01.01.2009 р.	30382
Видано патентів на корисні моделі у 2009 р.	8391
Кількість патентів, що втратили чинність у 2009 р.	5198
Кількість патентів, чинних станом на 01.01.2010 р.	33575

Промислові зразки

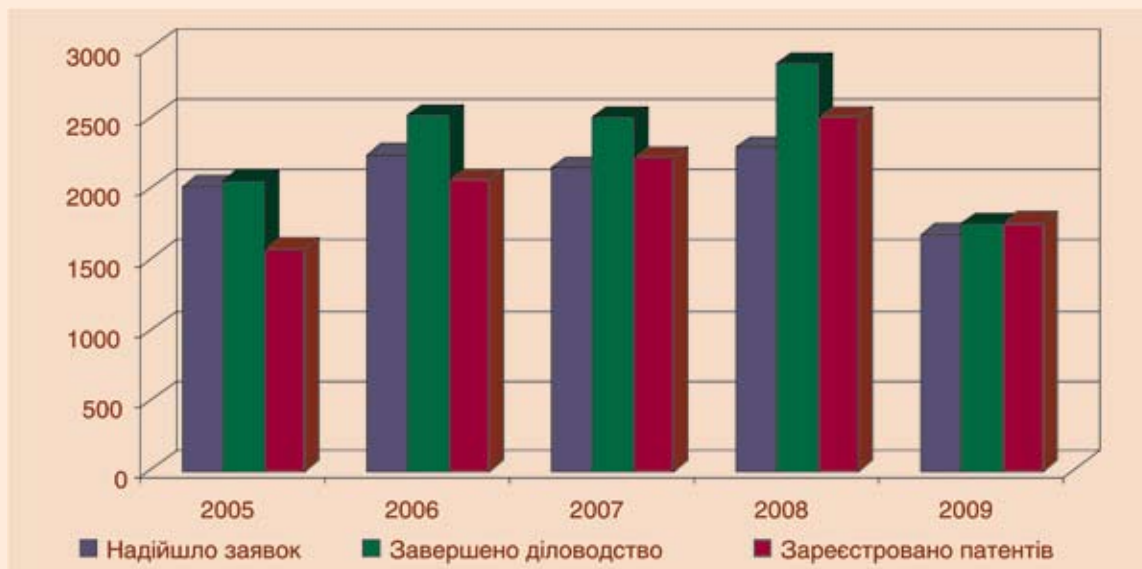
У 2009 р. надійшло 1669 заявок на промислові зразки, з них 1413 – від національних заявників (табл. 2.8, рис. 2.5). Кількість заявок від іноземних заявників зменшилась, а їх частка у загальній кількості, як і в минулому році, становить 15%.

Серед іноземних заявників у 2009 р. найактивнішими були заявники з Російської Федерації (41 заявка, 16,0%), Польщі (34 заявки, 13,3%), США (19 заявок, 7,4%), Білорусі (17 заявок, 6,6%), Чеської Республіки (13 заявок, 5,1%), Сполученого Королівства і Туреччини (по 12 заявок, 4,7%).

Таблиця 2.8. Надходження заявок та видача патентів на промислові зразки

Показник	2005	2006	2007	2008	2009
Надійшло заявок:	2010	2236	2147	2285	1669
від національних заявників	1750	1833	1746	1945	1413
від іноземних заявників	260	403	401	340	256
Видано патентів:	1569	2061	2213	2503	1754
на ім'я національних заявників	1423	1803	1803	2085	1425
на ім'я іноземних заявників	146	258	410	418	329
Чинних патентів на кінець року	7312	8234	9659	11102	10816

Рис. 2.5. Динаміка надходження і розгляду заявок та видачі патентів на промислові зразки

У звітному році прийнято 1563 рішення про видачу патентів, 4 – про відмову в їх видачі, 182 заявки відхилено. Загалом завершено діловодство за 1749 заявками на промислові зразки (рис. 2.5).

Видано 1754 патенти на промислові зразки, з них 1425 – на ім'я національних заявників (табл. 2.8).

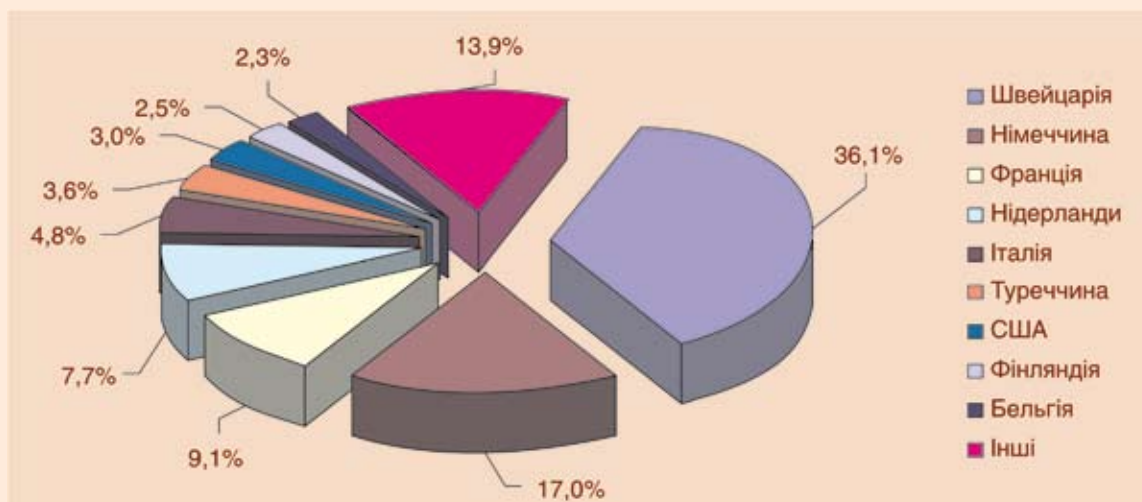
На ім'я заявників з Польщі видано 51 патент (15,5%), Російської Федерації – 39 патентів (11,9%), США – 35 патентів (10,6%), Туреччини – 31 патент (9,4%), Білорусі – 27 патентів (8,2%), Японії – 16 патентів (4,9%) та Сполученого Королівства – 14 патентів (4,3%). Найбільше патентів видано за класами 19 (Канцелярське

знаряддя та приладдя, мистецькі та навчальні знадобки) – 403 (22,9%), 09 (Опакування та вмістини для перевозіння або переносіння товарів) – 303 (17,9%), 06 (Меблювання – 133 патенти (7,6%), 25 (Будівельні блоки та елементи споруд) – 118 (6,7%), 11 (Прикраси) – 102 (5,8%) та 12 (Перевозівні або підіймальні засоби) – 103 патенти (5,9%).

Станом на 1 січня 2010 р. до Державного реєстру внесено 19850 патентів на промислові зразки, є чинними 10375 патентів.

У 2009 р. на територію України поширено дію 440 міжнародних реєстрацій за Гаазькою угодою про міжнародну реєстрацію промислових зразків (рис. 2.6).

Рис. 2.6. Розподіл реєстрацій за Гаазькою угодою за країнами походження

Знаки для товарів і послуг

Національна процедура

У 2009 р. надійшло 17866 заявок на знаки для товарів і послуг. Активність національних та іноземних заявників у поданні заявок зменшилась на 20% порівняно з попереднім роком (табл. 2.9, рис. 2.7). Від іноземних заявників надійшло 3115 заявок, що становить 17,4% від загальної кількості заявок, поданих за національною процедурою.

Найбільше заявок надійшло від заявників зі США (711 заявок, 22,8%), Російської Федерації (285 заявок, 9,1%), Німеччини

(173 заявки, 5,6%), Швейцарії (159 заявок, 5,1%), Сполученого Королівства (152 заявки, 4,9%), Білорусі (146 заявок, 4,7%), Японії (134 заявки, 4,3%), Індії (125 заявок, 4,0%) та Кіпру (103 заявки, 3,3%).

У 2009 р. за національною процедурою найбільше знаків для товарів і послуг заявлено за такими класами МКТП: 35, 41, 05, 33, 29, 16, 09, 03, 43, 38, 32 та 25. Національні заявники надають перевагу класам 35, 41, 33, 05, 29, 16, 43, 38, 09, 32 і 03, іноземні – 05, 35, 03, 09, 33 та 16. Пріоритети розподілу заявок за класами від національних та іноземних заявників наведено у табл. 2.10.

Таблиця 2.9. Надходження заявок та реєстрація свідоцтв на знаки для товарів і послуг за національною процедурою

Показник	2005	2006	2007	2008	2009
Надійшло заявок:	16366	20813	23746	22371	17866
від національних заявників	13184	17170	19888	18496	14751
від іноземних заявників	3182	3643	3858	3875	3115
Зареєстровано знаків:	11645	13134	15375	15357	15137
на ім'я національних заявників	9418	10327	12130	11974	12027
на ім'я іноземних заявників	2227	2807	3245	3383	3110
Чинних реєстрацій на кінець року	52823	64974	78848	92837	105988

Рис. 2.7. Динаміка надходження і розгляду заявок та реєстрації свідоцтв на знаки для товарів і послуг за національною процедурою

Таблиця 2.10. Пріоритети розподілу заявок на знаки для товарів і послуг за класами МКТП

Клас МКТП	Назва класу	Кількість заявлених знаків	Національними заявниками	Іноземними заявниками
35	Реклама; керування справами, ділове адміністрування...	5843 (18,0%)	5220 (20,1%)	623 (9,7%)
41	Освіта, виховування, забезпечування навчання; розваги...	2068 (6,4%)	1876 (7,2%)	192 (3,0%)
05	Фармацевтичні та ветеринарні препарати; гігієнічні препарати на лікарські потреби...	2040 (6,3%)	1194 (4,6%)	846 (13,1%)
33	Алкогольні напої (крім пива)	2012 (6,2%)	1733 (6,7%)	279 (4,3%)
29	М'ясо, риба, птиця, дичина; м'ясні екстракти....	1333 (4,1%)	1112 (4,3%)	221 (3,4%)
16	Папір, картон і вироби з них...	1204 (3,7%)	961 (3,7%)	243 (3,8%)
09	Наукові, морські, геодезичні... прилади та інструменти...	1073 (3,3%)	743 (2,9%)	330 (5,1%)
03	Вибілювальні препарати та інші речовини для прання...	1042 (3,2%)	682 (2,6%)	360 (5,6%)
43	Послуги щодо забезпечування харчами та напоями; тимчасове житло	963 (3,0%)	844 (3,3%)	119 (1,8%)
38	Зв'язок	950 (2,9%)	844 (3,3%)	106 (1,6%)
32	Пиво; мінеральні і газовані води...	881 (2,7%)	690 (2,7%)	191 (3,0%)
25	Одяг, взуття, наголовні убори	833 (2,6%)	636 (2,5%)	197 (3,1%)

У звітному році прийнято 17326 рішень про видачу свідоцтв на знаки для товарів і послуг, 1755 – про відмову в їх видачі, відкликано 3683 заявки. Загалом завершено діловодство за 22764 заявками на знаки для товарів і послуг (рис. 2.7).

У 2009 р. зареєстровано 15137 свідоцтв на знаки для товарів і послуг, що практично дорівнює показнику попереднього року. Із загальної кількості зареєстрованих свідоцтв 20,5% становлять реєстрації на ім'я іноземних заявників (табл. 2.9, рис. 2.7).

На ім'я заявників зі США зареєстровано 691 свідоцтво (22,2%), Російської Федерації – 284 (9,1%),

Швейцарії – 209 (6,7%), Німеччини – 177 (5,7%), Польщі – 152 (4,9%), Сполученого Королівства – 146 (4,7%), Японії – 136 (4,4%), Білорусі – 116 (3,7%), Кіпру – 92 свідоцтва (3,0%).

Найбільше знаків у 2009 р. зареєстровано за такими класами МКТП: 35, 41, 05, 42, 16, 36, 09, 37, 33 та 30 (табл. 2.11). Національні заявники надавали перевагу класам 35, 41, 42, 16, 37, 36, 33, 43 і 05, іноземні – 05, 35, 09, 16, 41, 30 та 42.

Станом на 1 січня 2010 р. зареєстровано 106714 свідоцтв на знаки для товарів і послуг, є чинними 105491 свідоцтв.

Таблиця 2.11. Пріоритети розподілу реєстрацій знаків для товарів і послуг за класами МКТП

Клас МКТП	Назва класу	Кількість зареєстрованих знаків	На ім'я національних заявників	На ім'я іноземних заявників
35	Реклама; керування справами, ділове адміністрування...	5661 (15,8%)	4980 (17,2%)	681 (9,8%)
41	Освіта, виховування, забезпечування навчання; розваги...	2234 (6,2%)	1981 (6,9%)	253 (3,7%)
05	Фармацевтичні та ветеринарні препарати; гігієнічні препарати на лікарські потреби...	1777 (5,0%)	1019 (3,5%)	758 (10,9%)
42	Науково-технологічні та проектно-дослідницькі послуги...	1724 (4,8%)	1480 (5,1%)	244 (3,5%)
16	Папір, картон і вироби з них...	1711 (4,8%)	1359 (4,7%)	352 (5,1%)
36	Страховання; фінансова діяльність; кредитно-грошові операції; операції з нерухомістю	1359 (3,8%)	1143 (4,0%)	216 (3,1%)
09	Наукові, морські, геодезичні... прилади та інструменти...	1359 (3,8%)	1005 (3,5%)	354 (5,1%)
37	Будування; лагодження; встановлювання устаткування	1342 (3,7%)	1215 (4,2%)	127 (1,8%)
33	Алкогольні напої (крім пива)	1320 (3,7%)	1085 (3,8%)	235 (3,4%)
30	Кава, чай, какао, цукор, рис, тапіока, саго, замінники кави; борошно...	1240 (3,5%)	990 (3,4%)	250 (3,6%)
43	Послуги щодо забезпечування харчами та напоями; тимчасове житло	1194 (3,3%)	1073 (3,7%)	121 (1,7%)
38	Зв'язок	1048 (2,9%)	899 (3,1%)	149 (2,1%)

Міжнародна процедура

Іноземні заявники, як і раніше, активно подавали заявки на знаки для товарів і послуг за міжнародною процедурою (табл. 2.12, рис. 2.8). У 2009 р. з Міжнародного бюро ВОІВ надійшло 8613 міжнародних заявок, з них 7230 (84%) – за Мадридською угодою, 1383 – за Протоколом до Мадридської угоди.

Провідні позиції у поданні заявок за Мадридською угодою посідають заявники з Німеччини (1744 заявки), Франції (789 заявок), Швейцарії (676), Італії (655), Російської Федерації (602 заявки), Китаю (425 заявок), Польщі (327), Австрії (268), Чеської Республіки

(241 заявка), Нідерландів (231), Угорщини (182 заявки), Бельгії (162), Іспанії (160 заявок) та Словенії (113 заявок). Частка заявок від заявників з цих країн становить 76% від загальної кількості заявок, поданих у 2009 р. за міжнародною процедурою (рис. 2.9).

У 2009 р. найактивніше серед держав – учасниць Протоколу до Мадридської угоди заявки з поширенням на територію України подавали Туреччина – 309 заявок, США – 276, Сполучене Королівство – 213, Данія – 96, Японія – 93 заявки, Швеція – 82 заявки (рис. 2.9).

У 2009 р. надано правову охорону 9664 міжнародним знакам (табл. 2.12, рис. 2.8).

Таблиця 2.12. Надходження міжнародних заявок та реєстрація знаків за Мадридською угодою

Показник	2005	2006	2007	2008	2009
Надійшло міжнародних заявок	8033	9183	9520	10710	8613
у т.ч. за Протоколом до Мадридської угоди	1341	1753	1703	1924	1383
Зареєстровано міжнародних знаків	6899	9396	8298	9459	9664

Рис. 2.8. Динаміка надходження і розгляду заявок та реєстрацій знаків для товарів і послуг за Мадридською угодою

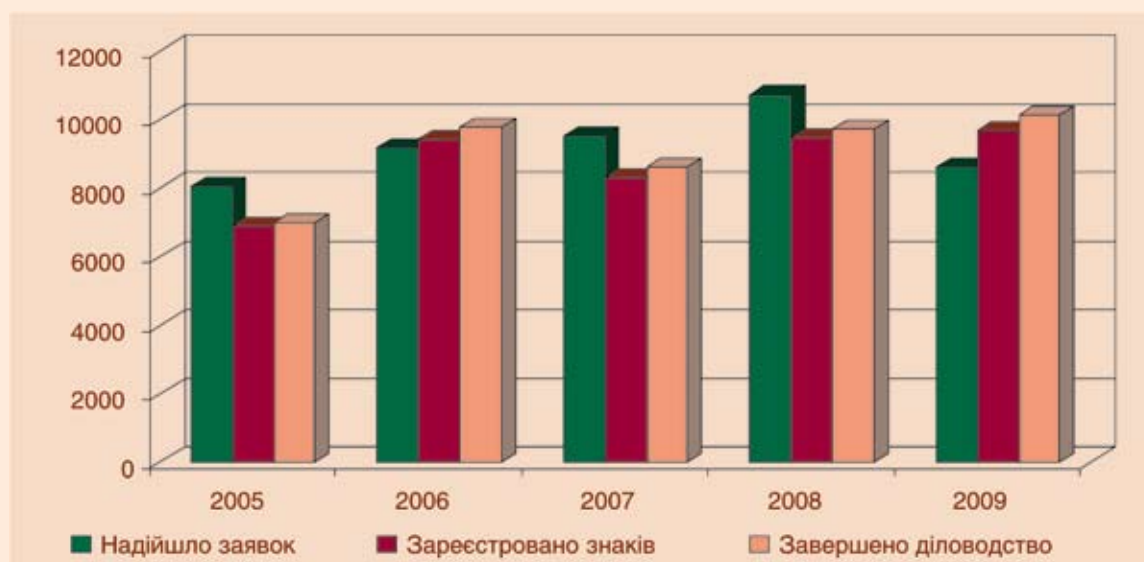
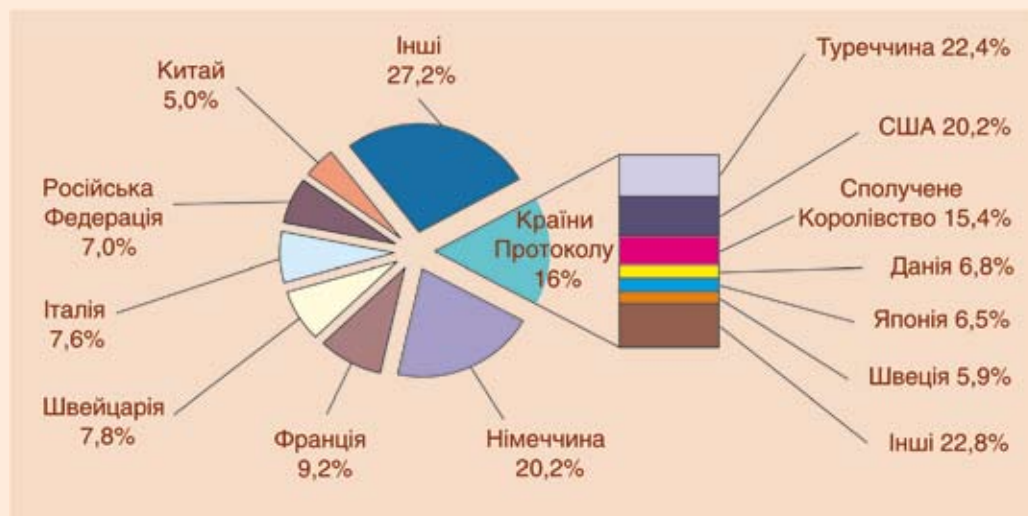

Рис. 2.9. Розподіл міжнародних заявок, поданих за Мадридською угодою та протоколом до Мадридської угоди, за країнами походження

2.2. Внесення до державних реєстрів відомостей щодо розпорядження майновими правами на ОПВ

Загалом у 2009 р. зареєстровано 1927 договорів щодо розпорядження майновими правами на ОПВ, тобто на 3,8 % менше, ніж у попередньому році, з них: 1530 реєстрацій стосується передання виключних майнових прав на ОПВ (79,4%); 178 – видачі ліцензії на використання ОПВ (9,2%); 219 «відкритих» ліцензій на використання винаходів, корисних моделей та промислових зразків (11,4%).

Наведені дані засвідчують, що, як і в минулому році, кількість зареєстрованих відомостей про передання виключних майнових прав на ОПВ значно перевищує кількість внесених до державних реєстрів відомостей про видачу ліцензій.

Станом на 1 січня 2010 р. до державних реєстрів внесено відомості про 13304 договори щодо розпорядження майновими правами промислової власності, у тому числі на винаходи – 2890, корисні моделі – 642, знаки для товарів і послуг – 9029, промислові зразки – 743.

Дані про внесення до відповідних реєстрів відомостей щодо розпорядження майновими правами промислової власності наведені в табл. 2.13 і на рис. 2.10.

Представлені в табл. 2.13 дані засвідчують, що у звітному році, порівняно з минулим, дещо зменшилася кількість зареєстрованих ліцензійних договорів на використання винаходів та знаків для товарів і послуг, а також внесених до державних реєстрів відомостей про передачу права власності на промислові зразки, корисні моделі, знаки для товарів і послуг.

Проте загальна кількість ОПВ, стосовно яких до відповідних державних реєстрів внесено відомості щодо передання виключних майнових прав та видачі ліцензій, у 2009 р. збільшилася порівняно з минулим на 6,5 %, що становить 3320 об'єкти, в тому числі 374 винаходи, 177 корисних моделей, 145 промислових зразків та 2624 знака для товарів і послуг.

Кількість опублікованих заяв щодо «відкритих ліцензій» на винаходи порівняно з минулим роком зросла у 12,5 рази.

Таблиця 2.13. Розподіл зареєстрованих договорів щодо розпорядження майновими правами промислової власності за об'єктами

Вид договору	Кількість реєстрацій															
	Винаходи та корисні моделі				Промислові зразки				Знаки для товарів і послуг				Всього			
	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009
Невиключні ліцензії	19 +12*	19 +23*	13+ 22*	4 +5*	8	2	5	5	160	214	148	131	199	258	188	145
Виключні ліцензії	7 +7*	13 +15*	5*	1 +3*	4	1	–	1	50	32	35	27	68	61	40	32
Одиничні ліцензії	2 +1*	1	–	1*	–	–	–	–	1	1	3	–	4	2	3	1
Передача права	85 +34*	121 +87*	131 +96*	137 +70*	64	94	107	69	826	996	1395	1254	1009	1298	1729	1530
«Відкриті» ліцензії	49 +17*	32 +22*	12 +31*	150 +67*	10	–	–	2	–	–	–	–	76	54	43	219
Разом	233	333	310	438	86	97	112	77	1037	1243	1581	1412	1356	1673	2003	1927

Зірочкою (*) позначені корисні моделі.

Рис. 2.10. Динаміка реєстрації договорів щодо розпоряджання майновими правами промислової власності у 2000–2009 рр.

Дані табл. 2.14 свідчать про те, що середня кількість знаків для товарів і послуг, права на які передаються за одним договором, для

українських правовласників становить близько двох, для іноземних – близько трьох в одному договорі.

Таблиця 2.14. Порівняльні дані про внесення до реєстру відомостей щодо розпоряджання майновими правами на знаки для товарів і послуг та кількість знаків для товарів і послуг, стосовно яких такі відомості внесені до реєстру

Вид договору	2009 р.	
	Кількість договорів	Кількість знаків для товарів і послуг
Договори про передання виключних майнових прав на знаки для товарів і послуг, в т.ч.	1254	2371
від українських правовласників	1008	1713
від іноземних правовласників	246	658
Ліцензійні договори на використання знаків для товарів і послуг, в т.ч.	158	253
від українських правовласників	115	144
від іноземних правовласників	43	109

2.3. Державна реєстрація авторського права

У звітному році Держдепартамент продовжував державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір, запроваджену Законом України «Про авторське право і суміжні права».

У 2009 р. до Держдепартаменту подано 4286 заявок на реєстрацію авторського права, прийнято 4499 рішень про реєстра-

цію і 3 рішення – про відмову в ній, здійснено 4458 реєстрацій авторського права на твір (рис. 2.11). Динаміка зростання кількості здійснених реєстрацій свідчить про те, що державна реєстрація авторського права набуває все більшого значення та популярності серед авторів та інших осіб, які мають авторські права.

Загалом протягом звітного періоду здійснено 484 реєстрації авторського права на службовий твір. Як і в 2008 р., переважають реєст-

Рис. 2.11. Динаміка державних реєстрацій авторського права у 1995–2009 рр.

Рис. 2.12. Динаміка державних реєстрацій договорів у 2002–2009 рр.

Таблиця 2.15. Розподіл державних реєстрацій за об'єктами авторського права у 2009 р.

№ п/п	Об'єкт авторського права	Кількість реєстрацій
1.	Літературні письмові твори	2201
2.	Музичні твори з текстом і без тексту	1044
3.	Складені твори	923
4.	Комп'ютерні програми	729
5.	Твори образотворчого мистецтва	427
6.	Ілюстрації, креслення, ескізи	411
7.	Аудіовізуальні твори	89
8.	Похідні твори	69
9.	Фотографічні твори	52
10.	Твори ужиткового мистецтва	46
11.	Бази даних	36
12.	Твори архітектури, містобудування, садово-паркового мистецтва	28
13.	Твори для сценічного показу	24
14.	Усні твори	13
15.	Картографічні твори	5
16.	Хореографічний твір	1
17.	Драматичний твір	1
18.	Постановка творів, створених для сценічного показу	1

рації службових творів, майнове право на які належить роботодавцям (401 реєстрація).

Дані розподілу реєстрацій за об'єктами авторського права підтверджують тенденцію, що склалася в попередні роки: найбільшою є кількість реєстрацій авторського права на літературні письмові твори різного характеру (36,1%) – наукового, науково-практичного, науково-технічного, технічного, практичного, белетристичного, науково-популярного, науково-освітнього, навчального, рекламно-інформаційного; твори для радіо, телебачення, кіно; твори з питань мистецтва тощо. Друге місце посідають музичні твори (17,1%), далі йдуть складені твори (15,1%), комп'ютерні програми (11,9%), слідом – твори образотворчого мистецтва (7%) та ілюстрації, креслення, ескізи (6,7%) (табл. 2.15).

У 2009 р. Держдепартамент зареєстрував 165 договорів, які стосуються права автора на твір, та прийняв одне рішення про відмову в реєстрації (рис. 2.12). Протягом звітного року подано 141 заявку на реєстрацію договорів, які стосуються права автора на твір.

Найбільшою є кількість зареєстрованих договорів про передачу (відчуження) майнових прав на твір (119), при цьому майже всі договори стосуються повної передачі майнових прав. Крім того, зареєстровано 36 договорів про передачу виключного права і 8 – невиключного права на використання твору.

Відомості про здійснені у 2009 р. реєстрації опубліковані в офіційному бюлетені Держдепартаменту «Авторське право і суміжні права» (№№ 18–20 за 2009 р.) та Каталозі державної реєстрації (13-й випуск за 2009 р.).

3 Захист прав у сфері інтелектуальної власності

3.1. Захист прав на об'єкти промислової власності в адміністративному порядку

У звітному році в Апеляційній палаті розглядалось 133 заперечення, 93 з яких надійшло у 2009 р., а 40 прийнято до розгляду у 2008 р.

Подані у 2009 р. заперечення за об'єктами промислової власності розподілилися таким чином: винаходи – 20, корисні моделі – 3, промислові зразки – 1, знаки для товарів і послуг – 69.

Відбулися 233 засідання колегій Апеляційної палати, на яких розглянуто 22 заперечення стосовно рішень Держдепартаменту за заявками на винаходи, 2 – за заявками на корисні моделі, 80 – на знаки для товарів і послуг.

У звітному році апелянтам направлено 90 рішень Апеляційної палати, з них 41 рішення про задоволення заперечення повністю, 10 – про часткове задоволення та 39 рішень про відмову у задоволенні заперечення. Не прийнято до розгляду 7 заперечень, відкликано – 1.

У 2009 р. до Апеляційної палати надійшло 8 заяв про визнання знаків добре відомими в Україні. Проведено 12 засідань колегій Апеляційної палати.

Заявникам направлено 8 рішень Апеляційної палати, всі – про визнання знаків добре відомими на території України. Одну заяву про визнання знака добре відомим було відкликано.

3.2. Захист прав на об'єкти промислової власності в судовому порядку

У 2009 р. відкрито провадження у 229 справах, пов'язаних із захистом прав на об'єкти промислової власності, в яких одним із учасників виступало Міністерство освіти і науки України та/або Державний департамент інтелектуальної власності і ДП «Український інститут промислової власності», з них:

- в адміністративних судах – 40;
- у господарських судах – 98;
- у судах загальної юрисдикції – 91.

У провадженні судів першої, апеляційної та касаційної інстанцій

протягом року знаходилось 515 справ (6 – 2003 р., 4 – 2004 р., 20 – 2005 р., 27 – 2006 р., 66 – 2007 р., 163 – 2008 р., 229 справ 2009 р.).

Спори, пов'язані із захистом прав на об'єкти промислової власності, розглядалися у судах загальної юрисдикції (178 справи), господарських (208 справ) та адміністративних (115

Валентин Чеботарьов, заступник голови Державного департаменту інтелектуальної власності

Співвідношення кількості поданих до суду та задоволених позовів у 2009 р.

Об'єкт ІВ	Подано позовів до суду проти рішень Держдепартаменту	Рішення Держдепартаменту, визнані недійсними	Подано позовів про визнання недійсними охоронних документів	Охоронні документи, визнані недійсними (за даними реєстру)
Винаходи	4	–	10	2
Корисні моделі	–	–	7	1
Знаки для товарів і послуг	41	2	72	28
Промислові зразки	1	–	21	2
Разом	46	2	110	33

справ) судах. З цих судових справ відбулося 1206 судових засідань.

Аналіз судових справ засвідчує, що більшість з них стосується такого об'єкта права інтелектуальної власності, як знаки для товарів і послуг.

Предметом спорів є визнання недійсними свідоцтв на знаки для товарів і послуг, дії міжнародної реєстрації знака та визнання недійсним рішення Держдепартаменту, а також дострокове припинення дії свідоцтв на знаки для товарів і послуг та міжнародної реєстрації знака.

3.3. Захист авторського права і суміжних прав

Держдепартамент у звітному році брав участь у розгляді 3 судових справ щодо організацій колективного управління і 21 справи — щодо державної реєстрації права автора на твір.

Протягом 2009 р. державне підприємство «Українське агентство з авторських і суміжних прав» (ДП УААСП) брало участь у розгляді 36 справ за позовами до користувачів об'єктів авторського права щодо порушення виключних майнових авторських прав, виплати дебіторської заборгованості, невиконання умов ліцензійних договорів тощо.

ДП УААСП у звітному році подано 14 позовів до провайдерів програмної послуги, театрів, телерадіокомпаній та інших користувачів. Крім цього, направлено 38 претензій до порушників, предметом яких були дебіторська заборгованість, невиконання умов ліцензійних договорів, бездоговірне використання творів і т. ін.

За результатами судово-претензійної роботи на рахунки ДП УААСП станом на 01.01.2010 р. надійшло понад 688 тис. грн.

3.4. Діяльність організацій колективного управління

Відповідно до законодавства у сфері авторського права і суміжних прав Держдепартамент виконує такі функції:

- веде облік організацій колективного управління;
- визначає уповноважені організації колективного управління;
- здійснює нагляд за діяльністю організації, надає їм методичну допомогу;
- є посередником у переговорах і при вирішенні конфліктів між організаціями, а також між цими організаціями та суб'єктами авторського права і суміжних прав;
- сприяє діяльності організацій колективного управління.

На сьогодні на обліку перебуває 11 організацій колективного управління: державне підприємство «Українське агентство з авторських та суміжних прав», приватна організація «Українське агентство з авторських прав», п'ять громадських організацій, створених суб'єктами авторського права і суміжних прав – фізичними особами, чотири об'єднання підприємств, асоціацій, створених юридичними особами.

У рамках нагляду за діяльністю організацій колективного управління Держдепартаментом на виконання доручення Кабінету Міністрів України у 2009 р. проведено їх ревізію.

За порушення вимог законодавства з питань авторського права і суміжних прав знято з обліку три організації колективного управління (ВГО «Українська Авторська Спілка»; ГО «Об'єднання правоволодарів у сфері образотворчого мистецтва та архітектурної діяльності «Статус»»; ВГО «Гільдія кінорежисерів «24/1»»).

Під час засідання в Державному департаменті інтелектуальної власності

Крім того, у звітному році Держдепартамент на виконання наказу Міністерства освіти і науки України від 22.12.2008 р. № 1175:

1) визначив уповноваженими організаціями колективного управління:

ОП «Український музичний альянс» (у сфері публічного сповіщення фонограм, відеограм, опублікованих із комерційною метою, та зафіксованих у них виконань);

ОП «Українська ліга музичних прав» (у сфері публічного виконання та публічної демонстрації фонограм, відеограм, опублікованих із комерційною метою, та зафіксованих у них виконань);

2) анулював свідоцтва про визначення організацій колективного управління уповноваженими організаціями, видані Всеукраїнському об'єднанню суб'єктів авторських і суміжних прав «Оберіг»; ВГО «Всеукраїнське Агентство з авторських та суміжних прав».

З метою підвищення обсягів збору винагороди у сфері публічного сповіщення Держдепартамент разом з Мінфіном і Державним казначейством визначив джерела виплати винагороди державними телерадіокомпаніями організаціям колективного управління, про що направлені відповідні листи до Держкомтелерадіо та Нацради з питань телебачення і радіомовлення для подальшого інформування державних телерадіокомпаній.

Відпрацьовано механізм виплати та збору винагороди за використання об'єктів суміжних прав у сферах публічного виконання та публічного сповіщення шляхом нормативного визначення переліку користувачів, у тому числі провайдерів програмної послуги, які мають сплачувати винагороду, а також обов'язковості укладання договорів про виплату винагороди

між уповноваженими організаціями колективного управління та користувачами.

З метою надання практичної допомоги телерадіоорганізаціям і провайдерам програмної послуги, а також суб'єктам господарювання, які використовують об'єкти авторського права і суміжних прав публічно та в мережі Інтернет, розроблені та розміщені на веб-порталі Держдепартаменту відповідні рекомендації.

У сфері збору та розподілу відрахувань за відтворення в домашніх умовах творів і виконань, зафіксованих у фонограмах, відеограмах та їх примірниках (чисті носії та обладнання для запису) діє уповноважена організація ОП «Український музичний альянс». Держдепартамент розробив рекомендації для виробників та імпортерів обладнання і чистих носіїв щодо виплати ними винагороди суб'єктам авторського права та суміжних прав, які розміщені на веб-порталі Держдепартаменту для використання в роботі вказаними суб'єктами господарювання. Крім цього, рекомендації направлені до уповноваженої організації та зацікавлених органів державної влади: Державної митної служби України, Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва, Державної податкової адміністрації України.

Держдепартамент відповідно до законодавства здійснює нагляд за діяльністю організацій колективного управління, які звітують кожні півроку. За звітами простежується динаміка зборів, розподілу та виплати винагороди організаціями. Зокрема, сума зібраної винагороди всіма організаціями за 2009 р. перевищила 31 млн. грн. Сума виплат винагороди суб'єктам авторського права і суміжних прав становить понад 25 млн. грн., тобто на 31 % більше, ніж у минулому році.

Відповідно до законодавства у сфері авторського права і суміжних прав Держдепартамент, вирішуючи конфлікти, здійснює посередництво у таких напрямках:

- між організаціями колективного управління;
- між цими організаціями і суб'єктами авторського права і суміжних прав.

Для консолідації діяльності організацій колективного управління при Держдепартаменті з 2003 р. діє Координаційна рада з питань авторського права і суміжних прав, до складу якої входять представники всіх організацій. Основною метою діяльності Координаційної ради є розгляд і вирішення проблемних питань.

Крім того, при Громадській колегії Держдепартаменту діє секція з питань авторського права і суміжних прав. До її складу входять представники організацій колективного управління, творчих спілок та інших об'єднань.

Таким чином, Держдепартамент систематично проводить роботу, спрямовану на залучення громадськості до розв'язання важливих питань.

Держдепартамент виконує функцію сприяння діяльності організацій колективного управління у виконанні ними повноважень, визначених законодавством, яке здійснюється у таких напрямках:

- надання методичної допомоги у вигляді рекомендацій та роз'яснень вимог законодавства щодо укладення договорів та виплати винагороди суб'єктами господарювання. З цими рекомендаціями та роз'ясненнями можна ознайомитися, зокрема, на веб-порталі Держдепартаменту. Систематично видається офіційний бюлетень «Авторське право і суміжні права», в якому публікуються нормативні акти у сфері авторського права і суміжних прав, повідомлення про організації тощо;

- популяризації діяльності організацій колективного управління в Україні. Останніми роками проведена масштабна просвітницька робота щодо підвищення рівня загальної правової культури населення з питань використання об'єктів авторського права і суміжних прав, ознайомлення суб'єктів господарювання з вимогами законодавства у цій сфері (конференції, зокрема міжнародні, із залученням міжнародних експертів у сфері авторського права і суміжних прав, «круглі столи», семінари та інші заходи);

- співпраці з відповідними державними установами та координації діяльності. Так, у зв'язку зі складністю вирішення питань виплати винагороди державними телерадіоорганізаціями, Держдепартамент щорічно надсилає письмові повідомлення до Національної ради з питань телебачення і радіомовлення, Державного комітету телебачення і радіомовлення України з метою направлення цих повідомлень всім державним телерадіоорганізаціям. Основою повідомлень є роз'яснення, надані Міністерством фінансів України та Державним казначейством України про застосування видатків бюджету державними телерадіоорганізаціями.

Для організації зборів винагороди за перепродаж художніх творів (право слідування) протягом року були запроваджені заходи щодо

налагодження співпраці з учасниками ринку образотворчого мистецтва. Держдепартамент визначив перелік галерей, виставок, аукціонів, які займаються організацією виставкових заходів, під час яких проходить продаж художніх творів. Цим мистецьким закладам Держдепартаментом направлені листи із повідомленням про необхідність укладення договорів та виплати винагороди через організації колективного управління. На даний час ВГО «Всеукраїнське Агентство Авторських Прав» — організацією колективного управління, що діє у сфері образотворчого мистецтва, ведуться переговори з цими організаціями про укладання відповідних договорів.

З метою сприяння дотриманню законодавства з боку суб'єктів ринку образотворчого мистецтва щодо виплати ними винагороди за право слідування, Держдепартамент розробив рекомендації стосовно організації збору, розподілу і виплати винагороди за використання права слідування для організації збору, розподілу та виплати винагороди за право слідування, які надані Спілці художників України та Асоціації галерей України для використання в роботі.

Підпорядковане Держдепартаменту ДП УААСП як організація колективного управління у 2009 р. збрало 20,07 млн. грн. авторської винагороди — це майже на 0,77 млн. грн. більше, ніж у 2008 р. (19,3 млн. грн.).

У минулому році ДП УААСП виплатило вітчизняним та зарубіжним авторам близько 14,4 млн. грн. До державного бюджету перераховано 2,7 млн. грн. Решта зібраних коштів буде виплачена авторам у наступні періоди у зв'язку з необхідністю їх ідентифікації.

Лєвова частка зборів авторської винагороди припала на сферу публічного виконання, що можна вважати певною традицією для ДП УААСП. Найбільші надходження у цій сфері забезпечили «великі права» (збори за використання творів у театральній сфері) — понад як 9,8 млн. грн., що становить майже 56,3% від загальних показників зборів по Україні.

Надходження за використання «малих прав» (зборів авторської винагороди за використання творів на телебаченні, радіостанціях, в кафе, ресторанах, нічних клубах, концертах) у минулому році становили майже 3,9 млн. грн. — 23% від загальної суми зборів авторської винагороди по Україні (у 2008 р. у сфері «малих прав» зібрано 6,2 млн. грн.,

або 33% від загальної суми зборів в державі). Слід зазначити, що зменшення надходжень авторської винагороди у звітному році від користувачів об'єктами авторського права з категорії «малих прав» зумовлено наслідками всесвітньої економічної кризи. Власне, зі зменшенням доходів телеканалів, радіокомпаній, барів, кафе, ресторанів, нічних клубів та інших розважальних закладів, зменшились і відрахування авторам.

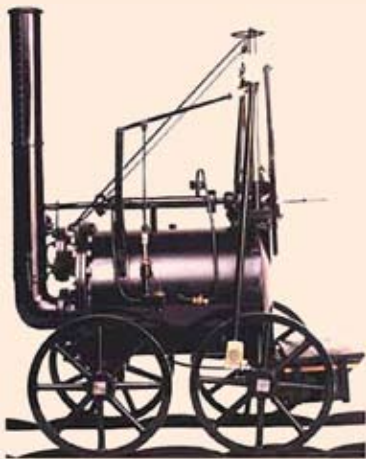
За рахунок надходжень від використання творів українських авторів за кордоном отримано майже 2,7 млн. грн., що свідчить про зростаючий інтерес до творів українських митців в усьому світі. У 2008 р. надходження з-за кордону становили близько 2 млн. грн.

Найнижчі суми у структурі зборів авторської винагороди показав «механічний запис» (збори за використання об'єктів авторського права на механічних носіях — CD, DVD-дисках, касетах тощо). Порівняно з 2008 р., в минулому році надходження від нього скоротилися майже в чотири рази і становили 0,45 млн. грн. Але причини такого зниження об'єктивні і узгоджуються зі світовими тенденціями. Завдяки сучасним технічним засобам, передусім мережі Інтернет, в усьому світі зменшується популярність механічних носіїв. Окрім цього, не можна не брати до уваги і суттєвий вплив на рівень зборів у цій сфері такого явища, як «музичне піратство».

Проте ДП УААСП не стоїть на місці, а уважно вивчає новітні тенденції та докладає максимум зусиль для освоєння нових ринків використання авторських творів. Так, у 2009 р. значних успіхів вдалося досягти у сфері мобільного зв'язку (збори за використання об'єктів авторського права в мобільних телефонах). Надходження від платників цього виду авторської винагороди у звітному році становили

близько 0,9 млн. грн., що на 0,3 млн. грн. більше, ніж у 2008 р.

Як і в попередні роки, ДП УААСП приділяє велику увагу роботі з міжнародними партнерами та організаціями, метою яких є захист авторського права.

3.5. Контроль за дотриманням законодавства у сфері інтелектуальної власності

У 2009 р. здійснено ряд заходів, спрямованих на координацію зусиль правоохоронних та контролюючих органів виконавчої влади для забезпечення контролю за дотриманням норм законодавства у сфері інтелектуальної власності, за результатами яких розроблено і підписано спільний Наказ Міністерства освіти і науки України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Державної митної служби України, Державної податкової адміністрації України, Міністерства культури і туризму України «Про затвердження Програми скоординованих дій правоохоронних та контролюючих органів по боротьбі з незаконним виробництвом, розповсюдженням і реалізацією аудіо- і відеопродукції, компакт-дисків, інших об'єктів права інтелектуальної власності та для забезпечення захисту прав УЄФА» від 24.11.2009 р. № 1055/491/753/1120/656/52.

Створено Координаційну раду з питань боротьби з порушеннями прав інтелектуальної власності в місті Києві, склад та положення якої затверджено розпорядженням Київської міської державної адміністрації від 14.10.2009 р. № 1182.

Протягом звітного року державними інспекторами з питань інтелектуальної власності проведено 738 перевірок суб'єктів господарювання. За результатами перевірок складено та направлено до суду 427 протоколів про адміністративні правопорушення. Вилучено контрафактної продукції на суму понад 5,7 грн. (рисунки 3.1, 3.2).

За матеріалами спільних перевірок за участю працівників МВС, СБУ та податкової міліції порушено 138 кримінальних справ.

Постійну увагу державні інспектори приділяють перевіркам заводів-виробників дисків для лазерних систем зчитування, матриць. За 2009 р. здійснено 63 перевірки цих підприємств та 10 перевірок суб'єктів господарювання, які експортують та імпортують компакт-диски.

Одним із пріоритетних напрямків роботи державних інспекторів є просвітницька і роз'яснювальна діяльність, спрямована на профілактику та запобігання правопорушень у сфері інтелектуальної власності. За звітний період державні інспектори провели 269 семінарів та «круглих столів» з питань правомірності

Рис. 3.1. Кількість проведених перевірок у розподілі за регіонами

Рис. 3.2. Сума вилученої контрафактної продукції у розподілі за регіонами (грн.)

го використання об'єктів права інтелектуальної власності в Україні, більше 50 публікацій і виступів у засобах масової інформації.

У результаті такої роботи позвавилось укладання договорів на сплату авторської винагороди. Велика частина користувачів прав інтелектуальної власності вже самостійно звертається до державних інспекторів щодо контролю правомірного використання цих прав.

Згідно з пунктом 14 Порядку використання комп'ютерних програм в органах виконавчої влади, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2003 р. № 1433, Держдепартаментом запроваджені заходи щодо підвищення рівня легального використання комп'ютерних програм в органах виконавчої влади, зокрема проведена відповідна інвентаризація, визначена кіль-

кість комп'ютерних програм, які необхідно легалізувати, з міністерствами та відомствами опрацьовані питання включення органами виконавчої влади у бюджетні запити на 2010 та наступні роки обсягів фінансування для легалізації таких програм.

За результатами інвентаризації в органах виконавчої влади використовується 1451055 примірників комп'ютерних програм, з них 772220 примірників — без відповідної на це ліцензії, що становить 53,2% програмного забезпечення.

Для допомоги суб'єктам господарювання у вдосконаленні системи внутрішнього контролю легальності використання програмного забезпечення направлені відповідні листи та надані рекомендації щодо забезпечення правомірності використання програмного забезпечення в їх діяльності.

Копії договорів про легалізацію комп'ютерних програм виробництва компаній Adobe, Corel, Embarcadero Technologies, ПРОМТ, Лаборатория Касперского, Доктор Веб, АВВУУ, Nero, укладених Міністерством освіти і науки України з цими компаніями, та умови постачання відповідних комп'ютерних програм були направлені на адресу центральних органів виконавчої влади для подальшого укладення ними договорів про легалізацію комп'ютерних програм із вказаними правовласниками.

У 2009 р. Реєстр виробників та розповсюджувачів програмного забезпечення поповнювався інформацією про суб'єкти господарювання, які розповсюджують комп'ютерні програми. Інформація Реєстру є відкритою та доступною, що дозволяє споживачам отримувати інформацію про постачальників ліцензійного програмного забезпечення. У мережі Інтернет Реєстр розміщений за адресою <http://www.sdip.gov.ua/ukr/help/registers/register/>.

Надійшло 229 заяв про включення до Реєстру виробників та розповсюджувачів програмного забезпечення. За вказаний період розглянуто 200 заяв, до Реєстру внесено 137 суб'єктів господарювання.

Продовжувала функціонування інформаційно-довідкова система з питань правомірного розповсюдження і використання програмного забезпечення. Засобами електронного зв'язку кожна зацікавлена особа може отримати інформацію щодо правових підстав, методів

і способів, якими вона може здійснити легалізацію (<http://www.sdip.gov.ua/ukr/help/licence/>).

Держдепартамент розробив рекомендації стосовно забезпечення правомірності використання комп'ютерних програм вільного користування з урахуванням економічних аспектів вільного програмного забезпечення. Вказані рекомендації пропонуються авторам, розповсюджувачам, користувачам комп'ютерних програм вільного користування для використання в роботі.

Відповідно до Закону України «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних» ДП «Інтелзахист» видано 23011520 контрольних марок, з них 538734 — серії «А», 1749 — серії «В», 22471037 — серії «К».

Кількість виданих контрольних марок має тенденцію до зниження. Це спричинюється надзвичайно широким розвитком високих технологій, внаслідок якого об'єкти авторського права і суміжних прав переводяться в цифрову площину та розповсюджуються в мережі Інтернет.

З метою запобігання використанню підроблених контрольних марок запроваджений їх апаратний контроль, що здійснюється при розповсюдженні примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних.

Відповідно до Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування, матриць» Держдепартамент як орган ліцензування в 2009 р. видав три ліцензії на виробництво дисків для лазерних систем зчитування, матриць, переоформив чотири ліцензії та анулював одну ліцензію. Всього на сьогодні ліцензії видано восьми суб'єктам господарювання.

На виконання вимог зазначеного Закону та постанови Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 р. № 623 «Про затвердження Порядку присвоєння і нанесення на диски для лазерних систем зчитування та/або матриці спеціального ідентифікаційного коду та визнання спеціальних ідентифікаційних кодів, нанесених на диски та/або матриці, що експортуються, або матриці, що імпортуються» Держдепартамент видав 19 витягів з реєстру СІД-кодів відповідним суб'єктам господарської діяльності.

4 Інформаційне забезпечення діяльності у сфері інтелектуальної власності

4.1. Інформаційне забезпечення процесу експертизи заявок на об'єкти промислової власності. Комплектування фондів патентної документації

Інформаційне забезпечення процесу експертизи включає комплектування Патентно-інформаційної бази експертизи (ПІБ) та створення умов для доступу експертів до визначених електронних інформаційних ресурсів у мережі Інтернет.

Склад ПІБ залишився таким самим, як і в попередні роки. Колекція поповнилась поточними надходженнями національної та зарубіжної патентної документації і на кінець 2009 р. становила 12,97 тис. оптичних дисків, з яких 535 дисків надійшли у звітному році.

Складовою частиною ПІБ є довідково-інформаційний фонд (ДІФ) експертизи. Його використовують експерти у процесі експертизи заявок на ОПВ, співробітники інших підрозділів закладу експертизи, яким є державне підприємство «Український інститут промислової власності» (ДП УІПВ), а також фахівці Державного департаменту інтелектуальної власності. За звітний період ДІФ поповнився на 28,7 тис. примірників описів до патентів України, книг, брошур та періодичних видань і станом на 01.01.2010 р. налічував близько 293 тис. примірників.

Діяльність щодо комплектування ДІФ та обслуговування фахівців у режимі читального залу, абонементу та вибіркового поширення інформації оптимізована і протягом останніх років здійснюється на достатньо високому рівні. Враховуючи політематичність запитів експертів, найбільш активним і результатив-

Володимир Жаров, перший заступник голови Державного департаменту інтелектуальної власності

ним видом обслуговування є обслуговування в режимі міжбібліотечного абонементу. При значній кількості замовлень (понад 2,7 тис.) на джерела інформації, що стосуються аналогів заявлених винаходів у матеріалах заявок, показники надання першоджерел у 2009 р. становили майже 77%, що на 5% вище, ніж у 2008 р. Високий відсоток виконання робіт завдячує інтенсивному використанню сучасних інформаційних технологій. Зокрема, для забезпечення експертизи заявок на винаходи повними текстами статей з іноземних періодичних видань у 2009 р. вперше укладена угода з видавничою фірмою «ELSEVIER» (Нідерланди) про надання ДП УІПВ он-лайн платного доступу до бази даних (БД) ста-

тей, опублікованих у науково-технічних журналах та книгах цього видавництва.

Підвищення обсягу виконаних замовлень на джерела інформації активізувало роботи з формування бази знань, які проводяться шляхом сканування першоджерел. За 2009 р. база поповнилась на 641 статтю і наприкінці грудня містила 2082 статті.

Протягом звітного періоду продовжувалось обслуговування структурних підрозділів ДП УІПВ та Держдепартаменту в режимі вибіркового поширення інформації. З метою забезпечення формування інформаційного масиву для включення до тематичних бібліографічних списків аналізували та відбирали найбільш значущі статті з журналів та збірників з питань інтелектуальної власності. Загалом протягом 2009 р. 143 адресатам електронною поштою розіслано 61 інформаційне повідомлення про нові надходження книг і 58 тематичних бібліографічних списків статей.

Протягом року виконувався комплекс організаційно-координаційних робіт, спрямованих на забезпечення доступу експертів до комерційних баз даних та зарубіжних інформаційних продуктів на основі укладених угод:

- пошукової системи ЄПВ у рамках комерційної послуги EPOQUE Net згідно з угодою, укладеною з цим відомством 22.09.2008 р. на дворічний термін;
- спеціалізованих БД у галузі органічної хімії згідно з угодою, укладеною в 2007 р. з Європейською службою STN International (FIZ Karlsruhe);
- пошукової системи GenomeQuest компанії GenomeQuest Inc. (США) для пошуку біологічних послідовностей;
- інформаційного продукту компанії «Твінком» (Росія) «Все енциклопедии Рубрикона», нову угоду на користування яким для 22 користувачів на наступний річний період укладено в IV кв. 2009 р.;
- банку даних BINITI (Росія), договір на користування яким діє безстроково з 2005 р.

Термін дії угоди на використання пошукової системи GenomeQuest закінчився у III кв. звітного року і, зважаючи на відносно високу вартість пошуків у цій системі, було вирішено не продовжувати користування нею. Як альтернатива, в найближчий період для пошуку в галузі біотехнології використовуватимуться безоплатні бази даних, наявні в Інтернеті. Усі зазначені інформаційні ресурси експерти

використовували в комплексі з колекцією ПІБ та безоплатними БД, представленими на веб-сайтах провідних патентних відомств.

Основним джерелом комплектування фондів патентною документацією інших країн як для цілей експертизи (ПІБ), так і потреб громадськості України (Фонд патентної документації громадського користування — ФГК) протягом понад як 15 років залишається міжнародний обмін патентною документацією із зарубіжними відомствами. За період з 1993 р. міжнародне співробітництво у цій сфері дозволило накопичити в Україні значні обсяги зарубіжної патентної документації на паперовому носії та оптичних дисках, які на сьогодні за своїм складом, в основному, здатні задовольнити потреби користувачів цих фондів. Однак в останні роки міжнародний обмін патентною документацією перейшов на якісно новий рівень у зв'язку з активнішим використанням Інтернету для офіційних публікацій і внаслідок цього — поступовим припиненням відомствами традиційних видів публікацій на папері та CD-ROM або DVD. Обмін публікаціями на матеріальних носіях поступово перетворюється на обмін електронною інформацією через Інтернет. Результатом такого технологічного прогресу є постійне скорочення обсягів надходжень на різних носіях у рамках міжнародного обміну, що призводить до припинення комплектування ПІБ та ФГК поточною патентною документацією дедалі більшої кількості країн. Отже, в недалекому майбутньому патентні фонди перетворяться на ретроспективні колекції публікацій за певні роки, які можна буде використовувати лише разом з Інтернет-ресурсами, що набуватимуть все більшої ваги та в перспективі цілковито замінять традиційні фонди.

У рамках цього процесу в 2009 р. перестали надходити такі публікації: офіційні бюлетені патентних відомств Естонії, Латвії, Литви, Польщі, Хорватії (на папері), Румунії (на CD-ROM), повні описи до патентів Швейцарії на CD-ROM (ESPACE-CH), видання ВОІВ «WIPO Gazette of International Marks» (на папері).

Незважаючи на ці тенденції, у звітному році ФГК поповнився значною кількістю одиниць зарубіжної патентної документації, передусім на оптичних дисках. Офіційні бюлетені Азербайджану, Болгарії та Киргизстану почали надходити на оптичних дисках (CD, DVD) замість паперового носія. На кінець 2009 р.

ФГК налічував майже 20 тис. офіційних бюлетенів патентних відомств на паперовому носії та 15,28 тис. оптичних дисків, із них у поточному році надійшло 455 бюлетенів та 1,17 тис. оптичних дисків. Поповнився і фонд описів до патентів України на винаходи: у звітному році до ФГК надійшло понад 26,1 тис. одиниць, а їх загальний обсяг становить 310,36 тис. одиниць.

Склад ФГК та відомості про його щоквартальні поповнення публікуються в розділі «Інформаційні ресурси» на веб-порталі Держдепартаменту (<http://www.sdip.gov.ua>), веб-сайтах ДП УІПВ (<http://www.ukrpatent.org>) та його філії «Український центр інноватики та патентно-інформаційних послуг» (УкрЦІПП, <http://www.ip-centr.kiev.ua>).

Постійно проводиться моніторинг наявності у ФГК патентної документації країн, з якими Україна здійснює міжнародне науково-технічне, зокрема військово-технічне, співробітництво, — наразі у ФГК представлена патентна документація 50 таких країн. Крім цього, на веб-порталі Держдепартаменту та веб-сайті ДП УІПВ публікуються актуалізовані переліки адрес безоплатних зарубіжних БД об'єктів промислової власності та науково-технічних БД і довідкових ресурсів.

ДП УІПВ як центр міжнародного обміну патентною документацією у рамках обміну надсилає і має намір надсилати у 2010 р. українську патентну документацію на оптичних носіях всім відомствам-партнерам, крім тих, які ініціювали припинення взаємного обміну. У процесі впровадження міжнародного обміну патентною документацією з 2009 р. офіційний бюлетень «Промислова власність» на CD-ROM не надсилається 11 відомствам, тимчасом як національний CD-ROM «Винаходи в Україні», як і в попередньому році, надсилається 19 відомствам.

Загалом у звітному році в рамках міжнародного обміну надсилалися:

- 36 примірників офіційного бюлетеня «Промислова власність» на CD-ROM (до 32 відомств);

- 21 примірник національного CD-ROM «Винаходи в Україні» (до 19 відомств).

Згідно з інформацією відомств-партнерів про припинення з 2010 р. випуску публікацій, що є предметом обміну, очікується подальше скорочення надходжень зарубіжної патентної документації, яка надсилається за обміном.

Враховуючи важливу роль патентної інформації у системі заходів активізації інноваційної діяльності в Україні у 2009 р. підготовлено посібник для користувачів патентної інформації «Патентна документація. Комплектування та можливості доступу до неї в Україні. Посібник для користувача», який буде видано друком для безоплатного розповсюдження в Україні в 2010 р.

Як і в попередні роки, з метою формування фондів національної патентної документації визначеним організаціям України безоплатно надсилалися офіційні видання Держдепартаменту на папері (офіційний бюлетень «Промислова власність» — 29 установ, описи до патентів України — 23) та на оптичному носії (офіційний бюлетень — 32, описи — 26 організаціям України), у т.ч. органам національної системи НТІ: УкрІНТЕІ (лише офіційного бюлетеня), ДНТБ та 19 ЦНТЕІ. Оновлено Реєстри безоплатної розсилки офіційних видань Держдепартаменту на паперовому та електронному носіях на 2010 р.

Враховуючи світові тенденції трансформації інформаційних ресурсів та стрімкий розвиток інформаційних технологій, а також актуальність формування в Україні національних електронних інформаційних ресурсів, Колегія Держдепартаменту наприкінці 2008 р. прийняла рішення стосовно створення Цифрової патентної бібліотеки (ЦПБ). Згідно з наказом Держдепартаменту та Розпорядженням

ДП УІПВ створена спільна Робоча група Держдепартаменту та ДП УІПВ, основною метою діяльності якої є організація та проведення аналітичних досліджень щодо створення в Україні ЦПБ, розробка проекту Концепції та Плану заходів з її реалізації. Проведення таких робіт концептуально ґрунтується і є актуальним в контексті положень законодавчих та нормативно-правових актів, які, зокрема, визначають основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні, концептуальні принципи формування системи загальнодоступних національних електронних інформаційних ресурсів, а також окреслюють шляхи розвитку інформаційної інфраструктури України.

У I–II кварталах звітнього року Робоча група підготувала «Аналітичну довідку стосовно можливих варіантів та найбільш доцільного варіанта створення в Україні Цифрової патентної бібліотеки», затверджену головою Держдепартаменту в травні 2009 р. У III–IV кварталах продовжувалось формування принципів розробки Концепції, аналіз концептуальних рішень щодо загальної структури ЦПБ і структур окремих її складових.

4.2. Міжнародні класифікації об'єктів промислової власності

Звітний рік став роком приєднання України до більшості міжнародних угод, які стосуються міжнародних класифікацій об'єктів промислової власності. Так, у квітні ВОІВ отримала правові підстави для приєднання України до:

- Страсбурзької угоди про Міжнародну патентну класифікацію, ратифіковану Законом України від 17.12.2008 р. № 683-VI, яка має стати чинною в Україні 7 квітня 2010 р.;
- Локарнської угоди про заснування Міжнародної класифікації промислових зразків, ратифіковану Законом України від

17.12.2008 р. № 684-VI. Вона набула чинності в Україні 7 липня 2009 р.;

- Віденської угоди про заснування Міжнародної класифікації зображувальних елементів знаків, ратифіковану Законом України від 18.02.2009 р. № 1000-VI. Стала чинною в Україні 29 липня 2009 р.

Слід зазначити, що Ніццька угода про Міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків була ратифікована значно раніше Законом України від 01.06.2000 р. № 1762-III і набула чинності в Україні 29 грудня 2000 р.

Приєднання України до цих міжнародних угод надає нашій країні змогу не лише використовувати в роботі міжнародні класифікації, а й брати активну участь в їх удосконаленні.

Виконання комплексу робіт з актуалізації міжнародних класифікацій об'єктів промислової власності у перекладі українською мовою — процес постійний. У зв'язку з тим, що з 1 січня 2009 р. стали чинними нова версія поглибленого рівня МПК (2009.01) і базовий рівень МПК (2009), у I кварталі 2009 р. завершено:

- публікацію українського видання нової редакції базового рівня МПК (2009) як додатка до офіційного бюлетеня «Промислова власність» на паперовому носіїві, починаючи з бюлетеня № 23 за 2008 р. та закінчуючи № 4 за 2009 р. включно;
- безоплатну розсилку українського видання «Міжнародна патентна класифікація. Дев'ята редакція (2009). Базовий рівень» (9 томів) усім одержувачам офіційного бюлетеня на папері згідно з Реєстром безоплатної розсилки.

Згідно з існуючою практикою до ВОІВ надіслано один примірник друкованого видання українського перекладу базового рівня МПК (2009). Підготовлені та направлені відповіді на запитальник ВОІВ стосовно передбачуваного спрощення реформованої МПК.

Для зручності використання електронних ресурсів МПК (2009) — базовий рівень та українська версія — у I кварталі 2009 р. також завершені роботи зі створення єдиної інформаційно-довідкової системи (ІДС) «Міжнародна патентна класифікація. Базовий рівень (2009). Українська версія (2009.01)», яка функціонально та структурно аналогічна пошуковій системі ВОІВ: надає можливість використовувати потрібний текст класифікації (базовий рівень або українську версію), вільно пере-

міщуватись з тексту базового рівня до тексту української версії та навпаки, переходити до текстів попередніх редакцій української версії та базового рівня. Вільний доступ до цієї ІДС надається на веб-порталі Держдепартаменту <http://www.sdip.gov.ua> та веб-сайті ДП УІПВ <http://www.ukrpatent.org>.

У зв'язку з набуттям чинності з 1 січня 2010 р. новою версією поглибленого рівня МПК (2010.01) у II півріччі 2009 р. ДП УІПВ проведено роботи з актуалізації української версії МПК, заснованої наказом Держдепартаменту від 03.10.2007 р. № 122: порівняння офіційних англійських текстів нової (2010.01) та попередньої (2009.01) версій МПК, виявлення змін, які необхідно внести до української версії, їх переклад з англійської на українську мову і створення української версії МПК (2010.01) шляхом внесення цих змін до української версії МПК (2009.01). Відповідно до наказу Держдепартаменту від 21.12.2009 р. № 272 українська версія МПК (2010.01) з 1 січня 2010 р. застосовуватиметься в діяльності державної системи правової охорони інтелектуальної власності.

У зв'язку з цим у IV кв. 2009 р. проведена актуалізація відповідної ІДС: з 1 січня 2010 р. надаватиметься доступ до ІДС «Міжнародна патентна класифікація. Базовий рівень (2009). Українська версія (2010.01)».

4.3. Офіційні та інформаційні видання

Протягом звітного року продовжувалося видання офіційного бюлетеня Держдепартаменту «Промислова власність» та описів до патентів на винаходи (корисні моделі) на паперовому та електронному носіях інформації. Офіційний бюлетень «Промислова власність» виходив друком двічі на місяць накладом 90 примірників; за рік видано 24 номери бюлетеня загальним обсягом 1852,96 обліково-видавничих аркушів, а також річний показник до офіційного бюлетеня за 2008 р. загальним обсягом 203,83 обліково-видавничих аркушів накладом 65 примірників.

У табл. 4.1 представлено дані щодо загальної кількості опублікованих відомостей про об'єкти промислової власності у 2009 р.

Таблиця 4.1. Кількість опублікованих відомостей щодо об'єктів промислової власності у 2009 р.

Вид публікації	Кількість публікацій
Заявки на винаходи, прийняті до розгляду	5442
Патенти України на винаходи	4005
Патенти України на корисні моделі	8390
Патенти України на промислові зразки	1754
Свідоцтва України на знаки для товарів і послуг	15142
Знаки, визнані добре відомими в Україні	8
Заявки на реєстрацію кваліфікованих зазначень походження товарів та/або права на використання кваліфікованих зазначень походження товарів, прийняті до розгляду	1
Реєстрація кваліфікованих зазначень походження товарів	4
Реєстрація права на використання зареєстрованих кваліфікованих зазначень походження товарів	5
Знаки, зареєстровані відповідно до Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків та/або Протоколу до Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків, яким надана охорона в Україні	3735
Топографії інтегральних мікросхем	–

Продовжувався також регулярний випуск офіційного бюлетеня «Промислова власність» на CD-ROM та національного CD-ROM «Винаходи в Україні», призначених, зокрема, для міжнародного обміну патентною документацією.

У табл. 4.2 наведені дані про розповсюдження у звітному році національних патентно-інформаційних продуктів на оптичних носіях.

У 2009 р. для забезпечення належного рівня подання відомостей на електронних носіях інформації, у тому числі в базах даних, розміщених на веб-порталі Держдепартаменту та веб-сайті ДП УІПВ:

- удосконалено форму подання відомостей стосовно об'єктів промислової власності у розділі «Сповіднення» БД «Електронна версія акумулятивного офіційного бюлетеня «Промислова власність»»;

- розроблено форму подання в Інтернет відомостей БД «Винаходи зарубіжних країн».

У рамках міжнародного співробітництва з ЄПВ та ВОІВ — провідними організаціями світу у сфері інтелектуальної власності, у звітному році підготовлено та надіслано:

- відомості щодо практики використання

коду ІНІД (23) при публікації інформації про винаходи (корисні моделі);

- відповіді на запитання анкети стосовно процедури коригування, внесення змін і доповнень до опублікованої патентної інформації та стану справ щодо впровадження положень стандарту ВОІВ ST.50 в Україні;

- зразки відповідних публікацій стосовно здійснення коригувань, внесення змін і/або доповнень до опублікованої в Україні патентної інформації з метою їх подальшого включення до частини 7.4 Довідника ВОІВ «Приклади коригувань, змін і доповнень, що стосуються патентної інформації».

Поглибленню гармонізації патентно-інформаційної діяльності в Україні із сучасною політикою світового співтовариства в галузі патентної документації та стандартизації значною мірою сприяє те, що фахівці Держдепартаменту та ДП УІПВ постійно беруть участь у роботах, які здійснюються у рамках діяльності Робочої групи зі стандартів та документації Постійного комітету з інформаційних технологій (РГСД ПКІТ) у зв'язку з переглядом стандартів ВОІВ. Зокрема, у 2009 р. українські фахівці брали

Таблиця 4.2. Розповсюдження національних патентно-інформаційних продуктів на оптичних носіях у 2009 р.

Патентно-інформаційний продукт	Безоплатна розсилка		Платна розсилка	Разом
	організації України	відомства або організації інтелектуальної власності		
	Річні комплекти			
DVD «Офіційний бюлетень «Промислова власність»»	45	36	17	98
CD-ROM «Винаходи в Україні»	33	21	22	82
CD-ROM «Зареєстровані в Україні знаки для товарів і послуг»	1	1	35	37
CD-ROM «Промислові зразки, зареєстровані в Україні»	—	—	3	3
	Ретроспективні акумулятивні диски			
DVD «Знаки для товарів і послуг, які зареєстровані в Україні» (за 1993–2009 рр.)	—	—	16	16
DVD «Промислові зразки, зареєстровані в Україні» (за 1993–2009 рр.)	—	—	1	1

Президія під час святкування Дня винахідника і раціоналізатора в Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут»

активну участь у роботі цільової групи ВОІВ з перегляду стандарту ST.50 «Керівництво щодо публікації відомостей про коригування, зміни та доповнення, які стосуються патентної інформації», у процесі якої надали ряд вагомих пропозицій з оновлення цього стандарту і підготовки проекту його нової версії. Крім того, з метою інформування громадськості стосовно перегляду стандартів ВОІВ, внесення змін та доповнень до них, за підсумками роботи чергових сесій РГСД ПКІТ ВОІВ у звітному році на веб-порталі Держдепартаменту та веб-сайті ДП УІПВ:

- розміщено відповідні інформаційні повідомлення;
- здійснювалась систематична актуалізація відомостей стосовно чинних редакцій стандартів ВОІВ (із наданням гіперпосилань на офіційні тексти стандартів англійською та російською мовами);
- актуалізовано неофіційні переклади українською мовою таких стандартів ВОІВ:
  - ST. 9 «Рекомендації щодо бібліографічних даних, які стосуються патентів та свідоцтв додаткової охорони (SPC) і пов'язані з ними»;
  - ST. 14 «Рекомендації щодо наведення в патентних документах посилань на матеріали, використані під час експертизи»;
  - ST. 60 «Рекомендації щодо бібліографічних даних, які стосуються знаків».

Щорічно відомства промислової власності, які є членами ПКІТ ВОІВ, готують річні технічні звіти для інформування інших відомств та широкого загалу про розвиток своєї інформаційної діяльності. Річні технічні звіти охоплюють три напрямки інформаційної діяльності: стосовно винаходів, промислових зразків

і торговельних марок. Особливо ретельно ВОІВ відстежує удосконалення методів роботи відомств, зокрема, у зв'язку з автоматизацією діловодства за заявками на об'єкти промислової власності та переходом до безпаперових технологій. Як і в попередні роки, відповідно до циркулярів ПКІТ ВОІВ № 2664, 2665, 2666 від 01.04.2009 р. підготовлено та в III кв. 2009 р. надіслано до ВОІВ річні технічні звіти Держдепартаменту за 2008 р., які охоплюють ці напрямки. З метою досконалішого доведення інформації до користувачів та створення додаткового джерела інформування широкого загалу науково-технічної громадськості України про інформаційну діяльність Держдепартаменту, в розділі «Плани та звіти» його веб-порталу в 2009 р. вперше розміщені зазначені вище річні технічні звіти, які і надалі щорічно подаватимуться в Інтернеті.

Протягом звітнього року:

- підготовлено і розміщено на веб-сайті ДП УІПВ та веб-порталі Держдепартаменту значний обсяг нових матеріалів, у т.ч. шість інформаційних повідомлень з питань патентної інформації;
- актуалізовано розділи «Користувачам патентної інформації» та «Міжнародні класифікації об'єктів промислової власності».

У 2009 р. підготовлено сім публікацій з питань патентної інформації, документації та стандартизації, а звітну інформацію з питань патентно-інформаційного забезпечення постійно висвітлювали у щоквартальних випусках статистичного збірника «Промислова власність у цифрах: Показники діяльності Державного департаменту інтелектуальної власності та Державного підприємства «Український інститут промислової власності»».

4.4. Автоматизація діловодства за заявками на ОПВ. Впровадження інформаційних технологій

У звітному році автоматизацію технологічних процесів діловодства за заявками та впровадження інформаційних технологій у закладі експертизи здійснювали згідно з прийнятою концепцією розвитку автоматизації та впровадження інформаційних технологій, яка визначає три основні напрями розвитку автоматизації:

1. Автоматизація основних (базових) процедур та функцій, які стосуються експертизи заявок, державної реєстрації охоронних документів на ОПВ, офіційних публікацій.

2. Автоматизація процедур та функцій, які здійснюють структурні підрозділи закладу експертизи (відділення бухгалтерського обліку, відділи аналізу та планово-економічного обґрунтування, економічного аналізу та статистики тощо).

3. Автоматизація процесів, які здійснюються при вирішенні завдань патентно-інформаційного забезпечення закладу експертизи та зовнішніх користувачів, а саме: створення інформаційно-довідкового фонду експертизи, модернізація пошукового порталу та активного інформаційного сховища патентних документів, удосконалення існуючих та створення нових доступних через мережу Інтернет інтерактивних баз даних, інформаційно-довідкових систем, патентно-інформаційних продуктів на оптичних носіях CD-ROM і DVD.

Автоматизація основних (базових) процедур та функцій

Здійснені у звітному році планові заходи з розвитку автоматизації та впровадження інформаційних технологій мали на меті вдосконалення комп'ютерних систем закладу експертизи, а в кінцевому підсумку — впровадження у закладі експертизи технологічного

електронного документообігу та забезпечення переходу до безпаперової технології діловодства за заявками на ОПВ.

Завдяки виконанню планових заходів з удосконалення автоматизованих систем (АС) «Винаходи», «Знаки для товарів і послуг» та «Промислові зразки» було досягнуто таких результатів:

1. Розроблено функції АС «Винаходи» щодо контролю діловодства за заявками на винаходи і корисні моделі, відбору заявок на винаходи і корисні моделі, адміністрування користувачів у межах підрозділів відділення експертизи заявок на винаходи, корисні моделі і топографії інтегральних мікросхем.

2. Розроблено засоби визначення та обліку технологічного робочого часу в межах відділення експертизи заявок на винаходи, корисні моделі і топографії інтегральних мікросхем та здійснено їх інтеграцію до АС «Винаходи».

3. Розроблено підсистему автоматичної генерації номерів вхідних і вихідних документів та засобів взаємодії підсистеми з технологічними автоматизованими системами закладу експертизи.

4. З метою автоматизації процесу підготовки документів-додатків та здійснення повнотекстового пошуку засобами АС «Винаходи» створено інформаційний блок з даними щодо аналогів заявок.

5. Розроблено програмне забезпечення для здійснення функцій відбору паперових справ за заявками на винаходи і корисні моделі з метою їх постійного зберігання у сховищі.

6. У середовищі АС «Винаходи» впроваджено програмні модулі, які забезпечують внесення змін до автоматизованих процедур формування формул, рефератів та описів до патентів на винаходи і корисні моделі.

7. Розроблено та впроваджено в експлуатацію програмне забезпечення для автоматизованого здійснення функцій:

- взаємодії автоматизованих систем «Винаходи», «Промислові зразки» і «Знаки для товарів і послуг» з системою класифікації та ідентифікації видів документів;
- загального електронного діловодства фахівцями відділення експертизи заявок на винаходи, корисні моделі і топографії інтегральних мікросхем та відділення забезпечення державної реєстрації.

8. Проведено дослідну експлуатацію засобів автоматизованої підготовки додатків до технологічних документів відділення експертизи заявок на винаходи, корисні моделі і топографії інтегральних мікросхем та передано їх у промислову експлуатацію.

9. Розроблено проектні рішення щодо використання єдиного класифікатора документів у системі реєстрації вхідного потоку даних за заявками на ОПВ. Для вдосконалення технології електронного подання матеріалів заявок розроблено програмні засоби, за допомогою яких здійснюватимуться процедури реєстрації вторинних (додаткових) паперових документів стосовно заявок, які первинно подаються засобами системи електронного подання заявок.

10. Розроблено проектну документацію на створення комплексу програмних засобів для автоматизації виробничих процесів загально-го відділу закладу експертизи та впровадження технології електронного документообігу в технологічних АС «Промислові зразки» і «Знаки для товарів і послуг».

11. Автоматизовані системи «Промислові зразки» та «Знаки для товарів і послуг» модернізовано в частині опрацювання вхідних документів.

12. Для АС «Знаки для товарів і послуг» розроблено додаткові засоби автоматизації діловодства за заявками, які національні заявники подають на реєстрацію до Міжнародного бюро ВОІВ, та комплекс програмного забезпечення для автоматизації функцій контролю сплати та зарахування платежів за дії, пов'язані з набуттям та підтримкою прав власності на знаки, для яких здійснена міжнародна реєстрація.

13. Розроблені і впроваджені механізми та інтерфейсні рішення, що забезпечують отримання, обробку і відображення в реальному часі статистичної інформації стосовно міжнародних реєстрацій знаків.

14. Проведено інсталяцію та налаштування механізмів пошуку і розпізнавання зображень за визначеними критеріями, здійснено їх інтеграцію з системою електронних каталогів, які використовують у процесі експертизи заявок на знаки для товарів і послуг.

15. Розроблено модуль «Статистика використання» та механізм інтелектуального аналізу стратегій пошуку для пошукового порталу закладу експертизи.

Автоматизація процедур та функцій, які здійснюють структурні підрозділи закладу експертизи, безпосередньо не залучені до процедури експертизи заявок на ОПВ

У 2009 р. були проведені роботи з розвитку та модернізації автоматизованої системи «Бухгалтерський облік платежів» для впровадження передових технологій та платформ. Зокрема, проаналізовано поточні зміни у процесах предметної області, розроблено технічні вимоги на розвиток та модернізацію АС «Бухгалтерський облік платежів», а також пакет клієнто-орієнтованих сервісів.

З метою періодичного формування звітності за видами інвестицій та основних засобів розроблена і впроваджена «Система формування регламентованої звітності і довідкових форм».

Для підвищення ефективності діяльності закладу експертизи у 2009 р. змінено програмне забезпечення АС «Показники» в частині удосконалення процедур розрахунку показників, що стосуються діловодства за заявками на ОПВ. Завдяки цим змінам АС «Показники» дає можливість реалізувати функцію моніторингу якості процесів діловодства та ефективності роботи підрозділів за такими критеріями:

- кількість опрацьованих експертом заявок з урахуванням їх складності;
- кількість опротестованих висновків, зроблених конкретними експертами;
- кількість рішень Апеляційної палати на користь заявників всупереч висновкам експертів;
- кількість рішень суду на користь заявників всупереч висновкам експертів;
- кількість позитивних рішень щодо видачі охоронних документів;
- кількість негативних рішень стосовно видачі охоронних документів;
- середня тривалість роботи експерта над заявкою;
- середня кількість обмінів документами між експертом і заявником упродовж розгляду та експертизи заявки.

Автоматизація процесів, які здійснюються при вирішенні завдань патентно-інформаційного забезпечення закладу експертизи та зовнішніх користувачів

Патентно-інформаційне забезпечення функціонування державної системи правової охорони промислової власності та забезпечення фізичних і юридичних осіб інформацією про

«Круглий стіл» у Вищому господарському суді України

ОПВ є одним із головних завдань закладу експертизи.

На виконання цього завдання у попередні роки були створені такі інформаційні ресурси і продукти:

- інтерактивні електронні бази даних та інформаційно-довідкові системи з розміщенням на серверах, підключених до мережі Інтернет;
- бази даних на оптичних носіях інформації CD-ROM і DVD;
- технологічні та допоміжні бази даних для внутрішнього використання експертами закладу експертизи;
- пошуковий портал закладу експертизи і численні інформаційно-пошукові системи.

Ці інформаційні ресурси та продукти доступні для використання з 2003 р. Щорічно їх перелік поповнюється, а пропозиції користувачів зумовлюють удосконалення функціональних можливостей пошукових механізмів, інтерфейсів і структури даних.

Значний попит на патентно-інформаційні ресурси вимагає їх постійної актуалізації, забезпечення коректного функціонування пошукових механізмів та зручних засобів взаємодії користувачів з пошуковими системами.

Для задоволення цих вимог у звітному році розроблено нові процедури актуалізації інформаційно-довідкових систем «Стан діловодства за заявками на знаки для товарів і послуг» та «Стан діловодства за заявками на промислові зразки», а також інтерактивних баз даних «Зареєстровані в Україні знаки для товарів і послуг» та «Промислові зразки, зареєстровані в Україні».

Для спеціалізованої бази даних «Винаходи (корисні моделі) в Україні» було розроблено та впроваджено у дослідну експлуатацію модуль повнотекстового пошуку з функцією пошуку за словоформами.

Реструктуризовано базу даних колективного користування «Відомості про заявки на винаходи, які прийняті до розгляду», що дозволило оперативно оновлювати інформацію в ній.

Створено та введено в експлуатацію доступну через мережу Інтернет інформаційно-довідкову систему «Міжнародна класифікація промислових зразків (Локарнська класифікація). Дев'ята редакція».

Для проведення моніторингу активності користувачів та зняття статистичних даних щодо використання баз даних та інформаційно-довідкових систем у 2009 р. розроблено та впроваджено нову адміністративну підсистему.

Для забезпечення інформаційних потреб експертизи розроблено та впроваджено в експлуатацію першу чергу інтегрованої системи «Інформаційно-довідковий фонд експертизи», зокрема, базу даних та програмні засоби автоматичного формування українського і російського характеристикних словників науково-технічних термінів в розрізі п'яти рівнів індексів МПК (розділ, клас, підклас, група, підгрупа) тощо.

Дотримуючись рекомендацій ВОІВ щодо використання форматів даних при створенні патентно-інформаційних продуктів, у закладі експертизи розроблено програмні засоби, за допомогою яких у форматі авторського інструментарію МІМОЗА були представлені всі інформаційні масиви стосовно зареєстрованих в Україні охоронних документів на винаходи, промислові зразки, знаки для товарів і послуг.

З метою уніфікації процедур автоматизованого формування розділів офіційного бюлетеня «Промислова власність» здійснені заходи щодо:

- створення шлюзів для отримання інформації від функціонуючих автоматизованих систем;

- розробки процедур представлення даних, що надходять від автоматизованих систем «Винаходи» і «Знаки для товарів і послуг», у форматі офіційного бюлетеня «Промислова власність»;

- створення модуля консолідації інформації тощо.

У 2009 р. здійснено заходи, які дали змогу побудувати систему формування, зберігання, періодичного оновлення і оперативного доступу до бібліографічних даних та рефератів винаходів, зареєстрованих в країнах світу. Ця база даних вже функціонує на веб-сайті www.ukrpatent.org.

Для системи підтримки прийняття рішень експертами модернізовано модулі, які забезпечують машинний переклад на українську мову рефератів до патентів на винаходи, зареєстрованих у країнах світу.

4.5. Інтернет-ресурси державної системи правової охорони інтелектуальної власності

Державна система правової охорони інтелектуальної власності в Україні в мережі Інтернет представлена такими ресурсами: www.sdip.gov.ua, www.ukrpatent.org, www.ip-centr.kiev.ua, www.uacrr.kiev.ua, www.iipl.ukrpatent.org, www.intelvlas.com.ua, www.fabrikaidei.kiev.ua.

Найпотужнішим серед них є офіційний веб-портал Держдепартаменту www.sdip.gov.ua. У 2009 р. здійснено значний обсяг робіт, спрямованих на поліпшення зручності користування ресурсом, надання відвідувачам швидкого доступу до інформації, опублікованої на веб-порталі.

Протягом року на сторінках веб-порталу розміщено понад 500 новин в українській та англійській версіях; актуальною інформацією про заходи, які відбувалися в державній системі правової охорони інтелектуальної власності у 2009 р., поповнено статичні та динамічні розділи; розміщено понад 200 фотоматеріалів із семінарів, конференцій, засідань тощо; створено низку рубрик, корисних як для фахівців системи, так і для заявників та зацікавлених осіб.

Своєчасно висвітлювалися заходи, які проходили у сфері інтелектуальної власності: семінари, конференції, засідання, «круглі столи», візити фахівців з ІВ інших країн, презентації, виставки, прес-конференції тощо. Також користувачі веб-порталу мали можливість

ознайомитися з інформаційними матеріалами щодо заходів. Наприклад, крім анонсів, пропонувалися програми, доповіді учасників, слайд-презентації, фоторепортажі, коментарі та відгуки учасників і гостей заходів. Усю цю інформацію публікували під час проведення заходу та доповнювали її після його завершення. Крім того, у розділах-архівах зберігається раніше оприлюднена інформація для тих відвідувачів порталу, які не встигли ознайомитися з нею своєчасно або мають потребу знову переглянути та використати її.

У цілому в 2009 р. на офіційному веб-порталі розміщено великий інформаційний масив з матеріалів різних тем: висвітлення актуальних подій та заходів, актуалізації та структурування статистичних патентно-інформаційних матеріалів, які постійно оновлюються і доповнюються новими даними, удосконалення навігації з метою прискорення доступу до інформації, створення нових та модернізації вже існуючих рубрик для сприяння спілкуванню з відвідувачами.

Для зручного та швидкого пошуку потрібної інформації відвідувачі користувалися потужним модулем пошуку, який надавав їм можливість знаходити дані за запитом по всій інформаційній базі ресурсу, по окремих тематичних розділах, за логічними сполучниками, а також виводити результати пошуку за релевантністю чи датою розміщення. У наступному році заплановано підключення відомих пошукових систем мережі Інтернет, що розширить можливості пошуку веб-порталу.

Дуже важливим є спілкування співробітників сфери ІВ з користувачами веб-порталу: підприємцями, фахівцями, патентними повіреними, студентами та іншими зацікавленими особами. Саме тому значна увага приділялася виділеному блоку «Спілкування», до якого входять рубрики «Електронні приймальні», «Питання/відповідь», «Форум», «Блог», «Каталог послуг». Кожна з цих рубрик виконує спеціальну функцію. Наприклад, скориставшись «Електронними приймальнями», можна поставити запитання голові Держдепартаменту та будь-якому з його заступників. Відповіді на запитання розміщуються за порядком надходження в рубриці «Питання/відповідь». Ця рубрика є надзвичайно корисною, оскільки в ній можна знайти відповіді на ситуативні питання, цікаві для значної аудиторії, діяльність якої пов'язана зі

сферою ІВ. «Форум» надає можливість спілкування в режимі офф-лайн, а «Блог» дозволяє зареєстрованим користувачам вести «інтернет-щоденник», де можна публікувати власні погляди, відгуки, думки з приводу тієї чи іншої теми. У рубриці «Каталог послуг» подано вичерпну інформацію про послуги, які надаються Держдепартаментом громадянам, юридичним особам, державним службовцям та міжнародній спільноті.

Одним з найважливіших та найпопулярніших є підрозділ «Бази даних та інформаційно-довідкові системи», який налічує 12 баз даних і 9 інформаційно-довідкових систем.

Статистичні дані засвідчують, що користувачі мають потребу у зазначених ресурсах. Так, наприклад, Інтернет-базою даних «Винаходи (корисні моделі) в Україні» вже скористалися понад 20 тис. споживачів. Загальна кількість переглянутих документів щомісячно сягає майже 100 тис. Популярною є також база даних «Зареєстровані в Україні знаки для товарів і послуг». Лише за останні два місяці звітного року користувачі здійснили 36963 пошуки, переглянули 698626 бібліографічних даних до свідоцтв України на знаки для товарів і послуг та 702587 зображень знаків.

У 2009 р. на адресу адміністрації веб-ресурсу Держдепартаменту від користувачів надійшло понад 200 листів. Найбільше запитань стосувалося авторського права та суміжних прав. Також користувачів цікавили розміри зборів і держмита, правила складання та подачі заявок на видачу охоронних документів об'єктів промислової власності тощо. Відповіді консультативного характеру надавалися усно по телефону та електронною поштою.

Відвідуваність веб-порталу в середньому становить понад 9 тис. користувачів щомісяця, а за звітний рік його сторінки переглянули понад 100 тис. відвідувачів.

Веб-сайт ДП УІПВ – <http://www.ukrpatent.org> – у 2009 р. також змінено та оновлено. Зокрема, реструктуризовано та актуалізовано розділ «Бази даних та інформаційно-довідкові системи», розміщено понад 300 новин, оновлено майже всі статичні розділи, реструктуризовано блок банерів патентних повірених і комерційних організацій. На адресу адміністрації веб-сайту у звітному році надійшло майже 100 листів від його користувачів. Питання переважно стосувалися процедури оформлення документів для подачі заявок на об'єкти промислової власності, наповнення баз даних та інформаційно-довідкових систем, розміщених на веб-сайті тощо.

У 2009 р. оновлено дизайн офіційного сайту державного підприємства «Українське агентство з авторських та суміжних прав». Окрім візуальних елементів, доопрацьовано функціональну частину сайту: розширено перелік рубрик, додано третю мову (задіяні українсько-, російсько- та англійські версії сайту), на першій сторінці розміщено інформаційний блок «Українське агентство з авторських та суміжних прав шукає авторів». Середня відвідуваність сайту становить близько 80–100 користувачів за добу. У звітному році на сайті розміщено значну кількість публікацій у розділі новин. Крім того, оновлено інформацію майже в усіх рубриках, опубліковано щоквартальні звіти діяльності Держдепартаменту тощо.

Для роз'яснення громадськості питань щодо діяльності державної системи правової охорони інтелектуальної власності у 2009 р. відбувалася активна співпраця із засобами масової інформації: опубліковано майже 300 друкованих матеріалів — коментарів, інтерв'ю, статей керівництва та фахівців державної системи.

Серед тем, висвітлених у пресі на запитання заявників, були, зокрема, такі: критерії оцінки роботи закладу експертизи, особливості процесу складання та розгляду заявок, основні принципи експертизи за галузями, світовий досвід податкового регулювання в інноваційній сфері, оподаткування операцій з об'єктами промислової власності в Україні, зарубіжне патентування – переваги використання процедури згідно з Договором про патентну кооперацію, критерії видачі патенту, цифрові бібліотеки, паразитичний маркетинг та багато інших.

5 Міжнародне співробітництво

5.1. Співробітництво із Всесвітньою організацією інтелектуальної власності

Протягом звітного року Державний департамент інтелектуальної власності продовжував роботу, спрямовану на забезпечення ефективної та взаємовигідної співпраці із Всесвітньою організацією інтелектуальної власності. Зусилля Держдепартаменту високо оцінив Генеральний директор ВОІВ п. Френсіс Гарі в листі, надісланому на ім'я Прем'єр-міністра України п. Юлії Тимошенко. Він, зокрема, відзначив, що визначення Державного департаменту інтелектуальної власності як національного координатора

виконання програм співпраці в рамках Угоди про співробітництво між ВОІВ та Кабінетом Міністрів України, підписаної в Києві 28 травня 2002 р., джерело створенню надійної та ефективної основи для ініціювання щорічних планів співробітництва.

У 2009 р. здійснено ряд важливих заходів. Зокрема, Україна приєдналася до ряду міжнародних договорів, адміністративні функції яких виконує ВОІВ: Локарнської угоди про заснування Міжнародної класифікації промислових зразків (стала чинною 7 липня 2009 р.), Страсбурзької угоди про Міжнародну патентну класифікацію (набуде чинності 7 квітня 2010 р.), Віденської угоди про міжнародну класифікацію зображувальних елементів знаків

для товарів і послуг (набула чинності 29 липня 2009 р.), Сінгапурського договору про право знаків для товарів і послуг.

Підписано Програму співробітництва в рамках Договору про патентну кооперацію між ВОІВ та державним підприємством «Український інститут промислової власності». Метою Програми є підвищення професійного рівня українських експертів, які працюють з міжнародними заявками на винаходи відповідно до Договору про патентну кооперацію, а також рівня обізнаності користувачів міжнародної системи реєстрації винаходів, подальший розвиток інформаційних систем і технологій у державній системі інтелектуальної власності.

Микола Паладій, голова Державного департаменту інтелектуальної власності, та Олена Щербакова, начальник відділу європейської інтеграції та міжнародного співробітництва. Женева

Зустріч з Генеральним директором Всесвітньої організації інтелектуальної власності паном Френсісом Гаррі

У зв'язку з прийняттям Концепції розвитку національної системи інтелектуальної власності на 2009–2014 рр. проведено консультації з VOIB щодо найефективніших шляхів її імплементації.

Держдепартамент ініціював проведення ряду важливих міжнародних заходів, зокрема семінарів «Управління об'єктами інтелектуальної власності у вищих навчальних закладах та науково-дослідних центрах» та «Захист аудіовізуальних творів та виконань», які відбулися в червні 2009 р. Високий рівень організації цих заходів відзначив Генеральний директор VOIB.

У звітному році Держдепартамент організував у м. Одесі першу міжнародну літню школу VOIB–Україна, яка отримала позитивні відгуки від міжнародної спільноти та привернула увагу учасників з різних країн світу. Зважаючи на результативність проведеного заходу, керівництво VOIB підтримало ініціативу української сторони зробити цей захід щорічним.

Держдепартамент продовжував роботу, скеровану на розв'язання проблемного питання представленості України у Секретаріаті VOIB. Зокрема, висувалися українські кандидатури на посади заступника Генерального директора VOIB та асистента Генерального директора VOIB. Це надало реальні шанси працевлаштування однієї з кандидатур у Секретаріаті VOIB на досить високій посаді (P4).

За результатами 47-ї серії засідань Асамблей держав–членів VOIB було запропоновано організувати візит Генерального директора VOIB до України. Секретаріат VOIB висловив попередню згоду щодо такого візиту.

Україна поступилася правом участі у Видавчих комітетах Бернського та Паризького

Союзів, а також, відповідно, у Координаційному комітеті VOIB, зважаючи на участь України в Координаційному комітеті VOIB протягом останніх двох років та у зв'язку з ротацією в регіональній групі деяких країн Європи та Азії. Водночас Україна залишила за собою право участі в Комітеті VOIB з програми і бюджету.

У грудні звітного року Держдепартамент спільно з VOIB провів регіональний семінар «Рекомендації щодо підсилення ролі малих і середніх інноваційних підприємств в країнах СНД», який став завершальним

етапом у дослідженнях VOIB щодо ситуації з просуванням інновацій у малих та середніх підприємствах (МСП). Рекомендації є спробою узагальнення найприйнятніших для країн СНД організаційних, інституційних, податкових, фінансово-кредитних та інших важелів, які можна використати для посилення інноваційної складової МСП. Їх розробили з урахуванням досягнутого рівня розвитку інноваційної діяльності МСП на основі вивчення та зіставлення нормативної бази країн СНД, затверджених стратегій економічного та інноваційного розвитку, програм з підтримки МСП, наявності інноваційного та інтелектуального потенціалу.

5.2. Співробітництво з Європейським патентним відомством

Протягом 2009 р. в рамках реалізації Програми співробітництва на 2008–2010 рр., підписаної Державним департаментом інтелектуальної власності та Європейським патентним відомством, здійснено низку заходів, спрямованих на вдосконалення державної системи правової охорони прав інтелектуальної власності в Україні.

Як відомо, Європейське патентне відомство розглядає Україну як потенційного члена Європейської патентної організації з огляду на фаховий рівень українських експертів та потенціал експертного органу України у сфері промислової власності.

Враховуючи те, що Республіка Хорватія нещодавно стала членом Європейської патентної організації, а Чорногорія підписала Угоду з Європейською патентною організацією про поширення дії європейського патенту на її територію, у квітні 2009 р. відбувся візит української

делегації до патентних відомств цих країн. У результаті проведених консультацій з керівництвом зазначених відомств було отримано корисну інформацію щодо умов, переваг та наслідків членства в Європейській патентній організації.

Протягом року в рамках реалізації Програми співробітництва експерти ДП «Український інститут промислової власності» брали участь у низці спеціалізованих тренінгів та семінарів Європейської патентної академії, що надало можливість ознайомитися з сучасними тенденціями у сфері проведення експертизи заявок на об'єкти промислової власності та обмінятися досвідом з фахівцями інших країн. Такі навчальні семінари і тренінги є чудовою можливістю для наших співробітників підвищити свій професійний рівень, що сприяє вдосконаленню та прискоренню процедури проведення експертизи заявок на об'єкти промислової власності в Україні.

Фахівці Європейського патентного відомства надали експертну допомогу щодо впровадження в Україні електронної системи подачі заявок на об'єкти права промислової власності. Досвід європейських колег допоміг значно прискорити роботу в цьому напрямку і вже найближчим часом можна очікувати, що система електронної подачі заявок нарешті запрацює і в Україні.

Одним з напрямків Програми співробітництва між Держдепартаментом та ЄПВ є налагодження співробітництва між Державним інститутом інтелектуальної власності та Європейською патентною академією. У 2009 р. представники Державного інституту інтелектуальної власності брали участь у Симпозіумі керівників вищих навчальних закладів, що надають освіту у сфері інтелектуальної власності. В рамках заходу відбулася зустріч української делегації з керівництвом Європейської патентної академії, під час якої було домовлено провести у 2010 р. спільний семінар з метою ознайомлення з європейською системою освіти у сфері інтелектуальної власності.

У вересні звітнього року відбувся візит української делегації до штаб-квартири ЄПВ з метою зустрічі з керівництвом цієї організації та обговорення результатів, досягнутих протя-

Зустріч з Послом США в Україні паном Джоном Теффтом

гом року в рамках реалізації Програми співробітництва, а також визначення пріоритетних напрямків двосторонньої співпраці на 2010 р.

У рамках візиту проведено презентацію державної системи правової охорони інтелектуальної власності, під час якої європейську сторону ознайомили із законодавством України з питань інтелектуальної власності та структурою державних органів, задіяних у сфері правової охорони та захисту прав інтелектуальної власності. Головна мета — показати нашим європейським партнерам, що в Україні створена та задіяна ефективна система правової охорони та захисту прав інтелектуальної власності — була досягнута. Це, безумовно, сприятиме активізації двостороннього співробітництва, створенню привабливого інвестиційного клімату в Україні, надходженню все більшої кількості заявок на об'єкти промислової власності.

5.3. Участь України у Світовій організації торгівлі (СОТ)

У березні та жовтні звітнього року у м. Женеви (Швейцарська Конфедерація) відбулися засідання чергових та спеціальних сесій Ради з торговельних аспектів прав інтелектуальної власності (Рада ТРІПС).

У рамках чергових сесій Ради ТРІПС члени СОТ обговорювали такі питання: стан нотифікацій відповідно до Угоди ТРІПС; імплементація країнами-членами СОТ положень Угоди ТРІПС; перегляд положень статті 27.3 (b) Угоди ТРІПС; зв'язок між Угодою ТРІПС та Конвенцією з біологічного різноманіття; охорона традиційних знань та фольклору; застосування положень Угоди ТРІПС стосовно охорони географічних зазначень тощо. В рамках спеціальних сесій Ради ТРІПС розглядалося

Під час Міжнародного семінару ВОІВ у Києві

питання заснування багатосторонньої системи нотифікацій та реєстрації географічних зазначень.

Представники Держдепартаменту брали участь у сесіях Ради ТРІПС, на фаховому рівні представляли Україну, доповіли про стан імплементації законодавства у сфері інтелектуальної власності та отримали схвальні відгуки держав-членів СОТ, зокрема ЄС, Швейцарської Конфедерації та Канади.

За результатами участі в сесіях Ради ТРІПС було підготовлено позицію Держдепартаменту з питань порядку денного Дохійського раунду переговорів розвитку СОТ, зокрема, щодо внесення змін до Угоди ТРІПС, співвідношення між Угодою ТРІПС та Конвенцією з біологічного різноманіття, заснування багатосторонньої системи реєстрацій та нотифікацій географічних зазначень тощо.

З метою виконання зобов'язань України відповідно до статті 63.2 Угоди ТРІПС у 2009 р. Держдепартамент направляв нотифікації стосовно актів законодавства та практики застосування національного законодавства у сфері інтелектуальної власності, відповідав на запити держав-членів СОТ, зокрема Аргентини, щодо законодавства України у сфері інтелектуальної власності. Відповідні нотифікації України розміщені на веб-сайті СОТ www.wto.org.

5.4. Здійснення заходів, спрямованих на інтеграцію до Європейського Союзу

У 2009 р. здійснено заходи, спрямовані на створення зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом: забезпечено участь представників Держдепартаменту в чотирьох чергових раундах переговорів, двох відеоконференціях, ряді міжвідомчих консультацій зі створення зони вільної торгівлі між Україною

та ЄС і підписання відповідної Угоди, за результатами яких з європейською стороною узгоджено ряд положень розділу «Інтелектуальна власність» проекту цієї Угоди щодо авторського права та суміжних прав, знаків для товарів і послуг, промислових зразків, патентів, топографій інтегральних мікросхем і загальних аспектів захисту прав інтелектуальної власності. З ЄС досягнута домовленість щодо обміну переліком географічних зазначень.

Взято участь у трьох консультаціях та нарадах з провідними товаровиробниками, «круглому столі» та семінарі для підготовки позиції України щодо врегулювання питання захисту та взаємного визнання географічних зазначень в рамках зони вільної торгівлі з урахуванням національних інтересів України. У грудні 2009 р. в м. Києві в рамках ІХ раунду переговорів щодо створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС відбулися експертні консультації стосовно географічних зазначень з представниками європейської сторони. В рамках консультацій було обговорено список географічних зазначень, зареєстрованих в Європейському Союзі, який передали українській стороні напередодні консультацій, та практичні аспекти проведення громадських консультацій стосовно майбутнього захисту географічних зазначень.

Протягом звітного року Держдепартамент продовжував співробітництво з ЄС у сфері інтелектуальної власності в рамках Діалогу з питань захисту прав інтелектуальної власності між Європейською Комісією та Україною, Комітету з питань співробітництва між Україною та ЄС, Підкомітету № 1 «Торгівля та інвестиції» та Підкомітету № 3 «Політика у сфері підприємств, конкуренція, співробітництво в регуляторній сфері».

Чергові засідання Підкомітетів № 1 та № 3, на яких розглядалися питання захисту прав інтелектуальної власності, внутрішніх аспектів та регуляторних питань права інтелектуальної власності, відбулися у квітні 2009 р. в м. Києві, в яких у складі української делегації брали участь представники Держдепартаменту. За результатами засідань європейська сторона констатувала прогрес у вдосконаленні правової бази захисту прав інтелектуальної власності в Україні та у сфері боротьби з піратською та контрафактною продукцією, а також

висловила сподівання щодо подальшої роботи Робочої групи з питань поліпшення захисту прав інтелектуальної власності. Представник ЄС також підкреслив, що ця Робоча група є однією з найбільш ефективних та активних.

У січні та листопаді звітного року відбулися шосте та сьоме засідання Робочої групи з питань поліпшення захисту прав інтелектуальної власності в Україні. В рамках засідань розглядалися питання законодавчого розвитку у сфері інтелектуальної власності, діяльності організацій колективного управління, боротьби з підробками та піратством, організації семінарів ТАІЕХ щодо Інтернет-піратства, виплати авторської винагороди суб'єктами мовлення, стягнення зборів за приватне копіювання, використання голографічних марок, знищення підроблених пестицидів тощо. В результаті проведення цих засідань підтримується активний діалог між Європейською Комісією та Україною, а також обговорюється актуальний стан справ щодо законодавства у сфері інтелектуальної власності та впровадження цього законодавства. За результатами засідань досягнуто домовленості стосовно проведення ряду семінарів з питань інтелектуальної власності для суддів, представників прокуратури та МВС із залученням інструменту ТАІЕХ.

У 2009 р. Держдепартамент підготував заявку на реалізацію в Україні проекту технічної допомоги TWINNING, метою якого є проведення низки семінарів для представників державних органів, задіяних у сфері правової охорони та захисту прав інтелектуальної власності, які спрямовуватимуться на розв'язання актуальних проблемних питань у зазначеній сфері, надання консультативної допомоги ДП «Український інститут промислової власності» для удосконалення процедури експертизи заявок на об'єкти промислової власності, а також Державному інституту інтелектуальної власності — з метою підвищення якості освіти у сфері інтелектуальної власності.

5.5. Створення зони вільної торгівлі між Україною та Європейською асоціацією вільної торгівлі

У січні звітного року Секретаріат Європейської асоціації вільної торгівлі (ЄАВТ), до складу якої входять Республіка Ісландія, Князівство Ліхтенштейн, Королівство Норвегія та Швейцарська Конфедерація, офіційно поінфор-

Микола Паладій та Міхаль Свонтер — керівник відділу з питань співпраці з країнами Європи та Азії BOIB

мував українську сторону про готовність розпочати переговори щодо створення зони вільної торгівлі. Проект Угоди про створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄАВТ містить окремий розділ «Інтелектуальна власність».

У 2009 р. відбулися три раунди переговорів щодо створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄАВТ, під час яких, зокрема, узгоджено певні статті розділу «Інтелектуальна власність» проекту Угоди про створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄАВТ. Започатковано детальне опрацювання статей щодо захисту географічних зазначень, заходів на кордоні, винаходів та нерозголошеної інформації.

5.6. Двостороннє співробітництво

У звітному році однією зі складових діяльності Держдепартаменту була реалізація двостороннього співробітництва України з іноземними державами у сфері правової охорони інтелектуальної власності.

Держдепартамент брав участь в опрацюванні та погодженні:

- проекту Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Об'єднаних Арабських Еміратів про співробітництво у сфері оборони;
- проекту Угоди між Урядами держав — членів ГУАМ з окремих питань захисту прав інтелектуальної власності;
- проекту Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Сербія про співробітництво у сфері інтелектуальної власності;
- проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Рамкової Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Білорусь про співробітництво у сфері дослідження і використання космічного простору в мирних цілях»;

Зустріч з представниками патентного відомства Данії

- проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Рамкової Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Азербайджанської Республіки щодо співробітництва у сфері дослідження та використання космічного простору в мирних цілях»;
- проекту Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації про співробітництво в будівництві енергоблоків № 3 та № 4 Хмельницької АЕС.

За двосторонньою домовленістю було підписано План заходів з реалізації співробітництва у сфері охорони інтелектуальної власності між Держдепартаментом і Державним агентством з інтелектуальної власності Республіки Молдова на 2009–2010 рр. Наразі опрацьовується можливість проведення зустрічі експертів України та Республіки Молдова щодо електронної подачі документів та електронно-го підпису.

Представники Держдепартаменту брали участь у міжурядовій українсько-швейцарській комісії з торговельно-економічного співробітництва, на якій презентовано сучасну систему захисту прав інтелектуальної власності, а також обговорено питання захисту прав інтелектуальної власності, зокрема використання у складі знаків для товарів і послуг на ринку України позначень, пов'язаних з назвою держави Швейцарська Конфедерація.

У 2009 р. продовжувалося активне співробітництво між Держдепартаментом та Урядом США.

Представники Держдепартаменту брали участь у засіданні української частини українсько-американської Ради з торгівлі та інвестицій та в роботі Другого спільного засідання

українсько-американської Ради з торгівлі та інвестицій, яке проходило 14–15 жовтня 2009 р. в м. Вашингтоні (США).

Українська делегація презентувала вжиті Урядом України заходи з врегулювання проблемних питань захисту прав інтелектуальної власності.

За результатами проведення українсько-американської Ради з торгівлі та

інвестицій підписано План заходів, який передбачає передачу американською стороною свого досвіду у розв'язанні питань захисту прав інтелектуальної власності, а також надання Урядом США звітних даних щодо забезпечення захисту прав інтелектуальної власності для оцінки Урядом США досягнутого результату.

Протягом звітного року відбулися два засідання українсько-американської Групи співпраці з питань забезпечення виконання законодавства у сфері інтелектуальної власності.

На 9-му засіданні Групи співпраці, яке проходило 10 лютого 2009 р., обговорювались питання знищення контрафактних і піратських товарів. Протокол засідання, а також проекти змін до чинних нормативних актів, наданих Європейською Бізнес Асоціацією в рамках цього засідання, Держдепартамент надіслав профільним міністерствам для опрацювання.

3 грудня 2009 р. відбулося 10-те засідання Групи співпраці, на якому розглядалися питання легалізації програмного забезпечення в органах виконавчої влади. У засіданні брали участь представники профільних міністерств та відомств, компаній – правовласників, а також Посольства США в Україні.

У результаті роботи було вирішено, що учасники засідання підготують пропозиції стосовно удосконалення нормативно-правової бази, запровадження просвітницьких та організаційних заходів для поліпшення ситуації із легалізацією програмного забезпечення.

Представник Посольства США в Україні відзначив позитивні зрушення у забезпеченні захисту прав інтелектуальної власності в Україні, про що свідчить підвищення рейтингу України у «Списку 301».

5.7. Співробітництво з країнами СНД

Україна як учасниця СНД виконує свої зобов'язання щодо ряду багатосторонніх угод з країнами – членами співдружності. У рамках багатостороннього співробітництва з країнами СНД у сфері захисту прав інтелектуальної власності, з метою виконання зобов'язань Угоди про співробітництво з припинення правопорушень у сфері інтелектуальної власності та Угоди про заходи з охорони промислової власності, представники Держдепартаменту протягом 2009 р. брали участь у засіданнях Спільної робочої комісії держав – учасниць Угоди (Комісія) та Міждержавної ради з питань охорони промислової власності (МДРОПВ).

14–15 квітня 2009 р. в м. Мінську (Республіка Білорусь) відбулося 18-те засідання Комісії, на якому розглядалися актуальні питання, пов'язані із захистом прав інтелектуальної власності держав – учасниць СНД.

Основним питанням на засіданні було обговорення проекту Плану заходів, необхідних для супроводження етапів реалізації Стратегії економічного розвитку СНД на період до 2020 р., що стосується попередження правопорушень у сфері інтелектуальної власності (План заходів). Для розв'язання цього питання учасники засідання вирішили здійснити внутрішньодержавні процедури в кожній з держав – учасниць СНД. Своєю чергою Держдепартамент спільно з Міністерством внутрішніх справ України, Службою безпеки України, Міністерством закордонних справ України та Державною митною служби України опрацював та надав зауваження і пропозиції до Плану заходів.

9–10 вересня 2009 р. в м. Єревані (Республіка Вірменія) українська делегація брала участь у спільному засіданні МДРОПВ та Комісії, на якому обговорювалася концепція створення Міждержавної ради з питань правової охорони і захисту інтелектуальної власності та узгоджувалися Проект угоди «Про співробітництво у сфері правової охорони та захисту інтелектуальної власності та створення Міждержавної ради з питань правової охорони та захисту інтелектуальної власності», а також Положення «Про Міждержавну раду з питань правової охорони та захисту інтелектуальної власності». Концепція створення Міждержавної ради передбачає об'єднання функцій МДРОПВ та Комісії і розширення сфери діяльності на галузь авторського права і суміжних прав.

На спільному засіданні МДРОПВ та Комісії обговорювались пропозиції щодо реалізації державами – учасницями СНД спільних навчальних програм у сфері інтелектуальної власності. Наразі Державний інститут інтелектуальної власності продовжує освітню співпрацю в рамках СНД шляхом розробки навчальних програм, орієнтованих на слухачів з країн СНД.

Учасники засідання підсумували роботу Проекту регіонального патентно-інформаційного продукту країн СНД на CD-ROM, а також погодили результати дослідження «Про розвиток винахідництва та сприяння малому і середньому інноваційному бізнесу з використанням механізмів правової охорони та захисту інтелектуальної власності», проведеного МДРОПВ спільно з ВОІВ.

6 Підготовка та підвищення кваліфікації фахівців у сфері інтелектуальної власності. Стимулювання творчої діяльності

6.1. Підготовка та підвищення кваліфікації фахівців

Одним з найважливіших елементів інноваційної інфраструктури є її освітня компонента. Підготовка та підвищення кваліфікації фахівців, здатних управляти процесами набуття, використання та захисту прав інтелектуальної власності, — один з інструментів переходу національної економіки на інноваційну модель розвитку.

У 2009 р. 16 вищих навчальних закладів України здійснювали підготовку спеціалістів і магістрів за спеціальністю «Інтелектуальна власність». Загалом у звітному періоді підготовлено 507 таких фахівців: 248 магістрів та 259 спеціалістів. Державне замовлення на підготовку кадрів з питань інтелектуальної власності у звітному році становило 194 особи, у тому числі 117 фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» та 77 — «спеціаліст».

Суттєвий внесок у підготовку таких фахівців забезпечив Державний інститут інтелектуальної власності (далі – Інститут), який відповідає за науково-методичне забезпечення навчальної спеціальності «Інтелектуальна власність».

З 9 по 30 червня 2009 р. в Інституті відбувся захист кваліфікаційних робіт студентами денної та заочної форм навчання, представлених на здобуття освітніх рівнів «магістр» та «спеціаліст» зі спеціальності «Інтелектуальна власність». За результатами захисту дипломи державного зразка отримали 43 магістри і 119 спеціалістів. Державна екзаменаційна комісія

10 робіт рекомендувала для практичного використання у Державній системі інтелектуальної власності.

Динаміка випуску спеціалістів та магістрів в Інституті у 2001–2009 рр. представлена на рис. 6.1.

Зважаючи на те, що Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері

трансферу технологій» передбачає створення в органах державного управління підрозділів з інноваційної діяльності, трансферу технологій та інтелектуальної власності, а також беручи до уваги збільшення кількості звернень до суду стосовно порушення прав інтелектуальної власності, Держдепартамент та Інститут особливу увагу приділяли підготовці фахівців з інтелектуальної власності для виконавчої та судової гілок влади. Так, у 2009 р. до Інституту було

Заступник міністра освіти і науки України Максим Стріха та випускники Державного інституту інтелектуальної власності 2009 року

Рис. 6.1. Динаміка випуску спеціалістів і магістрів зі спеціальності «Інтелектуальна власність»

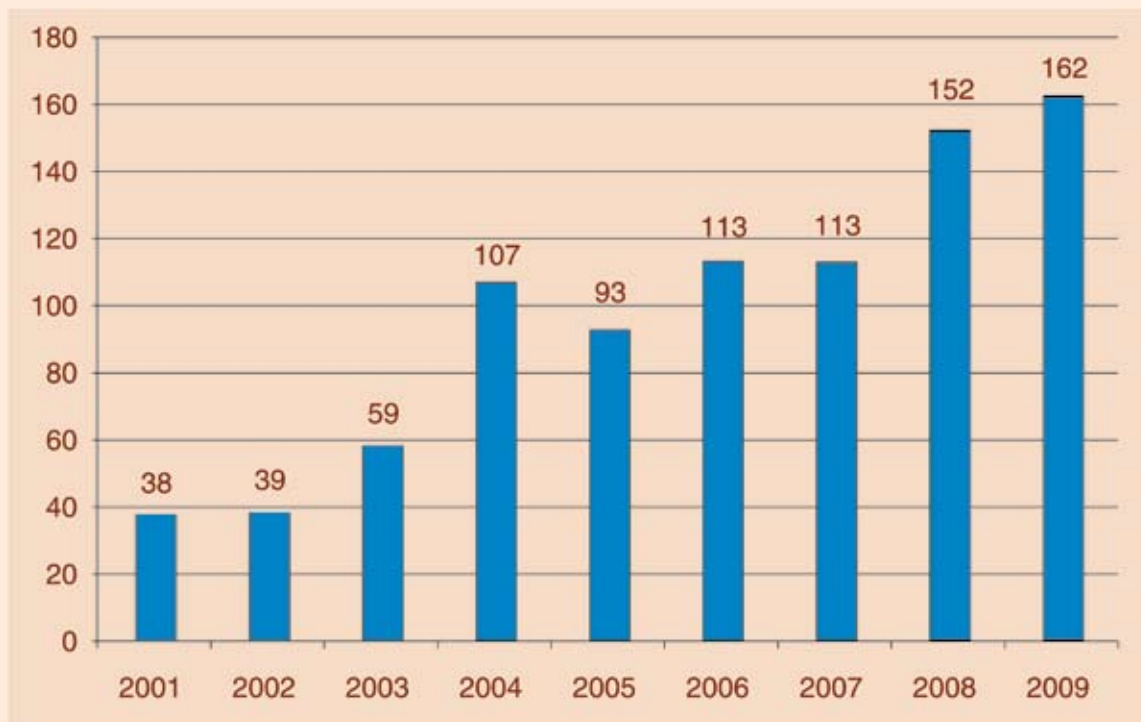

Рис. 6.2. Розподіл випускників Інституту 2009 р. зі спеціальності «Інтелектуальна власність» за місцем роботи

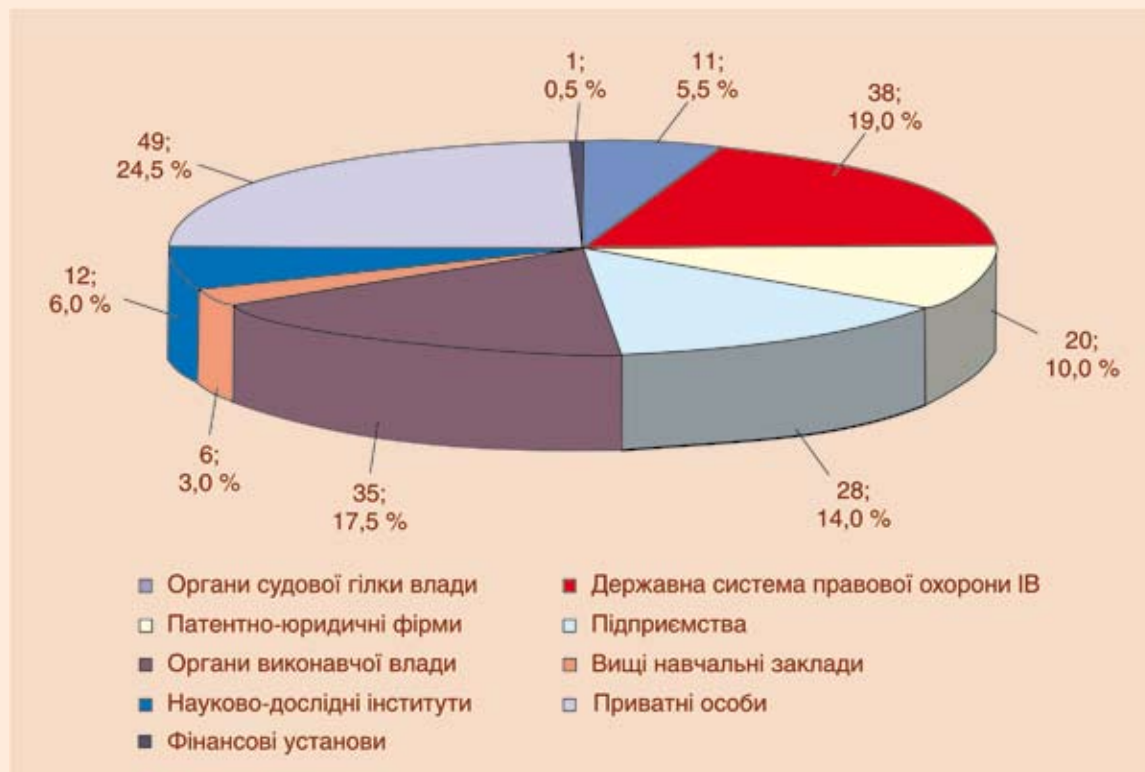

зараховано 73 державних службовця та 11 суддів, що становить 42% від загального контингенту осіб, прийнятих на навчання (200 осіб).

Дистанційно за освітньою програмою Академії ВОІВ курсу DL-101 «Загальний

курс з питань інтелектуальної власності» (за українськомовними модулями) в Інституті продовжували навчатися особи, зацікавлені у поповненні знань у сфері інтелектуальної власності.

Рис. 6.3. Склад осіб, зарахованих до Інституту за спеціальністю «Інтелектуальна власність» у 2009 р.

З метою підвищення кваліфікації науковців у сфері інтелектуальної власності Інститут за сприянням Міжурядової організації «Український науково-технологічний центр» розробив навчальну програму «Комерціалізація результатів наукових досліджень». Вона розрахована на 160 навчальних годин, включає два аудіовізуальні модулі для дистанційної форми навчання, три ділові гри (кейси) для інтерактивної форми навчання, два індивідуальні завдання, а також комп'ютерні тести для контролю рівня знань. Програма пройшла випробування в Інституті радіофізики і електроніки НАН України (м. Харків) на групі з 23 науковців.

У 2009 р. Інститут спільно із Держдепартаментом здійснював підвищення кваліфікації вчителів загальноосвітніх навчальних закладів, науково-педагогічних працівників у сферах інтелектуальної власності та інноваційної діяльності, фахівців з трансферу технологій, а саме кандидатів у технологічні брокери, — загалом понад 700 осіб.

Для науково-методичного забезпечення навчального процесу з підготовки фахівців за спеціальністю «Інтелектуальна власність» Центр оперативної поліграфії Інституту протягом звітного року видав дев'ять найменувань

підручників та навчальних посібників загальним накладом близько 2500 примірників.

Для підвищення міжнародного іміджу державної системи правової охорони інтелектуальної власності, входження Інституту до міжнародних структур, які здійснюють підготовку та підвищення кваліфікації фахівців з питань інтелектуальної власності, ініційовано створення Міжнародного навчально-наукового центру, метою діяльності якого є реалізація міжнародних магістерських програм підготовки фахівців у сфері інтелектуальної власності, трансферу технологій та інноваційної діяльності, а також підготовка фахівців з країн СНД за спеціальностями «Інтелектуальна власність», «Консолідована інформація» та «Управління інноваційною діяльністю». Ініціатива Інституту схвалена рішенням Колегії Держдепартаменту від 14.11.2008 р., а також підтримана Міністерством освіти і науки України, яке 16 липня 2009 р. надало навчальному закладу ліцензію на право провадження освітньої діяльності з підготовки іноземних громадян за базовими акредитованими напрямами (спеціальностями).

Важливим завданням у звітному періоді була підготовка патентних повірених і професійних оцінювачів інтелектуальної влас-

ності. Протягом року підготовлено 7 професійних оцінювачів прав інтелектуальної власності та 28 кандидатів у представники з питань інтелектуальної власності (патентні повірені).

Держдепартамент також атестував представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених), розглядав скарги на дії патентних повірених, пов'язані з неналежним виконанням ними професійних обов'язків, контролював дотримання патентними повіреними вимог чинного законодавства у сфері інтелектуальної власності, здійснював ведення Державного реєстру патентних повірених. Атестаційна комісія Держдепартаменту у 2009 р. атестувала 20 кандидатів у представники у справах інтелектуальної власності (патентні повірені). Загальна кількість зареєстрованих патентних повірених в Україні станом на 1 січня 2010 р. становила 360 осіб, які надають послуги у сфері охорони прав інтелектуальної власності в 37 містах 19-ти областей України та Автономній Республіці Крим.

6.2. Науково-практичні конференції та семінари

У 2009 р. Держдепартамент організував та провів 5 конференцій, з них 2 міжнародні, і 14 семінарів, у тому числі 3 міжнародні і 3 регіональні, з актуальних питань, пов'язаних з набуттям, використанням і захистом прав на об'єкти інтелектуальної власності (Додаток 2).

Зокрема, 24 квітня, у рамках святкування Міжнародного дня інтелектуальної власності, відбулася науково-практична конференція «Стан та перспективи розвитку державної системи охорони інтелектуальної власності в Україні».

Спільно з Державним інститутом інтелектуальної власності організовано і проведено ІХ Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Проблеми підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців з інтелектуальної власності, інформаційно-аналітичної та інноваційної діяльності в Україні», в якій брали участь 83 особи з усіх регіонів України, що представляли 32 вищі навчальні заклади, а також представники Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Міністерства освіти і науки України, Держдепартаменту. Це підтверджує високу зацікавленість науково-педагогічної громадськості України проблемами підготовки фахівців з інтелектуальної

власності, інформаційно-аналітичної та інноваційної діяльності. Під час конференції проходило засідання «круглого столу» з питань підготовки підручників і навчальних посібників для забезпечення навчального процесу зі спеціальностей «Інтелектуальна власність», «Консолідована інформація» та «Управління інноваційною діяльністю», відбулася загальна дискусія за темою конференції.

20–30 липня відбулася двотижнева Міжнародна літня школа з інтелектуальної власності за програмою BOIV на базі Одеської юридичної академії. Її проведення ініційовано Держдепартаментом спільно з BOIV у рамках програми професійного розвитку. Літня школа пропонує унікальну освітню програму за всіма аспектами інтелектуальної власності. Її місія – надати можливість студентам старших курсів і молодим професіоналам поглибити знання у сфері інтелектуальної власності, яка є інструментом економічного, соціального, культурного і технологічного розвитку суспільства, показати роль BOIV у глобальному адмініструванні інтелектуальної власності. Зараз такі навчальні програми реалізуються у кількох країнах, Україна — сьома з них. Суттєвим є той факт, що робочою мовою літньої школи була англійська, що дозволило залучити до участі студентів та викладачів з 11 країн. Голова Держдепартаменту М. Паладій висловив сподівання, що літня школа з інтелектуальної власності стане в Україні щорічним заходом.

Учасниками традиційної, вже XIV Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми інтелектуальної власності» (31 серпня — 4 вересня, м. Ялта), організованої Держдепартаментом спільно з BOIV, ЄПВ, Радою Міністрів Автономної Республіки Крим, були працівники органів державної влади і управління, промислових підприємств, судової системи, науково-дослідних установ, вищих навчальних закладів, громадських організацій, правники та патентні повірені з України і зарубіжних країн, а також представники міжнародних організацій і бізнесових кіл, фахівці та менеджери з питань інтелектуальної власності Латвії, Республіки Польща, Російської Федерації, Чеської республіки, України, національних відомств інтелектуальної власності Республіки Казахстан та Республіки Словенія, співробітники посольства США в Україні, а також міжнародних

Під час науково-практичного семінару щодо підготовки до «Євро-2012»

організацій — ВОІВ і Авторсько-правового союзу Центральної та Східної Європи (м. Будапешт, Угорщина) — загалом 209 учасників. Розглядалися такі важливі питання: стратегія розвитку державної системи правової охорони інтелектуальної власності; зміни у законодавстві у сфері інтелектуальної власності; використання інтелектуального потенціалу з метою розвитку бізнесу і виробництва та підвищення конкурентоспроможності продукції вітчизняних підприємств; набуття, використання і захист прав на торговельні марки (знаки для товарів і послуг) та інші позначення; міжнародна реєстрація прав інтелектуальної власності та підвищення експортних можливостей українських підприємств; проблеми трансферу технологій в сучасній економіці; роль і функції організації колективного управління правами у впорядкуванні використання об'єктів авторського права і суміжних прав; підготовка фахівців у сфері інтелектуальної власності.

16 вересня проведено науково-практичну конференцію «Проблеми розвитку винахідницької і раціоналізаторської діяльності в Україні», присвячену Дню винахідника і раціоналізатора, організовану Держдепартаментом спільно з Національним технічним університетом України «Київський політехнічний інститут». У рамках заходу учасників ознайомили з виставкою розробок Наукового парку «Київська політехніка» та експозиціями Державного політехнічного музею України. Відбулось урочисте засідання та нагородження винахідників золотими медалями ВОІВ.

Протягом року постійно проводились «круглі столи», наради та зустрічі. Зокрема, засідан-

ня «круглих столів» присвячувалися такій тематиці: «Тлумачення понять «оманливість» та «можливість введення в оману». Практичне застосування цих критеріїв під час проведення експертизи заявок на знаки для товарів і послуг та судової експертизи», «Суттєві ознаки промислових зразків та аналіз їх використання при виникненні спорів», «Використання об'єктів прав інтелектуальної власності для розвитку українського бізнесу», «Обговорення проблем діяльності регіональних представництв організацій колективних управлінь», «Нове у законодавстві в сфері промислової власності», «Захист прав на об'єкти права інтелектуальної власності при здійсненні трансферу технологій», «Особливості реалізації авторських прав у сфері архітектури, дизайну і образотворчого мистецтва»; «Питання підготовки до державної реєстрації авторського права на твір та реєстрації договорів, які стосуються прав автора на твір»; разом із Національною спілкою письменників України та Національною спілкою журналістів України розглядалися проблемні питання з метою визначення шляхів їх розв'язання за відповідними напрямками; за напрямками використання об'єктів авторського права і суміжних прав з відповідними користувачами цих об'єктів обговорювалася необхідність сплати винагороди (Національна ліга українських композиторів, Національна всеукраїнська музична спілка, Національна спілка композиторів України) тощо. Проведено також низку нарад з питань опрацювання механізмів реалізації законодавчих змін щодо створення та функціонування інформаційної бази назв примірників, переліку найменувань творів, щодо яких подано заяви на отримання контрольних марок, для залучення правоволодарів до процесу видачі контрольних марок; опрацювання з Міністерством культури і мистецтв України, Національною спілкою кінематографістів України, Національною спілкою театральних діячів України проблемних питань з метою вдосконалення діяльності організацій колективного управління та уповноважених організацій колективного управління; опрацювання разом з Держкомінформатизації питань доцільності та можливого використання в

органах виконавчої влади вільного (відкритого) програмного забезпечення з метою ефективного використання бюджетних коштів.

Крім того, 23 лютого відбулось засідання Громадської ради Держдепартаменту з обговорення проекту Концепції розвитку державної системи правової охорони інтелектуальної власності на 2009–2014 рр.

28 лютого проведено зустріч студентів Приазовського державного технічного університету з фахівцями Держдепартаменту, під час якої обговорювались питання, що стосуються законодавства у сфері правової охорони інтелектуальної власності, авторських та суміжних прав та їх реєстрації. Студентів цікавили такі питання, як захист комп'ютерних програм окремим законом; захист раціоналізаторських пропозицій; передача авторських прав на фото та вирішення спорів між фотографом і моделлю; створення спеціалізованих судів з питань інтелектуальної власності; відповідність міжнародним вимогам навчання за спеціальністю «Інтелектуальна власність».

У рамках Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу Держдепартамент організував і провів навчально-практичний семінар для фахівців відділення експертизи позначень та промислових зразків на тему: «Особливості проведення експертизи заявок на знаки для товарів і послуг та промислові зразки з урахуванням вимог Закону України «Про організацію та проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в Україні»».

Програма також передбачає організацію і проведення семінарів, конференцій та інших заходів, які стосуються набуття та захисту прав інтелектуальної власності УЄФА та його комерційних партнерів. У 2009 р. організовано та проведено низку регіональних науково-практичних семінарів на тему «Набуття і захист прав інтелектуальної власності Об'єднання європейських футбольних асоціацій та його комерційних партнерів» у різних містах України — Києві, Донецьку, Харкові та Львові.

Крім того, фахівці державної системи правової охорони інтелектуальної власності брали

Учасники та гості семінару «Набуття і захист прав інтелектуальної власності Об'єднання європейських футбольних асоціацій (УЄФА) та його комерційних партнерів»

активну участь ще майже у 20 семінарах, конференціях, робочих зустрічах та інших заходах, які проводили інші організації в Україні.

6.3. Стимулювання творчої діяльності

Для популяризації знань у сфері інтелектуальної власності та ознайомлення підростаючого покоління з основами інтелектуальної власності, у рамках міжнародного співробітництва з ВОІВ, тривали роботи з перекладу, редагування та видання серії ВОІВ для дітей 8–14 років «Навчайся у минулого, створюй майбутнє», яка складається з чотирьох брошур. Перша брошура — «Винаходи та патенти» — вийшла друком у 2008 р. У першому півріччі звітнього року завершено переклад, редагування та виготовлення оригінал-макета українського перекладу другої брошури — «Мистецтво та авторське право», яка видана у III кварталі 2009 р. накладом 2 тис. примірників. Згідно з укладеним контрактом 10 її примірників надіслано до ВОІВ. 700 примірників кожної брошури безоплатно отримали 112 організацій України.

Держдепартамент щорічно бере участь і надає допомогу у проведенні тижня всеукраїнських та міжнародних науково-освітніх проектів «Україна–Європа–Світ». У рамках цього заходу з 10 по 12 лютого 2009 р. пройшов Всеукраїнський конкурс юних раціоналізаторів та винахідників «Природа – людина – виробництво – екологія», організований МОН разом з Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді в м. Києві. За

підсумками цього конкурсу за творчі здобутки в галузях біології, медицини, екології, хімії, сільськогосподарського дослідництва та фізики 50 учнів, студентів профтехучилищ і університетів з 15 областей України, Автономної Республіки Крим та м. Києва нагороджено грамотами Держдепартаменту, з них 9 осіб — із врученням почесних знаків «Автор».

З метою виявлення обдарованої молоді і створення умов для творчого зростання і активізації науково-дослідної роботи у вищих навчальних закладах наказом МОН № 992 від 30.10.2008 р. ухвалено рішення про проведення Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з інтелектуальної власності. Право проводити I Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт надано Приазовському державному технічному університету (м. Маріуполь). Підсумки підбито у березні 2009 р. Учасниками конкурсу був 31 студент з 18 навчальних закладів усіх регіонів України. Конкурсна комісія визнала переможцями конкурсу студентів Державного інституту інтелектуальної власності, Приазовського державного технічного університету та Національної металургійної академії України (м. Дніпропетровськ). Дипломами конкурсу також відзначили студентів Університету економіки та права «Крок» (м. Київ), Тернопільського національного економічного університету, Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» та Донецького державного університету управління.

Крім того, у звітному році започаткована всеукраїнська студентська олімпіада у сфері інтелектуальної власності, організація якої покладена на Державний інститут інтелектуальної власності.

Починаючи з 2000 р., Держдепартамент щорічно проводить Всеукраїнський конкурс «Винахід року». 18 березня 2009 р. підбито підсумки Всеукраїнського конкурсу винахідницької діяльності «Винахід–2008» та названо переможців. Конкурс розпочався 1 серпня 2008 р. в усіх регіонах України і був відкритим для всіх винахідників, підприємств, установ, організацій, дослідницьких груп незалежно від їх відомчої підпорядкованості, форм власності та місцезнаходження. Загалом на Конкурс надійшло 188 робіт. За галузевими номінаціями найбільше робіт подано з машинобудування та приладобудування (34), медицини

і фармакології (30), збереження навколишнього середовища (22). Серед регіонів лідерами стали Харківська (31), Київська разом з м. Києвом (30) та Закарпатська (22) області.

Перше місце в абсолютній номінації «Кращий винахід року» присуджено патенту № 25600 «Фронтальний прохідницький комбайн КПФ», друге — патенту № 30840 «Випрямляч для дугового зварювання та наплавлення під флюсом». На третє місце вийшла робота «Спосіб селективної ізоляції конусів припливу мінералізованих пластових вод хлорокальцієвого-хлоромангнієвого типу» (патент № 53000). По одному переможцю визначено в кожній з регіональних та галузевих номінацій.

У номінації «Кращий винахід серед молоді» перемогу здобула розробка «Утримувач пластмасового одноразового стаканчика» (патент № 31798), одним з трьох співавторів якого є 13-річний школяр Владислав Лебьодкін, слухач Малої академії наук Криму та співвласник восьми охоронних документів.

За підсумками Конкурсу спеціальні відзнаки присуджено ТОВ «Інмайстерс» за високу соціальну значущість і гуманітарну спрямованість комплексу робіт, що стосуються реабілітації людей з обмеженими можливостями, та Ужгородському національному університету за плідну роботу з творчою молоддю.

Загалом дипломи Державного департаменту інтелектуальної власності присуджено переможцям Конкурсу в 34 номінаціях.

Завершення Конкурсу приурочене, як і в минулі роки, до святкування Міжнародного дня інтелектуальної власності, який урочисто відзначали 24 квітня 2009 р.

За результатами Конкурсу в звітному році золотими медалями ВОІВ нагороджені:

- у номінації «Жінки-винахідники» — завідувачка кафедри педіатрії Запорізького медичного університету Недельська Світлана Миколаївна та асистент цієї ж кафедри Шумна Таміла Євгенівна — переможці конкурсу «Винахід – 2008» по Запорізькій області за винахід «Спосіб прогнозування алергічних захворювань у дітей» (патент № 83971);
- у номінації «Кращий винахідник» нагороджено автора винаходу і патентовласника, переможця конкурсу «Винахід – 2008» по Сумській області Люлько Володимира Миколайовича — за роботу в напрямку захисту навколишнього середовища, а саме за винахід «Спосіб, пристрій та система збору сировини

від населення» (патент № 84293) за досягнення в удосконаленні існуючих та розробку і впровадження нових технічних засобів для збору від населення, підготовки до переробки та утилізації вторинної сировини.

За видатні досягнення у розробці і впровадженні високо-ефективної технології лікування пацієнтів з дитячим церебральним паралічем, остеохондрозом, наслідками травм і органічного ураження нервової системи у номінації «Видатний винахідник» нагороджено Героя України, Заслуженого діяча науки і техніки України, лауреата державних премій України, генерального директора Міжнародної клініки відновного лікування, доктора медичних наук, професора Козявкіна Володимира Ілліча (м. Трускавець Львівської обл.).

У серпні оголошено черговий конкурс «Винахід року – 2009». З ініціативи ВОІВ 2009 р. проходив під гаслом «Зелені інновації». Саме інновації, спрямовані на захист навколишнього середовища та запобігання кліматичним змінам, стануть пріоритетними у конкурсі «Винахід року–2009».

4–5 березня Держдепартамент брав участь в роботі 5-ї спеціалізованої виставки «Електроніка–2009» (м. Львів).

З 30 березня по 24 квітня відповідно до Указу Президента від 04.07.2005 р. № 1013/2005 «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні» та з метою духовного, творчого, інтелектуального розвитку дітей України, виховання їх в дусі патріотизму та демократичних цінностей, створення умов для формування інтелектуального потенціалу нації, виявлення та підтримки обдарованої учнівської молоді, її залучення до науково-дослідницької та експериментальної роботи був проведений III етап Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів Малої академії наук (відділення комп'ютерних і технічних наук, математики, фізики та астрономії, економіки, історико-географічне, філології та мистецтвознавства, біології, екології, хімії, аграрних наук і наук про людину). Голова Держдепартаменту М.Паладій вручив конкурсантам — пере-

Кращих винахідників нагороджено почесними відзнаками Державного департаменту інтелектуальної власності / Почесними відзнаками Державного департаменту інтелектуальної власності було нагороджено понад сорок винахідників

можцям відділення комп'ютерних і технічних наук спеціальні призи Держдепартаменту та Піклувальної ради МАН.

24–27 вересня в м. Севастополі відбувся V Міжнародний салон винаходів і нових технологій «Новий час», співorganizаторами якого є Держдепартамент, державне підприємство «Український інститут промислової власності» та його філія «Український центр інноватики і патентно-інформаційних послуг». У V Міжнародному салоні брали участь провідні організації винахідників, фірм та установ з 26 країн світу: Азербайджану, Аргентини, Бельгії, Боснії та Герцеговини, Вірменії, Естонії, Індії, Ірану, Іспанії, Італії, Казахстану, Канади, Киргизії, Молдови, Німеччини, Польщі, Російської Федерації, Румунії, Сербії, США, Туркменістану, України, Франції, Хорватії, Японії. Майже 250 розробок (з них 50% — закордонних), представлені на V салоні, оцінювали міжнародне журі, яке очолював професор П'єр Фюм'єр (Бельгія), і національне журі під головуванням представника України в Європейській асоціації ТРІЗ Антона Карпова. До складу журі увійшли також представники Держдепартаменту та ДП «Український інститут промислової власності». Участь в роботі журі Салону надала можливість ознайомитися з винаходами та новітніми технологіями країн-учасників, визначити серед них кращих. Відбулось нагородження переможців.

Спеціальний приз Держдепартаменту вручено науково-виробничій компанії «Укр-

транском» (м. Київ) за «Спосіб інтенсифікації спалювання газоподібного палива».

Грамотами Держдепартаменту з врученням знака «Творець» нагороджено:

– В. Кулініченка, професора Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П. Шупика;

– О. Сала, професора Харківського інституту рослинництва ім. В. Юр'єва;

– М. Гончаренко, професора Харківського національного університету ім. В. Каразіна;

– Н. Суботу, професора Харківського національного педагогічного університету ім. Г. Сковороди;

– Т. Пінчук, директора Севастопольського політехнічного ліцею.

За сприяння інноваційному розвитку та винахідництву в Україні грамоти Держдепартаменту вручено:

- голові міжнародного журі, професору П'єру Фюм'єру (Бельгія);

- керівнику Бельгійської палати винахідників, члену журі Марії Чанг Ленг;

- голові Санкт-Петербурзького міського та Ленінградського обласного відділень Всеросійського товариства винахідників і раціоналізаторів, професору В. Чернолесу;

- ректору Українського морського інституту А. Новикову (м. Севастополь).

Спеціальний приз Державного підприємства «Український інститут промислової власності» вручено Прикарпатському національному університету ім. Стефаніка за «Електродний матеріал для суперконденсаторів». Крім того, відбулося нагородження відзнаками міжнародних та зарубіжних організацій:

- орденом Шевал'є Бельгійської палати винахідників нагороджено голову Держдепартаменту Миколу Паладія;

- почесними медалями Міжнародної академії авторів наукових відкриттів і винаходів ім. О. Попова — директора Українського інституту промислової власності Аллу Жарінову та члена міжнародного журі, заступника начальника відділу громадських зв'язків Інституту Ларису Демидову;

- медаллю ім. Ю. Кондратюка Федерації космонавтики Росії та листом-подякою від Севастопольської міської державної адміністрації за активну участь в організації V салону члена міжнародного журі — першого заступника директора цього ж інституту Лева Глухівського.

Золоті медалі Міжнародного салону «Новий час» за видатний внесок у розвиток інтелектуальної власності в Україні та міжнародне співробітництво в інноваційній діяльності отримали установи державної системи правової охорони інтелектуальної власності, спів організатори салону – Держдепартамент, ДП «Український інститут промислової власності» та його філія «Український центр інноватики та патентно-інформаційних послуг».

Федеральне агентство з науки та інновацій Російської Федерації відзначило діяльність ДП «Український інститут промислової власності» спеціальним призом та дипломом.

Багатьох учасників V салону нагороджено також іншими спеціальними призами винахідницьких, інноваційних, наукових організацій країн, представники яких брали участь в його роботі.

За результатами роботи V салону Союзобдарованої молоді України визначив кандидатури для спеціальних нагород. Ними стали Михайло Краснюк (м. Севастополь), Олександр Жамба (м. Тульчин), Антон Сошніков (м. Донецьк), Юрій Закускін (м. Оріхів, Запорізька обл.).

У вересні на запрошення Міністерства оборони України провідні фахівці державної системи правової охорони інтелектуальної власності брали участь у роботі конкурсної комісії Всеармійського конкурсу «Кращий винахід року», що проводився на базі Центрального науково-дослідного інституту озброєння та військової техніки Збройних Сил України.

19–20 листопада фахівці Держдепартаменту були учасниками III Міжнародного форуму «Сучасна інноваційна політика: стан, проблеми та перспективи розвитку», який проводили Міністерство освіти та науки України спільно з Німецьким товариством з технічної співпраці (GTZ) ГмБХ в м. Дніпропетровську.

Почесні відзнаки ВОІВ до Дня винахідника і раціоналізатора – 2009

Додатки

1. Статистика

1.1. Заявки на винаходи (розподіл за країнами)

Код	Країна	Національна процедура					Процедура PCT				
		2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
	Всього	3842	3788	3766	3149	2681	1750	2142	2397	2548	2134
UA	Україна	3535	3472	3440	2823	2436	3	2	–	2	–
AT	Австрія	4	5	3	9	6	26	30	48	54	41
AU	Австралія	–	–	–	–	–	14	19	28	26	10
BE	Бельгія	7	7	4	4	2	47	84	98	73	70
BG	Болгарія	–	4	1	–	–	4	–	2	3	1
BY	Білорусь	22	21	15	10	7	4	1	4	–	1
CA	Канада	–	3	1	2	2	19	23	21	21	27
CH	Швейцарія	16	8	13	8	16	100	118	139	216	195
CN	Китай	3	–	1	4	1	7	14	10	14	11
CZ	Чеська Республіка	–	2	1	2	–	10	17	15	15	20
DE	Німеччина	52	67	77	61	42	338	467	435	479	375
DK	Данія	2	4	2	3	3	37	64	51	66	43
ES	Іспанія	1	1	2	3	1	14	33	26	16	19
FI	Фінляндія	–	2	2	1	3	35	21	19	22	32
FR	Франція	75	47	33	45	23	118	119	140	165	135
GB	Сполучене Королівство	–	5	3	–	3	48	65	90	132	78
HU	Угорщина	–	–	–	–	–	12	30	14	34	23
IE	Ірландія	–	–	–	–	1	11	16	25	11	2
IL	Ізраїль	5	4	3	3	–	17	12	16	19	12
IN	Індія	–	1	–	–	–	8	18	37	27	10
IT	Італія	5	3	19	9	5	53	42	68	65	51
JP	Японія	1	6	3	6	1	53	51	77	88	92
KR	Корея, Республіка	–	3	–	2	–	16	23	34	17	13
LU	Люксембург	–	1	2	1	1	10	14	9	17	12
NL	Нідерланди	2	1	–	–	1	66	82	82	82	59
NO	Норвегія	–	1	1	–	–	4	12	20	16	7
PL	Польща	2	–	14	16	3	9	9	8	4	10
RU	Російська Федерація	66	44	36	44	45	23	48	45	49	54
SE	Швеція	3	6	8	2	2	67	82	87	81	72
SK	Словаччина	1	–	2	–	1	1	3	3	2	3
US	США	34	54	72	67	64	520	559	676	657	582
	Інші	6	16	8	24	12	56	64	70	75	74

1.2. Заявки на винаходи (розподіл за МПК)

N	Підрозділ	Класи МПК	Національна процедура					Процедура РСТ				
			2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
	Всього		3842	3788	3766	3149	2681	1750	2142	2397	2548	2134
1	Сільське господарство	A 01, крім A 01N	204	198	207	143	124	24	27	26	45	24
2	Харчові продукти; тютюн	A 21–A 24	108	121	133	69	60	39	53	80	65	90
3	Предмети особистого або домашнього вжитку	A 41–A 47	33	23	32	12	14	19	36	24	26	19
4	Здоров'я; рятування життя; дозвілля	A 61–A 63, крім A 61K	223	213	199	224	163	216	67	79	92	81
5	Медикаменти для терапевтичних, стоматологічних або гігієнічних цілей	A 61K	114	127	130	120	104	353	366	401	360	273
6	Розділення; змішування	B 01–B 09	144	160	185	144	104	71	62	74	88	74
7	Формовка (металу)	B 21–B 23	135	149	151	136	94	53	65	75	89	61
8	Формовка (обробка матеріалів)	B 24–B 30, B 32	59	38	85	69	27	40	41	62	44	60
9	Друкування	B 41–B 44	11	12	9	7	9	16	15	9	15	8
10	Транспортування	B 60–B 68	188	203	248	213	142	80	83	106	121	81
11	Мікроструктурні технології; нанотехнології	B 81–B 82	0	2	2	0	2	0	0	0	1	0
12	Хімія (неорганічна)	C 01–C 05	159	195	202	190	173	49	71	67	99	61
13	Хімія (органічна)	C 07, A 01N	72	116	102	80	65	289	685	685	761	649
14	Хімія (макромолекулярні сполуки)	C 08	53	35	45	26	20	20	36	38	46	30
15	Хімія (фарбники, мастила тваринного і рослинного походження)	C 09–C 11	76	66	99	60	50	35	64	48	72	63
16	Хімія (біохімія, виробництво цукру, шкіри)	C 12–C 14	59	66	95	62	45	27	51	60	78	60
17	Металургія	C 21–C 23, C 25, C 30	159	158	161	199	106	62	50	71	78	66
18	Текстиль або еластичні матеріали	D 01–D 07	20	16	15	9	6	11	7	13	16	12
19	Папір (включаючи клас B 31)	D 21, B 31	3	2	10	10	5	1	6	10	11	9
20	Будівництво	E 01–E 06	122	101	146	109	91	50	53	71	82	67
21	Буріння ґрунту та гірських порід; гірнича справа	E 21	104	123	94	81	75	10	7	11	12	10
22	Двигуни та насоси	F 01–F 04	292	233	195	168	147	19	27	20	40	34
23	Загальне машинобудування	F 15–F 17	118	106	98	91	48	18	13	22	30	30
24	Освітлювання; опалювання	F 21–F 28	123	146	143	148	98	23	32	40	40	36
25	Зброя; підривні роботи	F 41, F 42, C 06	63	45	63	32	31	7	13	3	2	5
26	Прилади (вимірювання, оптика, фотографія)	G 01–G 03	323	285	321	263	195	19	45	47	50	22
27	Прилади (годинникова справа, регулювання, обчислення)	G 04–G 08	89	93	91	62	34	19	16	41	31	24
28	Прилади (музичні інструменти, накопичення інформації)	G 09–G 12	42	39	30	32	18	9	17	12	7	12
29	Ядерна техніка	G 21	14	12	14	19	5	6	4	10	1	3
30	Електрика (електричне обладнання)	H 01, H 02, H 05	181	211	226	162	151	19	23	62	58	34
31	Електрика (електронні схеми, техніка зв'язку)	H 03, H 04	33	58	37	49	41	143	104	129	88	134
32	Інші (некласифіковані)		518	436	198	160	434	3	3	1	0	2

1.3. Патенти на винаходи (розподіл за країнами)

Код	Країна	2005	2006	2007	2008	2009
	Всього	3433	3698	4058	3832	4002
UA	Україна	2171	2495	2618	2399	2395
AT	Австрія	25	15	26	27	33
AU	Австралія	8	9	13	7	17
BE	Бельгія	20	32	33	30	65
BG	Болгарія	1	1	7	2	2
BY	Білорусь	5	19	16	22	15
CA	Канада	10	15	15	16	16
CH	Швейцарія	86	74	79	83	105
CN	Китай	2	5	4	5	8
CZ	Чеська Республіка	9	6	10	12	12
DE	Німеччина	274	254	322	323	347
DK	Данія	28	20	28	34	32
ES	Іспанія	9	15	21	13	18
FI	Фінляндія	13	15	16	25	15
FR	Франція	131	99	174	150	122
GB	Сполучене Королівство	36	38	42	26	36
HR	Хорватія	4	3	3	3	2
HU	Угорщина	16	13	13	16	12
IE	Ірландія	3	3	6	8	9
IL	Ізраїль	9	16	6	9	19
IT	Італія	21	23	38	35	36
JP	Японія	24	30	41	40	46
KR	Корея, Республіка	4	15	8	25	21
LI	Ліхтенштейн	2	1	2	2	–
LU	Люксембург	7	4	7	9	15
NL	Нідерланди	49	46	51	54	46
NO	Норвегія	10	2	6	6	11
PL	Польща	3	8	6	10	2
RU	Російська Федерація	66	68	67	52	72
SE	Швеція	39	45	59	62	50
SK	Словаччина	1	3	–	1	2
US	США	305	269	265	275	357
	Інші	42	37	56	51	64

1.4. Патенти на винаходи (розподіл за МПК)

N	Підрозділ	Класи МПК	Національна процедура					Процедура РСТ				
			2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
	Всього		2321	2645	2780	2609	2623	1112	1053	1278	1223	1379
1	Сільське господарство	A 01, крім A 01N	110	150	211	160	103	14	21	18	15	25
2	Харчові продукти; тютюн	A 21–A 24	48	50	69	63	69	27	25	29	26	46
3	Предмети особистого або домашнього вжитку	A 41–A 47	12	12	15	12	15	16	7	6	8	10
4	Здоров'я; рятування життя; дозвілля	A 61–A 63, крім A 61K	171	197	167	127	146	34	38	104	63	44
5	Медикаменти для терапевтичних, стоматологічних або гігієнічних цілей	A 61K	127	128	109	92	92	153	273	370	252	235
6	Розділення; змішування	B 01–B 09	138	145	163	125	138	30	44	46	36	43
7	Формовка (металу)	B 21–B 23	113	141	150	121	136	24	33	51	48	56
8	Формовка (обробка матеріалів)	B 24–B30, B 32	40	51	50	43	77	13	16	25	18	42
9	Друкування	B 41–B 44	6	3	11	4	5	7	6	13	5	13
10	Транспортування	B 60–B 68	149	160	161	149	152	44	42	52	44	65
11	Мікроструктурні технології; нанотехнології	B 81–B 82	–	–	0	2	1	–	–	–	0	0
12	Хімія (неорганічна)	C 01–C 05	130	144	136	167	139	35	25	47	35	41
13	Хімія (органічна)	C 07, A 01N	56	60	67	78	103	399	223	264	311	347
14	Хімія (макромолекулярні сполуки)	C 08	31	49	27	38	38	17	19	12	22	25
15	Хімія (фарбники, мастила тваринного і рослинного походження)	C 09–C 11	82	95	79	56	55	15	18	27	25	31
16	Хімія (біохімія, виробництво цукру, шкіри)	C 12–C 14	79	68	61	62	42	43	36	17	23	30
17	Металургія	C21–C23, C25, C30	107	187	173	155	149	37	35	57	48	51
18	Текстиль або еластичні матеріали	D01–D07	12	16	19	14	4	10	8	6	8	6
19	Папір (включаючи клас B31)	D21, B31	10	14	3	1	8	1	8	3	3	5
20	Будівництво	E01–E06	81	60	84	72	71	31	29	23	47	45
21	Буріння ґрунту та гірських порід; гірничі справи	E21	62	58	87	90	91	8	8	5	8	3
22	Двигуни та насоси	F01–F04	123	126	154	169	169	22	15	16	15	16
23	Загальне машинобудування	F15–F17	82	80	94	100	74	10	7	14	12	7
24	Освітлювання; опалювання	F21–F28	99	69	78	92	114	11	10	8	19	30
25	Зброя; підривні роботи	F41, F42, C06	37	48	43	60	51	3	2	3	6	0
26	Прилади (вимірювання, оптика, фотографія)	G01–G03	182	283	298	275	271	14	27	16	22	30
27	Прилади (годинникова справа, регулювання, обчислення)	G04–G08	57	45	59	47	66	18	10	4	9	8
28	Прилади (музичні інструменти, накопичення інформації)	G09–G12	23	24	15	22	22	10	8	3	10	5
29	Ядерна техніка	G 21	8	10	17	17	9	5	3	4	6	6
30	Електрика (електричне обладнання)	H01, H02, H05	114	143	156	165	183	22	20	13	15	26
31	Електрика (електронні схеми, техніка зв'язку)	H03, H04	29	29	24	31	30	39	37	22	64	88
32	Інші (некласифіковані)		3	–	–	–	–	–	–	–	–	–

1.5. Заявки та патенти на корисні моделі (розподіл за МПК)

N	Підрозділ	Класи МПК	Заявки					Патенти				
			2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
	Всього		7286	8171	8870	9600	9203	7467	8268	9215	9282	8391
1	Сільське господарство	A 01, крім A 01N	314	345	507	520	517	377	414	521	535	507
2	Харчові продукти; тютюн	A 21–A 24	274	315	340	416	348	292	356	385	409	368
3	Предмети особистого або домашнього вжитку	A 41–A 47	97	97	103	101	97	110	92	127	109	97
4	Здоров'я; рятування життя; дозвілля	A 61–A 63, крім A 61K	1197	1187	1426	1558	1303	1362	1437	1542	1516	1487
5	Медикаменти для терапевтичних, стоматологічних або гігієнічних цілей	A 61K	417	461	406	615	429	512	523	473	589	477
6	Розділення; змішування	B 01–B 09	286	263	384	417	296	289	308	374	422	314
7	Формовка (металу)	B 21–B 23	311	264	380	394	301	320	308	385	402	355
8	Формовка (обробка матеріалів)	B 24–B 30, B 32	149	119	230	196	162	144	149	201	219	171
9	Друкування	B 41–B 44	32	35	28	37	26	29	47	39	22	37
10	Транспортування	B 60–B 68	436	427	500	531	383	522	527	528	533	455
11	Мікроструктурні технології; нанотехнології	B 81–B 82	–	1	2	6	4	0	1	0	5	6
12	Хімія (неорганічна)	C 01–C 05	178	206	271	303	266	202	227	289	316	269
13	Хімія (органічна)	C 07, A 01N	61	96	178	176	120	79	94	212	191	122
14	Хімія (макромолекулярні сполуки)	C 08	47	40	52	67	49	31	65	46	65	53
15	Хімія (фарбники, мастила тваринного і рослинного походження)	C 09–C 11	104	123	148	203	96	94	127	164	207	125
16	Хімія (біохімія, виробництво цукру, шкіри)	C 12–C 14	155	186	238	201	134	172	188	278	212	183
17	Металургія	C 21–C 23, C 25, C 30	231	187	256	313	218	262	232	269	295	273
18	Текстиль або еластичні матеріали	D 01–D 07	42	48	62	79	71	35	76	62	51	83
19	Папір (включаючи клас B 31)	D 21, B 31	4	7	14	14	7	17	3	11	17	10
20	Будівництво	E 01–E 06	316	277	335	333	303	290	327	342	323	341
21	Буріння ґрунту та гірських порід; гірничі справи	E 21	234	221	250	277	185	257	254	266	280	208
22	Двигуни та насоси	F 01–F 04,	186	193	266	227	174	178	210	281	239	219
23	Загальне машинобудування	F 15–F 17	200	233	241	236	199	232	293	283	230	212
24	Освітлювання; опалювання	F 21–F 28	207	238	255	300	245	226	268	287	275	272
25	Зброя; підривні роботи	F 41, F 42, C 06	84	96	114	91	66	91	104	123	96	87
26	Прилади (вимірювання, оптика, фотографія)	G 01–G 03	695	554	785	849	699	596	836	811	809	798
27	Прилади (годинникова справа, регулювання, обчислення)	G 04–G 08	177	183	237	236	203	179	218	238	244	244
28	Прилади (музичні інструменти, накопичення інформації)	G 09–G 12	102	142	140	194	126	121	135	156	170	158
29	Ядерна техніка	G 21	17	17	16	10	11	30	17	27	16	16
30	Електрика (електричне обладнання)	H 01, H 02, H 05	257	257	398	317	264	326	293	360	361	333
31	Електрика (електронні схеми, техніка зв'язку)	H 03, H 04	112	118	118	110	102	92	137	135	120	109
32	Інші (некласифіковані)	–	364	1235	190	273	1799	–	2	0	4	2

1.6. Заявки і патенти на промислові зразки (розподіл за країнами)

Код	Країна	Заявки					Патенти				
		2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
	Всього	2010	2236	2147	2285	1669	1569	2061	2213	2503	1754
UA	Україна	1750	1833	1746	1945	1413	1423	1803	1803	2085	1425
AT	Австрія	–	11	10	17	6	–	–	13	9	12
BG	Болгарія	–	7	3	–	11	4	–	2	2	–
BY	Білорусь	10	8	3	30	17	24	5	10	15	27
CH	Швейцарія	2	9	5	5	3	2	6	6	4	5
CN	Китай	–	4	24	14	5	–	–	8	30	6
CY	Кіпр	13	15	4	3	–	19	8	13	3	1
CZ	Чеська Республіка	2	4	3	10	13	2	2	4	4	11
DE	Німеччина	7	16	19	9	9	8	7	15	20	12
FI	Фінляндія	–	1	3	6	9	1	–	2	8	9
FR	Франція	8	8	4	6	1	10	10	9	9	–
GB	Сполучене Королівство	2	7	16	34	12	1	3	4	41	14
IN	Індія	12	4	18	–	3	–	–	8	18	1
IT	Італія	8	17	17	5	7	3	7	19	16	9
JP	Японія	8	18	8	18	7	6	11	20	13	16
KR	Корея	18	8	–	9	5	4	22	8	6	3
MD	Молдова	1	4	58	2	–	–	1	5	3	1
NL	Нідерланди	10	8	9	2	3	8	9	11	4	2
PL	Польща	26	57	35	48	34	3	46	45	38	51
SE	Швеція	–	–	4	10	5	–	1	–	6	12
RU	Російська Федерація	56	118	94	21	41	21	58	89	81	39
TR	Туреччина	45	21	22	31	12	6	15	63	26	31
US	США	12	27	19	29	19	19	23	25	26	35
	Інші	20	31	23	31	34	5	24	31	36	32

1.7. Заявки та реєстрації на знаки для товарів та послуг за національною процедурою (розподіл за країнами)

Код	Країна	Заявки					Реєстрації				
		2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
	Всього	16366	20813	23746	22371	17866	11645	13134	15375	15357	15137
UA	Україна	13184	17170	19888	18496	14751	9418	10327	12130	11974	12027
AE	Об'єднані Арабські Емірати	13	22	19	10	20	5	3	22	10	8
AR	Аргентина	7	2	32	7	7	3	5	6	19	11
AT	Австрія	5	30	18	63	27	8	9	23	16	19
AU	Австралія	7	7	9	2	15	–	2	7	6	4
BE	Бельгія	15	7	17	17	7	14	5	16	7	20
BG	Болгарія	17	33	12	15	38	22	11	15	16	14
BM	Бермуди	5	33	25	13	1	2	3	2	10	45
BR	Бразилія	18	47	19	17	6	7	18	14	51	8
BY	Білорусь	71	50	58	165	146	19	86	51	38	116
CA	Канада	36	13	26	43	14	12	20	26	10	27
CH	Швейцарія	118	188	217	224	159	132	134	135	173	209
CL	Чилі	10	7	1	–	7	10	4	8	3	–
CN	Китай	48	92	128	119	73	13	23	57	109	105
CY	Кіпр	72	97	131	111	103	40	50	68	154	92
CZ	Чеська Республіка	21	31	28	14	15	8	22	25	31	22
DE	Німеччина	161	132	198	199	173	129	225	145	169	177
DK	Данія	13	12	27	27	11	12	12	10	15	22
EE	Естонія	2	6	4	3	2	3	9	5	6	–
EG	Єгипет	5	2	1	2	–	–	4	–	1	1
ES	Іспанія	12	18	17	16	23	19	11	11	24	12
FI	Фінляндія	39	32	61	42	65	10	25	44	66	33
FR	Франція	59	72	68	98	62	68	45	53	74	74
GB	Сполучене Королівство	146	198	204	212	152	182	150	171	169	146
GE	Грузія	3	7	11	6	14	3	3	5	4	8
GR	Греція	3	19	14	20	4	13	6	17	10	22
HR	Хорватія	5	14	19	10	11	4	4	8	12	18
HU	Угорщина	7	9	20	23	8	8	4	12	13	12
HK	Гонконг	12	19	8	14	9	5	7	16	14	10

Код	Країна	Заявки					Реєстрації				
		2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
IE	Ірландія	9	34	7	11	40	12	7	15	22	8
IL	Ізраїль	15	23	35	21	26	14	9	14	28	24
IN	Індія	129	140	100	100	125	103	97	155	75	75
IT	Італія	10	26	48	39	28	18	17	15	40	28
JP	Японія	74	108	111	172	134	60	97	70	113	136
KR	Корея, Республіка	34	51	21	55	62	31	51	45	30	31
KZ	Казахстан	8	2	6	–	–	–	–	2	4	1
LB	Ліван	3	5	1	–	1	8	5	4	3	–
LI	Ліхтенштейн	1	4	77	115	94	2	39	32	28	89
LK	Шрі-Ланка	1	7	3	5	7	7	3	1	4	2
LT	Литва	2	–	–	17	4	–	2	2	4	3
LU	Люксембург	12	11	20	6	12	3	9	17	10	13
LV	Латвія	7	4	14	16	10	3	5	2	11	6
MD	Молдова	6	19	22	29	24	15	8	16	7	9
MX	Мексика	1	1	20	4	7	1	2	2	7	15
NL	Нідерланди	59	96	86	41	55	85	48	87	87	72
NO	Норвегія	5	5	2	5	5	1	3	4	3	3
PA	Панама	8	2	5	2	7	6	10	4	4	5
PL	Польща	92	125	212	183	63	44	98	98	118	152
PT	Португалія	1	2	2	5	1	1	–	1	4	–
RO	Румунія	10	28	31	19	3	–	5	17	13	10
RU	Російська Федерація	841	589	496	381	285	368	691	596	394	284
SE	Швеція	33	53	29	19	8	15	29	58	19	19
SG	Сінгапур	29	–	17	15	14	24	16	19	22	14
SI	Словенія	2	–	1	3	–	5	4	3	–	–
SK	Словаччина	7	1	2	–	2	1	4	4	4	–
TR	Туреччина	48	57	91	37	41	23	36	40	91	37
TW	Тайвань	11	–	23	40	20	21	–	21	16	27
US	США	721	831	817	853	711	540	521	829	821	691
VG	Віргінські острови, Британські	14	–	47	35	54	11	–	42	66	52
	Інші	59	220	120	155	100	54	91	58	105	70

**1.8. Заявки на знаки для товарів і послуг за Мадридською угодою
(розподіл за країнами)**

Код	Країна	2005	2006	2007	2008	2009
	Всього	8033	9183	9520	10710	8613
AM	Вірменія	10	12	9	8	5
AN	Нідерландські Антильські острови	–	–	8*	2*	4*
AT	Австрія	280	281	304	370	268
AU	Австралія	18*	43*	32*	36*	51*
BE	Бельгія	151	171	179	210	162
BG	Болгарія	160	154	132	124	86
BY	Білорусь	21	19	29	49	34
CH	Швейцарія	493	650	688	792	676
CN	Китай	315	379	391	486	425
CY	Кіпр	6	14	18	28	36
CZ	Чеська Республіка	243	259	276	302	241
DE	Німеччина	1881	1984	1930	2218	1744
DK	Данія	103*	80*	90*	141*	96*
EE	Естонія	26*	41*	41*	43*	15*
EG	Єгипет	6	11	4	16	6
ES	Іспанія	206	197	210	240	160
FI	Фінляндія	55*	92*	77*	97*	73*
FR	Франція	783	818	904	889	789
GB	Сполучене Королівство	210*	267*	237*	219*	213*
GE	Грузія	–	–	14*	8*	4*
GR	Греція	22*	24*	37*	35*	24*
HR	Хорватія	39	21	35	12	16
HU	Угорщина	72	87	346	155	182
IE	Ірландія	8*	25*	24*	37*	33*
IS	Ісландія	7*	11*	48*	76*	3*
IT	Італія	666	795	883	893	655
JP	Японія	72*	137*	135*	135*	93*
KR	Корея, Республіка	25*	23*	27*	28*	48*
KZ	Казахстан	20	13	10	19	18
LI	Ліхтенштейн	18	40	44	96	60
LT	Литва	41*	47*	29*	46*	20*
LU	Люксембург	84	64	43	52	61

Код	Країна	2005	2006	2007	2008	2009
LV	Латвія	54	57	55	90	53
MC	Монако	10	7	18	13	11
MD	Молдова	74	50	16	28	15
MK	Македонія, колишня Югославська республіка	3	6	–	4	6
NL	Нідерланди	207	264	263	320	231
NO	Норвегія	15*	28*	24*	20*	22*
PL	Польща	204	274	246	271	327
PT	Португалія	34	37	29	23	24
RO	Румунія	29	52	45	26	34
RS	Сербія	20	38	48	42	56
RU	Російська Федерація	417	472	448	697	602
SE	Швеція	61*	86*	83*	125*	82*
SG	Сінгапур	4*	15*	17*	10*	15*
SI	Словенія	81	55	76	95	113
SK	Словаччина	66	96	66	89	51
TR	Туреччина	313*	424*	361*	400*	309*
US	США	359*	403*	418*	466*	276*
UZ	Узбекистан	–	–	1*	2*	2*
VG	Віргінські острови, Британські	–	–	17	29	18
VN	В'єтнам	10	15	7	5	12
	Інші	31	45	48	93	53

*заявки за Протоколом до Мадридської угоди

2. Перелік науково-практичних конференцій і семінарів з питань інтелектуальної власності Державної системи правової охорони інтелектуальної власності, що відбулись у 2009 р.

Дата	Назва заходу і місце проведення	Організатори
30 березня	Семінар «Особливості експертизи заявок на винаходи в Україні», м. Київ	Держдепартамент, Український інститут промислової власності
31 березня	Науково-практичний семінар «Зміст і форми діяльності підрозділів з питань інтелектуальної власності вищих навчальних закладів», м. Київ	Держдепартамент, Державний інститут інтелектуальної власності
20 квітня	Семінар «Патентно-інформаційне забезпечення споживачів. Стан та перспективи розвитку», м. Київ	Держдепартамент, Український інститут промислової власності
24 квітня	Науково-практична конференція «Стан та перспективи розвитку державної системи охорони інтелектуальної власності в Україні», м. Київ	Держдепартамент
13–15 травня	IX Всеукраїнська науково-практична конференція «Проблеми підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців з інтелектуальної власності, інформаційно-аналітичної та інноваційної діяльності в Україні», м. Київ	Держдепартамент, Державний інститут інтелектуальної власності
22–23 травня	Регіональна міжнародна науково-практична конференція «Теоретичні і практичні аспекти інноваційної діяльності в умовах глобальної економічної системи», м. Маріуполь	Держдепартамент, Приазовський державний технічний університет, Маріупольська міська рада
28–29 травня	Регіональний семінар з питань правової охорони об'єктів інтелектуальної власності, комерціалізації, захисту прав та управління інтелектуальною власністю на підприємствах (в установах, організаціях), м. Тернопіль	Держдепартамент, Тернопільський національний економічний університет
9–10 червня	Міжнародний семінар «Управління інтелектуальною власністю у вищих навчальних закладах та науково-дослідних установах, управління інноваціями на ранніх стадіях у країнах з перехідною економікою», м. Київ	Держдепартамент, ВОІВ
12 червня	Семінар-практикум «Основні елементи права інтелектуальної власності; набуття прав на об'єкти інтелектуальної власності та їх захист», м. Київ	Держдепартамент, Державний інститут інтелектуальної власності, Мала академія наук України
18 червня	Навчальний семінар «Авторське право: комп'ютерні програми», м. Київ	Держдепартамент, Державний інститут інтелектуальної власності
22–23 червня	Міжнародний регіональний семінар з питань охорони аудіовізуальних творів, м. Київ	Держдепартамент, ВОІВ
30 червня	Семінар «Актуальні питання ведення державного реєстру», м. Київ	Держдепартамент, Український інститут промислової власності
7–8 липня	Міжнародний семінар з питань судового та адміністративного вирішення спорів у сфері захисту прав інтелектуальної власності, м. Ялта, Автономна Республіка Крим	Держдепартамент, Програма розвитку комерційного права (CLDP), Патентне відомство Міністерства торгівлі США
20 липня	Регіональний семінар «Актуальні проблеми захисту прав інтелектуальної власності», м. Суми	Держдепартамент

Дата	Назва заходу і місце проведення	Організатори
20 липня	Регіональний семінар «Актуальні проблеми захисту прав інтелектуальної власності», м. Суми	Держдепартамент
31 серпня – 4 вересня	XIV Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми інтелектуальної власності», м. Ялта, Автономна Республіка Крим	Держдепартамент, ВОІВ, ЄПВ, Рада Міністрів АР Крим
16 вересня	Науково-практична конференція «Проблеми розвитку винахідницької і раціоналізаторської діяльності в Україні», м. Київ	Держдепартамент, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»
30 вересня	Навчальний семінар «Управління інтелектуальною власністю у вищих навчальних закладах та її комерціалізація», м. Київ	Держдепартамент, Державний інститут інтелектуальної власності
21 жовтня	Семінар «Технологічні та правові питання впровадження електронного документообігу, електронних документів та електронного цифрового підпису в процесі набуття прав на об'єкти промислової власності», м. Київ	Держдепартамент, Український інститут промислової власності
23 жовтня	V Регіональний науково-практичний семінар «Комерціалізація об'єктів інтелектуальної власності», м. Донецьк	Держдепартамент
21–26 листопада	Міжнародна науково-практична конференція «Роль і значення інтелектуальної власності в інноваційному розвитку економіки», м. Хмельницький	Держдепартамент, Державний інститут інтелектуальної власності,

3. Витрати на функціонування та розвиток державної системи правової охорони інтелектуальної власності у 2009 р.

Стаття витрат	Сума, тис. грн.
Організаційне забезпечення охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності; проведення експертизи та видача охоронних документів на об'єкти промислової власності	67204,0
Інформаційна діяльність у сфері охорони інтелектуальної власності	15621,9
Редакційно-видавнича діяльність	3644,5
Розвиток міжнародного співробітництва у сфері охорони інтелектуальної власності, організація та участь у проведенні виставок, конкурсів, семінарів тощо	2495,8
Організація навчання	708,9
Придбання ліцензійного програмного забезпечення та програмне супроводження автоматизованих систем	888,2
Проведення НДР, переклад науково-технічної та нормативної літератури	5261,7
Організація процесу виготовлення контрольних марок	2761,4
Організація процесу розповсюдження контрольних марок, ведення єдиного реєстру одержувачів контрольних марок	1107,3
Забезпечення захисту прав інтелектуальної власності УЄФА та її комерційних партнерів	462,1
Разом	100155,8